

శ్రీరామచంద్రాయ నమః

శ్రీ విఖనసమహాగురవే నమః

శ్రీ భ గ వ ద ర్పా ప్ర క రణ మ్

(అనుక్రమణికా)

ప్రథమః ఖణ్డః

ఓం శ్రీలక్ష్మీవల్లభారమ్భం విఖనోమునిమధ్యమామ్।
అస్మదాచార్యపర్యంతాం వందే గురుపరమ్పరామ్॥
శ్రౌతస్మార్తాదికం కర్మ నిఖిలం యేన సూత్రితమ్।
తస్మై సమస్తవేదార్థవిదే విఖనసే నమః॥

హరిః ఓం అథ విష్ణోర్నిత్యార్చనావిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః. అర్చకో నిత్యకర్మాణి
చ కృత్వా షడక్షరేణ పద్మాక్షతుళసీదామానిధారయన్ 'ఓం విష్ణవే నమః' *
కేశవాదిద్వాదశ నామభిరూర్ధ్వపుణ్డాణి ద్వాదశకుర్యాత్సోత్తరీయోష్ఠీషాఙ్గళీయక
ఉభయపవిత్రం ధారయన్ 'ప్రతద్విష్ణు' రితి దేవాలయం ద్విః ప్రదక్షిణీకృత్య

ఓం ప్రతద్విష్ణుస్తవతే వీర్యాయ మృగోనభీమః కుచరోగిరిష్ఠాః।

యస్యోరుష త్రిషు విక్రమణేష్వధిక్షియన్తి భువనాని విశ్వా॥

విమానమితి విమానం సమస్కృత్య

ఓం విమానం ప్రపద్యే।

ఓం విష్ణుమయం ప్రపద్యే।

ఓం దేవావాసంప్రపద్యే।

ఓం వైకుణ్ఠోద్భవం ప్రపద్యే।

*ఓం కేశవాయ నమః, ఓం నారాయణాయ నమః, ఓం మాధవాయ నమః, ఓం గోవిందాయ
నమః, ఓం విష్ణవే నమః, ఓం మధుసూదనాయ నమః, ఓం త్రివిక్రమాయ నమః, ఓం వామనాయ
నమః, ఓం శ్రీధరాయ నమః, ఓం హృషీకేశాయ నమః, ఓం పద్మనాభాయ నమః,
ఓం దామోదరాయ నమః. శిరసి ఓం వాసుదేవాయనమః. ఓం శ్రియై నమః, ఓం అమృతోద్భవాయై
నమః, ఓం కమలాయై నమః, ఓం లోకసుందర్యై నమః, ఓం విష్ణుపత్యై నమః, ఓం వైష్ణవ్యై
నమః, ఓం వరాహాయై నమః, ఓం హరివల్లభాయై నమః, ఓం శార్ఙ్గిణ్యై నమః, ఓం దేవదేవికాయై
నమః, ఓం మహాలక్ష్మ్యై నమః, ఓం సురసుందర్యై నమః, శిరసి ఓం మహాలక్ష్మ్యై నమః.

ద్వారస్య దక్షిణభాగే మణికం ప్రపద్య ఇతి మణికం ప్రణమ్య
 ఓం మణికం ప్రపద్యే మహాబలం ప్రపద్యే
 విమలంప్రపద్యే ద్వారపాలకం ప్రపద్యే

యన్త్రికాం నిరస్తం రక్షేత్యాదాయ
 ఓం నిరస్తగ్ం రక్షో నిరస్తోఽ ఘశగ్ంసో నిరస్తా అరాతయః।
 ససోమా దేవా రక్షధమ్॥

హిరణ్యపాణిమితి కవాటే సంయోజ్య
 ఓం హిరణ్యపాణిమూతయే సవితారముపహ్వయే।
 స చేత్తా దేవతాపదమ్॥

దివం వివృణోత్స్వితి కవాటావుద్వాటయతి.
 ఓం దివం వివృణోతు దివి స్వర్గం పిహితద్వారం వివృణోతు।
 దివ్యన్తరిక్షే దేవతానాగ్ం సాప్సరోగణమభిదర్శయతామ్॥

ప్రబోధనవాద్యాదిభిః ప్రబోధ్యమానే భగవతి ద్వారదేవైరనుజ్ఞాతో దక్షిణేన
 పదాంతః ప్రవిశ్య ఓం భువజ్గోయనమః ఇతి ద్వారదేవం నమస్కృత్య అతోదేవాదినా
 దేవస్య ముఖం సమభివీక్ష్య ప్రణమ్య

ఓం అతో దేవా అవన్తు నోయతో విష్ణుర్విచక్రమే పృథివ్యాస్సప్తధామభిః॥
 ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్ సమూఢమస్యపాగ్ంసురే॥
 త్రీణి పదావిచక్రమే విష్ణుర్గోపాఅదాభ్యః తతో ధర్మాణి ధారయన్॥
 విష్ణోః కర్మాణిపశ్యత యతో వ్రతాని పస్పశే ఇంద్రస్యయుజ్యస్సఖా॥
 తద్విష్ణోఃపరమం పదగ్ం సదా పశ్యన్తి సూరయః దివీవ చక్షురాతతమ్॥
 తద్విప్రాసోవిపస్యవో జాగృవాగ్ంసస్సమిన్ధతే విష్ణోర్యత్పరమంపదమ్॥

శామ్యన్తు ఘోరాణీతి దక్షిణేన పాణినా వామే త్రిస్సంతాద్య

శామ్యన్తు ఘోరాణి శామ్యన్తు పాపాని శామ్యన్తు ఈతయః శుభాని
 వర్ధంతామ్ వర్ధంతాం శుభాని॥

* ప్రణవైర్బలమస్త్రేణ విబోధ్య బలమస్త్రేణ భగవంతం ప్రార్థయేత్
 ఓమ్ ఓమ్ ఓమ్ భగవతో బలేన భగవతో వీర్యేణ భగవతస్తేజసా
 భగవతః కర్మణా భగవతానుగృహీతో భగవతానుధ్యాతో
 భగవత్కర్మ కరిష్యామి తద్భగవాననుమన్యతామ్॥

ద్వారాగ్రే గవాదీన్ సంస్థాప్య దేవస్య కర్పూర నీరాజనం కృత్వా తత్తన్మనైర్దర్శయేత్.

1. గోదర్శనమ్ -

ఓం ఆగోదానాత్పరేదిదం బ్రాహ్మీయంబ్రహ్మనిర్మితమ్।
 సూక్తం తత్పారమాత్మికమాత్మా దేవానామజరోమరేశః॥
 సంపుల్లాగ్రే⁺పుణ్డరీకస్తాలార్థాయామో రక్తనేత్రః।
 శఙ్ఖస్ఫటిక సజ్కాశస్తేషాన్దేవానామంతరాసీదంతరాత్మా॥
 అజితో దేవో యక్షాణాం విద్యాధరాణాం గన్ధర్వాణామంతరాత్మా బ్రహ్మణ
 శ్చా న్త రాత్మా బ్రాహ్మికో రౌద్రిక ఉదానక స్సమనుష్యాణామ్ రాక్షో
 రుక్మోవా॥ అఙ్గష్ఠమాత్రో హృదయే సన్నివిష్టస్తస్థు షామంతరాత్మా
 అగ్నిరావిష్టో యద్రూపం తస్య ప్రవా అసి స జీవ ఇత్యభిశస్యతే॥

2. గజదర్శనమ్ -

ఓం ఇష్టస్యత్వా వజ్రేణాభ్యుపవిశామి వహకాలే వహశ్రియం మాభీర్వహా
 హస్త్యసి హస్తీయశసమసి హస్తీవర్చసమసి హస్తీ వర్చస్వీ భూయసం॥

3. అశ్వదర్శనమ్ -

ఓం అశ్వో²సి హయో²స్యత్యో²సి నరో²స్యర్వా²సి సప్తిరసి వాఙ్మసి
 వృషో²సి సృమణా²అసి యయూర్నామాస్యాదిత్యానాం పత్వా²న్విహి ॥

4. ఆదర్శ దర్శనమ్ -

ఓం దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే² శ్వినో²ర్బాహుభ్యాం పూష్ణో²హస్తాభ్యాం॥

గోక్షీరం చ ధారోష్ణం నివేద్య, దేవం శయనాదుత్థాప్య, భూః ప్రపద్య ఇతి
 ప్రణమ్య, పరం రంహ ఇతి పీఠాదాదాయ, భూరసీతి జీవస్థానే ప్రతిష్ఠాపయతి.

ఓం భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే సువః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే
 విరాజమానం తమజం ప్రపద్యే తేజోమయం తేజసామప్యగమ్యగ్ం
 సర్వాత్మానం తమసః పారభూతంభూత్యావిశ్వం పాతి యస్తం ప్రపద్యే॥

ఓం విష్ణుం ప్రపద్యే

ఓం పురుషం ప్రపద్యే

ఓం అచ్యుతం ప్రపద్యే

ఓం పరం రంహ ఆస్థాస్యే

ఓం భూరసి భూఃప్రతిష్ఠిత్యై భువోఽసి భువః ప్రతిష్ఠిత్యై

సువరసి సువఃప్రతిష్ఠిత్యై భూర్భువస్సువరసిసువః ప్రతిష్ఠిత్యై॥

సానన్త స్సర్వేషామన్తరాత్మాభవపూతఃపూతాన్తరాత్మాభవ॥

పుణ్యఃపుణ్యా న్తరాత్మాభవ బ్రహ్మబ్రహ్మ న్తరాత్మాభవ॥

ఓం విష్ణుం ప్రతిష్ఠాపయామి ఓం పురుషం ప్రతిష్ఠాపయామి

ఓం సత్యం ప్రతిష్ఠాపయామి ఓం అచ్యుతం ప్రతిష్ఠాపయామి

ఓం అనిరుద్ధం ప్రతిష్ఠాపయామి

ఓం అనిరుద్ధం ప్రతిష్ఠాపయామి

అనుజ్ఞాతశ్చిష్యో దీపానుద్దీప్య దుహతాం దివమితి ఘటమాదాయ
 సదీతటాకకూపానామలాభే పూర్వస్యోత్తరముపలిప్యేత.

* ఓం ఉద్దీప్యస్వ జాతవేదోపఘ్నం నిర్ ఋతిం మమ॥

పశూగ్ంశ్చమహ్యమావహ జీవనఞ్చదిశోదశ॥

ఓం దుహతాం దివమిన్ద్ర స్సవితేమాం దుహతాం మేదినీమ్॥

తదుభయం ప్రజానాం నిరీతయే నిరుద్వేగాయ॥

అద్యమభిగృహ్ణామి త్యాధావం పూరయిత్వా

ఓం అద్యమభిగృహ్ణామి నారమభిగృహ్ణామి తోయమభిగృహ్ణామ్యమృత

* ఉద్దీప్యమంత్రః ఆర్చేషు స పర్యతే. పార్తికోఽయం మంత్రః "మంత్రాబ్యోరంశ్చ దేవానాం శేషశ్చ
 సతతప్రభం ప్రధాన్యతో మహాశేటా దీపానాం యం ప్రతిగృహ్ణామి" మంత్రవిశేషః
 దీపమంత్రానాం సమము దత్తాగ్ని.

మభిగృహ్ణామి సత్త్రిదివం యద్భూత్యం తద్రాహ్మాంతోయమభిగృహ్ణామి॥

కుంభముఖే వస్త్రఖణ్డేనాచ్చాద్యోర్ధ్వపుండ్రపల్లవకుశకూర్చాదినాలబ్బుత్య
అర్వాఞ్చమిన్ద్రమితి గజే శిరసి బాహ్వోర్వానిక్షిప్య, సర్వవాద్య సంయుక్తం
సర్వాలంకారసంయుతం గ్రామమాలయంవా 'స్వస్తివాచనైః ప్రదక్షిణీకృత్య

ఓం అర్వాఞ్చమిన్ద్రమముతో హవామహే యో గోఽదిధనఽదిశ్వఽదిద్యౌః
ఇమన్నో యజ్ఞం విహవే జుషస్వాస్య కుర్మో హరివో మేదినం త్వా॥

ఓం 'స్వస్తి'నో మిమితామశ్వినాభగస్సుస్తి దేవ్యదితిరనర్వణః॥
స్వస్తి పూషా అసురో దధాతు నస్సుస్తిద్యావాపృథివీ సుచేతునా॥
స్వస్తయే వాయుముపబ్రవామహై సోమం స్వస్తిభువనస్య యస్పతిః॥
బృహస్పతిం సర్వగణం స్వస్తయే స్వస్తయ ఆదిత్యాసో భవన్తు నః॥
విశ్వేదేవా నో అద్యా స్వస్తయే వైశ్వానరో వసురగ్నిస్సుస్తయే॥
దేవా అవన్త్యభవస్సుస్తయే స్వస్తి నో రుద్రః పాత్యంహసః॥
స్వస్తిమిత్రావరుణా స్వస్తిపథ్యే రేవతీ॥

స్వస్తి న ఇన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ స్వస్తి నో అదితేకృధి॥

స్వస్తి పన్థామనుచరేమ సూర్యాచన్ద్రమసావివ॥

పునర్దధతాఘ్నతా జానతాసంజమేమహి॥

స్వస్త్వయనం తార్క్ష్యమరిష్టనేమిం మహద్భూతం వాయసం దేవతానామ్॥

అసురఘ్నమిన్ద్రసఖం సమత్సుబృహద్యశోనావమివారుహేమ॥

అంహోముచమాగ్గీరసంగయఞ్చ స్వస్త్యాత్రేయంమనసాచతార్క్ష్యమ్॥

ప్రయతపాణిశ్శరణం ప్రపద్యే స్వస్తిసమ్బాధేష్వభయం నో అస్తు॥

ఓం కనిక్రదజ్జనుషం ప్రబ్రువాణ ఇయర్తి వాచమరితేవనావమ్॥

సుమంజలశ్చ శకునే భవాసి మాత్వాకాచిదభిభావిశ్వావిదత్॥

మాత్వాశ్యేన ఉద్వధీన్మాసుపర్థోమాత్వా విదధిషుమాన్వీరోఅస్తా॥

పితృమనుప్రదిశం కనిక్రదత్సుమజ్గళో భద్రవాదీవదేహా
 అవక్రస్థ దక్షిణతో గృహాణాం సుమజ్గళో భద్రవాదీ శకున్తే
 మానస్సేన ఈశతమాఖ ఘశంసో బృహద్వదేమవిదధే సువీరాః॥
 ప్రదక్షిణీదభిగృణంతి కారవోవయోవదంత ఋతుథా శకున్తయః
 ఉభేవాచౌ వదతి సామగా ఇవ గాయత్రంచ త్రైష్ఠ్యభజ్చానురాజతి॥
 ఉద్ధాతేవశకునేసామ గాయసి బ్రహ్మపుత్ర ఇవ సవనేషు శంససి
 వృషేవ వాజీ శిశుమతీరపీత్యా సర్వతో నశ్శకునే భద్రమావద
 విశ్వతో నశ్శకునేపుణ్యమావద
 ఆవదం స్త్వం శకునే భద్రమావద తూష్టిమాసీనస్సుమతిం చికిద్ధినః॥
 యదుత్పతన్వదసి కర్మరిర్యథాబృహద్వదేమ విదధే సువీరాః
 దేవీంవాచమజనయన్త దేవాస్తాం విశ్వరూపాః పశవో వదన్తి
 సా నో మన్త్రేషమూర్జం దుహానా ధేనుర్వాగస్మానుపసుష్టుతైతు॥
 ఆ నో భద్రాఃక్రతవో యంతువిశ్వతోఽదబ్ధాసో అపరితాస ఉద్భిదః
 దేవానో యథాసదమిద్వృధే అసన్నప్రాయువో రక్షితాఠో దివేదివే॥
 దేవానాంభద్రాసుమతిర్ఋజూయతాం దేవానాం రాతిరభినోనివర్తతామ్
 దేవానాం సఖ్యముపసేదిమా వయం దేవాన ఆయుః ప్రతిరన్తు జీవసే॥
 తాన్పూర్వయా నివిదాహామహేవయం భగం మిత్ర మదితిం దక్షమస్రిధమ్
 అర్యమణం వరుణం సోమమశ్వినా సరస్వతీ నస్సుభగామయస్కరత్॥
 తన్నో వాతోమయో భువాతు భేషజం తన్మాతా పృథివీ తత్పితా ద్యౌః
 తద్రావాణస్సోమసుతో మయో భువస్తదశ్వినా శృణుతంధిష్ఠ్యాయువమ్॥
 తమీశానం జగత స్తస్థుషస్పతిం ధియం జిన్వమవసేహామహే వయమ్
 పూషా నో యథా వేద సామసద్వృధే రక్షితా పాయురదభిస్స వస్తయే॥
 స్వస్తి న ఇన్ద్రోవృద్ధశ్రవా స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః
 స్వస్తి నస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిస్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు॥
 పృషదశ్వా మరుతః పృశ్నిమాతరశ్శుభం యావానో విదధేషు జగ్మయః
 అగ్నిజిహ్వో మనవ స్సూరచక్షసో విశ్వేనో దేవా అవసాగమన్మిహ॥

భద్రంకర్ణభిశ్శుణుయామ దేవాభద్రంపశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః।
 స్థిరైరణ్ణేస్తుష్టువాంసస్తనూభి ర్యశేమ దేవహితం యదాయుః॥
 శతమిన్న శరదో అన్తి దేవా యత్రానశ్చక్రా జరసం తనూనామ్।
 పుత్రాసో యత్ర పితరో భవన్తి మానోమధ్యారీరిషతాయుర్గన్తోః॥
 అదితిర్వైరదితిరన్తరిక్ష మదితిర్మాతా సపితా సపుత్రః।
 విశ్వేదేవా అదితిః పశ్చజనా అతిదిర్జాతమదితిర్జనిత్విమ్॥

సోమం రాజానమిత్యాలయే స్నానశాలాయాం కుంభం సన్న్యస్య
 ఓం సోమగ్ం రాజానం వరుణమగ్నిమన్వారభామహే।
 ఆదిత్యాన్విష్ణుగ్ం సూర్యం బ్రహ్మణం చ బృహస్పతిమ్॥

ధారాస్వీతి కుశైరప్పవిత్రేణవోత్పాయ

ఓం ధారాసుసప్తసు చ మానసేషు సరస్సరిత్సు పరిపూరితేషు।
 అపోభిగృహ్ణన్ ప్రతిపాదయిష్యే గృణోమిధత్తాగ్ం సుచిరగ్ం సుశర్మా॥

ఏలోశీరాగురుగన్ధాద్వైర్వాసయిత్వేదమాపశ్శివా ఇత్యభిమన్త్ర్య¹

ఓం ఇదమాపశ్శివాశ్శివతమాశ్శాన్తాశ్శాన్తతమాశ్శుభాశ్శుభతమాః
 పూతాః పూతతమాః పుణ్యాః పుణ్యతమా మేధ్యా మేధ్యతమా అమృతా
 అమృతరసాః పూతా బ్రహ్మపవిత్రేణపూతాస్సూర్యస్య రశ్మిభిః॥

అవధూతమితి గర్భాలయాదిసర్వత్ర ప్రదక్షిణం మార్జన్యాసమూర్జయిత్వా
 పాంస్వాదీన్ పరిహృత్య

ఓం అవధూతగ్ం రక్షోఽవధూతా అరాతయః।

అవధూతసోఽస్మిన్తి యోఽస్మాన్వేష్టి యశ్చ వయం ద్విష్మః॥

ఆశాసుసప్త ఇతి కిచ్చిద్గోమయయుక్తసుగన్ధితోయైః ప్రోక్ష్యేపలిష్య పశ్చగచ్ఛేత్ ప్రోక్ష

ఓం ఆశాసు సప్తస్వపి కశ్చరేఖా ఆపస్సమగ్రాస్సముదావహోమి।
 సోమాగ్ని సూర్యామృతపుష్కరీణా మాపస్సమావాహ్యపురస్కరిష్యే॥

¹ అధివాసనాభిమన్త్రణయోర్మన్త్రావృత్తిః.

పైష్ఠాదినా భూమిమలంకృత్య

ఓం నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయధీమహి

తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్॥

ఆమావాజ్యస్యేతి సర్వోపకరణాని ప్రోక్ష్య విధినా హవీంషి చోపదంశాంశ్చ పచేత్.

ఓం ఆమావాజ్యస్య ప్రసవో జగన్మాదా ద్యావా పృథివీ విశ్వశమ్భూ

ఆమాగంతాం పితరా మాతరా చామా సోమో అమృతత్వాయ గమ్యాత్॥

¹అర్చకః పుణ్యాహం కృత్వా

ఓం ధారాసు సప్తసు.

సర్వోపకరణాని శుచీవోహవ్యా ఇతి ప్రోక్ష్య

ఓం శుచీవోహవ్యా మరుతశ్శుచీనాగ్ం శుచిగ్ంహినోమృధ్వరగ్ం శుచిభ్యః

ఋతేన సత్యమృతసాప ఆయజ్బుభిజన్మానశ్శుచయః పావకాః॥

అహమేవేదమితి దేవమనుమాన్య²

ఓం అహమేవేదం కరిష్యామి విభోః కర్తుం నిధాస్యతి

కరిష్యామ్యత్ర యత్కి జ్ఞోత్తన్నే దేవోఽనుమన్యతామ్॥

నశ్యన్తి జగతామితి దేవస్య నిర్మాల్యం సంశోధ్య సంరక్ష్య

ఓం నశ్యన్తి జగతామితయో నిరస్తః పరావసుస్సహ పాప్మనా॥

అహమేవేదమితి పీఠనిర్మాల్యం వ్యపోహ్య

ఓం అహమేవేదం కరిష్యామి విభోః కర్తుం నిధాస్యతి

కరిష్యామ్యత్ర యత్కి జ్ఞోత్తన్నే దేవోఽనుమన్యతామ్॥

పూతస్తస్యేతి వేదిమద్భిస్సుసంశోధ్య

ఓం పూతస్తస్య పారే భువనస్య మధ్యే నాకస్య పృథ్వే మహతో మహీయతే

మహద్భిస్సోఽమృసోర్భువనయోర్గమనయోర్మేధ్యయోర్విభవయోర్దేవ

1. శుభతిథౌ, భగవదారాధనాన్లసర్వోపకరణశుద్ధ్యర్థం పుణ్యాహవాచనం కరిష్యే. ఇతి సజ్కల్పః, పాక్షికమిదం పుణ్యాహవాచనమ్. తథాచోదయాత్.

2. మరీచిః 'అహమేవేదమితి దేవమనుమాన్య' ఇతి.

మభిసంజాతమపి బ్రహ్మ సదా వేదాఽస్తు యశో మహాన్యశో
మహద్యుతిర్మహమతిర్మహాన్ పురుషోస్తు సదాశివః॥

(భూరగ్నయే చ పృథివ్యైచమహతే చ నమో భువో వాయవే చా న్తరిక్షాయ
చ మహతే చ నమస్సువరాదిత్యాయ చ దివే చ మహతే చ నమో
భూర్భువస్సువశ్చన్ద్రమసే చ నక్షత్రేభ్యశ్చ దిగ్భ్యశ్చమహతే చ నమః॥
(భూర్భువస్సువః)

నారాయణాయ విద్యహేఽతి ద్రువస్య పాదపుష్పం పంచభిర్మూర్తిభి ర్ద్వయాత్.

ఓం నారాయణాయ విద్యహే వాసుదేవాయధీమహి॥

తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్॥ ఓమ్ విష్ణవే నమః॥

ఓమ్ పురుషాయ నమః॥ ఓమ్ సత్యాయ నమః॥

ఓమ్ అచ్యుతాయ నమః॥ ఓమ్ అనిరుద్ధాయ నమః॥

పర్యుషితతోయ పుష్పమాల్యాదీన్ సేనాధిపతిపీఠే సంయోజ్య విష్ణుకేసమితీ
విష్ణుకేసమభ్యర్చ్య (తథా శ్రీభూమ్యోర్నిర్మాల్య మాదాయ సూత్రవతీజయామర్చ
యిత్వా) అన్వేషాం బహిర్విసృజతి. *

ఓం విష్ణుకేసం ప్రపద్యే॥ ఓం శాంతంప్రపద్యే॥

ఓం హరంప్రపద్యే॥ ఓం అమితం ప్రపద్యే॥

ఓం (నిత్యానపాయినంప్రపద్యే) ఓం(సూత్రవతీంప్రపద్యే).

పుష్పగన్ధధూపదీపగురు కోష్ఠాశీరాదీన్ ఘృతతైలఛత్రచామరవ్యజనాదర్ప

* అత్రభిలాధికారేభ్యగుః సేనేశస్యైవనిర్మాల్యమాదాయ ప్రయతాత్మవాన్ విష్ణుకేసం సమాసాద
పూజయేత్తు యథావిధి॥ నిర్మాల్యమన్య దేవానాం శిష్య ఏవసమాహరేత్ ఆనాయుతు విసృజ్యై
హేదా ప్రక్షాళ్య చాచమేదితి॥

* విష్ణుకేసం సుసంపూజ్య పార్షదోన్యాంతృపూజయే" దితిభార్గవయజ్ఞాధికార
పంచాంగ్యేనానార్కగన్ధసంవాదాచ్చ పరిషద్దేవానామర్చనం తత్రైవ విధీయత ఇతి పక్షాన్తరమ్

ప్రథమః ఖణ్డః

(స)నీరాజనకుంభ సన్ధ్యారక్షాదీపపాత్ర శఙ్ఖభేరీకాహళాదీన్ వాద్యవాదక
నర్తకగాయకాదీన్ సమ్భృత్య స్త్రీశూద్రపతితపాషణ్డవేదదూషక దుశ్శీల
భ్రాస్తమౌండ్యతైలాభిషిక్త కుష్టున్మాద్యన్యదేవతాభక్తానాం పూజాకాలే దర్శనం
చేన్మహత్తరో దోషో భవతి తత్పూజా నిష్ఫలా భవతి. తస్మా ద్ద్వారప్రదేశే తిరస్కరిణీం
కరోతీతి విజ్ఞాయతే.

ఇతి శ్రీవైఖానసే నృసింహవాజపేయీయే భగవదర్చాప్రకరణే

అనుక్రమణికాయాం ప్రథమః ఖణ్డః

శ్రీ విఖనసమహాగురవే నమః.

శ్రీరామచంద్రాయ నమః

శ్రీ విఘ్నేనమహాగురవే నమః

శ్రీ భగవద్రా ప్రకరణమ్

(అనుక్రమణికా)

ద్వితీయః ఖణ్డః

అథ పరం భ్రష్టాశ్చ నావిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః. స్నానార్థమగ్నికోడే అర్చనాం వాచనాం వాచ్యార్థం వాయువ్యే అచమనార్థమైశాన్యే మధ్యే శుద్ధియార్థమ్. అర్చనాం వాచనాం (తేషాం వామతః పతద్ధహపాత్రమ్) క్రమేణ అగ్నిశ్చ ద్వి-
విధ్యతే సంస్కృతః

ఓం అగ్నిశ్చుచిర్వతతమ శ్చుచిర్విప్రశ్చుచిః కవిః శుచీరోచతఅహం

ఉదగ్నో శుచయ స్తవ శుక్రా బ్రాజన్త ఈరతే తవజ్యోతీగ్వర్చయః

అర్చనాం ప్రణామనాద్విధిః పూరయిత్వా తులసిం పుష్పం వా గృహే
ధారణ విధానం కృత్వా-ఓమ్.

కుంభే పరుణమావాహయామి ఉపపాత్రే షడాననమావాహయామి

త్రిపాదే పస్తమావాహయామి తస్యోపవర్చనాపాత్రే ఆదిత్యమావాహయామి

(పంచపాత్రేషు పసిష్టం సోమం యజ్ఞాజ్ఞమిష్టం చస్త్రపితృభ్యర్చ)!

పసిష్టమావాహయామి సోమమావాహయామి

యజ్ఞాజ్ఞమావాహయామి ఇన్దుమావాహయామి చంద్రమావాహయామి

ఘంటాయాం-బ్రహ్మణమావాహయామి (నాదే-వేదానావాహయామి

తజ్జిహ్వాయాం-షడాననమావాహయామి సూత్రేషు-నాగమావాహయామి

ఊర్ధ్వే-విశమావాహయామి పార్శ్వయోరుభయోశ్చక్రమావాహయామి

సంస్కారస్తు చకారదీజేన దాహనం పకారదీజేన ప్లివనం చ

ఏకైకస్మిన్విహితే పాత్రే పసిష్టాదిపంచమూర్తినామావాహనం కరహం. దేవతా

అథ చార్చపాద్యయోర్దేవతే ధీద్రేత ఇత్యుపరో విశేషః

ద్వితీయః ఖణ్డః

సంఖమావాహయామి। నాళే-మహాదేవమావాహయామి।

పాద్రహ-విమలమావాహయామి।

పానీయపాత్రోద్ధరిణ్యో-సోమమావాహయామి।

అర్చపాత్రే-(షు) సోమమావాహయామి। సాధితేష్వర్త్యేషు శుక్రమావాహయామి।

ప్రణిధిపాత్రే-(షు) సోమమావాహయామి। ఆసనే-ధర్మమావాహయామి।

ప్రోతే-త్వష్టారమావాహయామి।

అంబరే-సూర్యమావాహయామి।

ఉత్తరీయే-నిశాకరమావాహయామి।

ఆభరణే-షణ్ముఖమావాహయామి।

ఉపవీతే-వహ్నిమావాహయామి।

అక్షతే-కాశ్యపమావాహయామి।

సిద్ధార్థే-సోమమావాహయామి।

కుశాగ్రే-జాహ్నువీమావాహయామి।

తలై-పితృనావాహయామి।

తండులే-రవిమావాహయామి।

ఘృతే-సామవేదమావాహయామి।

దద్ధి-యజుర్వేదమావాహయామి।

క్షీరే-అధర్వవేదమావాహయామి।

మధుపర్కే-ఋగ్వేదమావాహయామి।

పశ్యే-పుష్పేశమావాహయామి।

గన్ధే-పృథివీమావాహయామి।

ముఖవాసే-పృథివీమావాహయామి।

ధూపే-బృహస్పతిమావాహయామి।

దీపే-శ్రియమావాహయామి।

తిలకే-జనార్దనమావాహయామి।

ఉపధానే చక్షుశ్రవణమావాహయామి। ఛత్రే శేషమావాహయామి।

పాదుకయోః- శేషమావాహయామి। చామరవ్యజనయోర్వాయుమావాహయామి।

ఆదర్శే-నిశాకరమావాహయామి।

చతురజ్జేషు-ఖగాధిపమావాహయామి।

శివీకాదిషు-ఖగాధిపమావాహయామి।

దస్తశోధన్యాం-పసస్పతిమావాహయామి।

మూత్రాయాం-శర్వమావాహయామి।

హవిఃపాత్రేషు-సూర్యమావాహయామి।

హవిష్క-కమలాసనమావాహయామి।

నీరాజనకుంభే-ప్రచేతనమావాహయామి।

స్మృతే-శర్వమావాహయామి।

గానే-సామవేదమావాహయామి।

వాద్యే-సందిశ్వరమావాహయామి।

ఖడ్గవిశేషేషు-కమలాసనమావాహయామి।

ఋహ్మాయాం-నాగరాజమావాహయామి।

కలాచ్ఛాయాం-పాకహాసనమావాహయామి।

ధేనా-క్రొంచనమావాహయామి సన్ధ్యారక్షాలంకారదీపేషు-మేదిసీమావాహయామి
 పల్లవే-వసంతమావాహయామి యన్త్రికాయాం-మార్తాండమావాహయామి
 మార్జన్యాం-జ్యేష్ఠామావాహయామి పరిచారకే-గరుడమావాహయామి
 పాచకే-పాంచభౌతికమావాహయామి వస్త్రాభరణరక్షకే-శుక్రమావాహయామి
 ఆలయాధిపే-ధర్మజ్ఞమావాహయామి స్వర్ణకూర్చే-వాసుకిమావాహయామి
 సంబంధకూర్చే-త్రిమూర్తిరావాహయామి
 గోమయాదిప్రోక్షణద్రవ్యేషు-సాగరమావాహయామి
 ఆచార్యే-హిరణ్యగర్భమావాహయామి

ఆత్మానం నారాయణం స్మృత్వా సర్వాన్ సమ్భారాధిపాన్ క్రమేణ
 పుష్పగన్ధాక్షతైరీషజ్జలం సంప్రాప్యారాధయేద్వినియోగకాలే వాఽ రాధయేదథవా
 ద్రవ్యార్చనం శిష్యేణకారయేత్. కర్పూరో శీరైలాలవజ్రతక్కిలాదీన్ స్నానపాత్రే
 నిక్షిప్య, కుశాక్షతతిలప్రీహియవమాషప్రియజ్ఞసిద్ధార్థాదీనర్హపాత్రే విన్యస్య,
 పద్మవిష్ణుపర్ణశ్యామాకదూర్వాదీన్ పాద్యపాత్రేనిధాయ, ఘనసారో-
 శీరాదీనాచమనపాత్రే విన్యస్య, మధ్యే శుద్ధతోయపాత్రే పుష్పగన్ధాక్షతాన్ నిక్షిప్య
 అభావే తత్తద్వాక్యోచ్చారణ పూర్వకం తుళసీదళం నిక్షిప్య, ధారాస్విత్యాధావం
 పూర్వయిత్వా ఇదమాపశ్చివా ఇత్యభిమన్త్ర్య, త్వంస్తీతిపాద్యాభిమన్త్రణమగ్నిరిస్తే
 త్యర్హ్యాభిమన్త్రణం నారాయణాయేతి దశదిగ్బంధనం కృత్వా 'సురభిముద్రాం
 ప్రదర్శయతి.

ఓం ధారాసు సప్తసుచమానసేషు సరస్వరిత్సుపరిపూరితేషు।

అపోభిగృహ్ణాన్ ప్రతిపాదయిష్యేగృహ్ణోమిధత్తాగ్ం సుచిరగ్ంసుశర్మా॥

ఇదమాపశ్చివా శ్చివతమా శ్చాంతా శ్చాంతతమా శ్చుభాశ్చుభతమాః పూతాః
 పూతతమాః పుణ్యాః పుణ్యతమా మేధ్యామేధ్యతమా అమృతా అమృతరసాః
 పూతాబ్రహ్మపవిత్రేణ పూతా సుసార్యస్య రశ్మిభిః॥

1. సురభిముద్ర-

అంగుష్ఠేద్వై కసిష్ఠేద్వై తథాస్మాత్తర్జనీద్వయే మధ్యమాం దక్షిణకరే అనామికాబ్జం తథాచిత్తం
 శిష్టా ప్రసారయేద్దృష్మాన్ కరయోరుభయోరపి జ్ఞేయాసురభిముద్రాస్యాగ్రహవిహితాః॥

త్వం స్త్రీ త్వం మానసీ త్వం కుమార ఉత వాకుమారీ ఉదన్నాదః కుమారీ।
త్వం జీర్ణస్త్వం జనిం గచ్ఛతి సన్త్వం జాతో నివాసిర్విశ్వతోముఖః॥

అగ్నిరిన్ద్రో వరుణో మిత్రో అర్యమా వాయుః పూషా సరస్వతీ సజోషసః।
ఆదిత్యాన్ విష్ణుర్మరుతః స్వర్భృహతోమోరుద్రోఅదితిర్భహ్మణస్పతిః।

ఓం నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయధీమహి।

తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్॥

ఓం ఆగమార్థం దేవానాం గమనార్థం రక్షసాం।

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన ఘంటాం సమ్యజ్ఞీనాదయేత్॥

ఘంటాం సంతాద్య ఘంటానినాదప్రభృతి ద్వారార్చనపర్యంతం
శంఖభేరికాహళాదీన్ ఘోషయేదన్యథా రక్షాంస్యపహరేయుః. భక్తజన స్తీర్థార్థం
దేవదర్శనార్థం చార్చనహవిర్దాన సమయేఽభ్యంతరం న ప్రవిశేన్మోహాత్
ప్రవిశేచ్ఛేత్సుద్ధోభవేద్భగవాన్ హరిః తస్మాదుక్తకాలే దర్శనీయో హరిరితి విజ్ఞాయతే.

ఇతి శ్రీవైఖానసే నృసింహవాజపేయీయే భగవదర్చాప్రకరణే

అనుక్రమణికాయాం ద్వితీయః ఖండః.

2. సహజీవే - సర్వ.

తృతీయః ఖణ్డః

అస్మిన్ శ్రీభాగుద్దేమహామంత్రస్య. వరాహ ఋషిః, గాయత్రీఛందః,
ఘామిరేవతా. లామ్ బీజమ్. లీమ్ శక్తిః. లూమ్ కీలకమ్, పృథ్వీశోధనార్థే
జపేదనియోగః. లామిత్యాది షడంగన్యాసః.

అస్మిన్ శ్రీభాగుద్దేమహామంత్రస్య. వరాహ ఋషిః, గాయత్రీఛందః,
ఘామిరేవతా. లామ్ బీజమ్. లీమ్ శక్తిః. లూమ్ కీలకమ్, పృథ్వీశోధనార్థే
జపేదనియోగః. లామిత్యాది షడంగన్యాసః.

అస్మిన్ శ్రీభాగుద్దేమహామంత్రస్య. వరాహ ఋషిః, గాయత్రీఛందః,
ఘామిరేవతా. లామ్ బీజమ్. లీమ్ శక్తిః. లూమ్ కీలకమ్, పృథ్వీశోధనార్థే
జపేదనియోగః. లామిత్యాది షడంగన్యాసః.

అస్మిన్ శ్రీభాగుద్దేమహామంత్రస్య. వరాహ ఋషిః, గాయత్రీఛందః,
ఘామిరేవతా. లామ్ బీజమ్. లీమ్ శక్తిః. లూమ్ కీలకమ్, పృథ్వీశోధనార్థే
జపేదనియోగః. లామిత్యాది షడంగన్యాసః.

అస్మిన్ శ్రీభాగుద్దేమహామంత్రస్య. వరాహ ఋషిః, గాయత్రీఛందః,
ఘామిరేవతా. లామ్ బీజమ్. లీమ్ శక్తిః. లూమ్ కీలకమ్, పృథ్వీశోధనార్థే
జపేదనియోగః. లామిత్యాది షడంగన్యాసః.

అస్మిన్ శ్రీభాగుద్దేమహామంత్రస్య. వరాహ ఋషిః, గాయత్రీఛందః,
ఘామిరేవతా. లామ్ బీజమ్. లీమ్ శక్తిః. లూమ్ కీలకమ్, పృథ్వీశోధనార్థే
జపేదనియోగః. లామిత్యాది షడంగన్యాసః.

అస్మిన్ శ్రీభాగుద్దేమహామంత్రస్య. వరాహ ఋషిః, గాయత్రీఛందః,
ఘామిరేవతా. లామ్ బీజమ్. లీమ్ శక్తిః. లూమ్ కీలకమ్, పృథ్వీశోధనార్థే
జపేదనియోగః. లామిత్యాది షడంగన్యాసః.

అస్మిన్ శ్రీభాగుద్దేమహామంత్రస్య. వరాహ ఋషిః, గాయత్రీఛందః,
ఘామిరేవతా. లామ్ బీజమ్. లీమ్ శక్తిః. లూమ్ కీలకమ్, పృథ్వీశోధనార్థే
జపేదనియోగః. లామిత్యాది షడంగన్యాసః.

అస్మిన్ శ్రీభాగుద్దేమహామంత్రస్య. వరాహ ఋషిః, గాయత్రీఛందః,
ఘామిరేవతా. లామ్ బీజమ్. లీమ్ శక్తిః. లూమ్ కీలకమ్, పృథ్వీశోధనార్థే
జపేదనియోగః. లామిత్యాది షడంగన్యాసః.

లమ్ ఇంద్రాయ నమః

రమ్ అగ్నయే నమః

హమ్ యమాయ నమః

షమ్ నిర్ ఋతయే నమః

వమ్ వరుణాయ నమః

యమ్ వాయవే నమః

సమ్ సోమాయ నమః

శమ్ ఈశానాయ నమః

ఓమ్ హ్రీమ్ శ్రీమ్ ఊర్వాయ నమః

ఓమ్ హ్రీమ్ శ్రీమ్ అధరాయ నమః

అస్మిన్ శ్రీభాగుద్దేమహామంత్రస్య. వరాహ ఋషిః, గాయత్రీఛందః,
ఘామిరేవతా. లామ్ బీజమ్. లీమ్ శక్తిః. లూమ్ కీలకమ్, పృథ్వీశోధనార్థే
జపేదనియోగః. లామిత్యాది షడంగన్యాసః.

ఓమ్ లామ్ అంగుష్ఠాభ్యాం నమః

లీమ్ తర్జనీభ్యాం నమః

లామ్ మధ్యమాభ్యాం నమః

లైమ్ అనామికాభ్యాం నమః

లామ్ కనిష్ఠికాభ్యాం నమః

లః కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః

లామ్ హృదయాయ నమః

లీమ్ శిరసే స్వాహా

లామ్ శిఖాయై వషట్

లైమ్ కవచాయ హుమ్

లామ్ నేత్రత్రయాయ వౌషట్

లః అస్త్రాయ ఫట్

భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః

ధ్యానమ్. ఓం విష్ణుపత్ని సుసంజాతే శఙ్ఖవర్ణే మహీతలే|
అనేకరత్నసమున్నే భూమిదేవి నమోస్తు తే||

**ఓం ధనుర్ధరాయైవిద్యుహే సర్వసిద్ధ్యైచ ధీమహి|
తన్నోధరాః ప్రచోదయాత్||**

ఓం సర్వమజ్జలమాజ్జలే శివేసర్వార్థసాధకే|
మాఞ్శ్చ పూతం కురుధరే నతోఽస్మి త్వాం సురేశ్వరి||
సర్వభూతనివారణాయై హుమ్ ఫట్ స్వాహా|
భూర్భువస్సువరోమితి పృథివీం నమస్కర్యాత్.

భూర్భువస్సువరోమ్.

ఆసనమస్త్రస్య, పృథివ్యాః మేరుపుష్పఋషిః, సుతలం ఛన్దః, శ్రీకూర్మో
వేవతా, కుమ్ బీజమ్, మమ్ శక్తిః, ఫట్ కీలకమ్, ఆసనశుద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః.

ఓం కేకవాయనమః అంగుష్ఠాభ్యాం నమః|

ఓం నారాయణాయ నమః తర్జనీభ్యాం నమః|

ఓం మాధవాయనమః మధ్యమాభ్యాం నమః|

ఓం గోవిందాయ నమః అనామికాభ్యాం నమః|

ఓం విష్ణవేనమః కనిష్ఠికాభ్యాం నమః|

ఓం మదుసూదనాయ నమః కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః|

ఓం త్రివిక్రమాయనమః హృదయాయ నమః|

ఓం వామనాయ నమః శిరసేస్వాహా|

ఓం శ్రీధరాయ నమః శిఖాయై వషట్|

ఓం హృషీకేశాయనమః కవచాయ హుమ్|

ఓం పద్మనాభాయనమః నేత్రత్రయాయవౌషట్|

ఓం దామోదరాయ నమః అస్త్రాయ ఫట్|

భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్మన్తః|

తృతీయః ఖండాః

ధ్యానమ్ - అశేషజగదాధారమనంతం కూర్మరూపిణమ్।
 ఆననస్య విశుద్ధ్యర్థమాత్మానం తం భజేహరిమ్॥ ఇది ధ్యాత్వా
 తన్మధ్యోజ్జ్వలకర్ణికం స్వరయుగై రావిర్భవత్కేనరం
 వర్ణోల్లాసివసుచ్చదం వసుమతీగేహేన సంవేష్టితమ్।
 తారాధీశ్వరయజ్ఞ వారివిలసద్దిక్కోణతారాజ్జితం।
 యన్త్రం సర్వమనోహరం పరివృతం సర్వాస్వవిఘ్నం పరమ్॥

ఓం ఆధారశక్త్యేనమః। ఓం అనంతాననాయనమః। ఓం కూర్మాననాయనమః।
 ఓం విమలాననాయనమః। ఓం పద్మాననాయ నమః। హుమ్ ఫట్ స్వాహా।
 ఇతి పుష్పగన్ధాక్షతైరర్చయతి.

దక్షిణపాదమూర్ధ్వం వామపాదమధః కృత్వా జాన్వంతరేణ బుష్టౌ నిగుహ్య
 శిశ్నవ్యపజౌ పీడయన్ నివాతస్థః ప్రదీపఇవ ఋజుకాయః కిశ్చిదున్నమితవక్ర
 దక్షైర్దస్తానస్పృశ తీక్ష్ణీకృత్యైవ మాసనమాసీన్ యథాబలం ప్రాణాయామం
 కుర్మాత్ (ఉద్ధాతైః) రేచకపూరకకుమ్భకైః.

(ప్రాణాయామప్రకారః)

ప్రాణాయామస్త్రిధా ప్రోక్తో రేచకపూరకకుమ్భకైః।
 నాసికాపుటమబ్జుళ్యా నిష్పీడ్యైకం పునః పునః॥
 ఉదరాద్రేచయేద్దాయుం రేచనాత్సతు రేచకః।
 బాహ్యేన వాయునా దేహం పూరయేత్సతు పూరకః॥
 సముచ్చతి స గృహ్యతి వాయుమస్తర్భహిన్స్త్రితమ్।
 సంపూర్ణ కుమ్భపత్తిష్ఠేదచలస్సతు కుమ్భకః॥
 ప్రణవాక్షరదేవాంశు రేచకాదిషు సంస్మరేత్।
 జ్యోతిరం రక్తగౌరాబం చతుర్నక్షత్రం చతుర్బుజమ్।
 పూర్వే హి చ నాభిస్థం ధ్యాయేత్తం కమలాననమ్॥
 నిరోత్పలదళశ్యామం హృది స్థానే తు రేచకమ్।
 చతుర్బుజం జగద్భుజం కుమ్భకే తు విచిన్తయమ్॥
 శుద్ధస్థితికసజ్జాశం శబ్దరం చ త్రియమనమ్॥

ధ్యాపిత్వ బ్రహ్మరస్థస్థం రేచకే త్వమనాశనమ్॥
 రేచ్య పిఞ్జలయా వాయుమిడయా పూరయేత్త్వనః॥
 స్థాపయేత్సద్భయా మాత్రాపోదశెర్త్తిగుణైః : క్రమాత్॥
 యోగోన్మేషోన్మేషేన పాదాయామత్రయం చరే, దితి॥
 యోగోన్మేషోన్మేషేన పాదాయామత్రయం కృత్వా

ఓమ్ భూః ఓమ్ భువః ఓగ్ం సువః ఓమ్ మహాః ఓమ్ జనః
 ఓమ్ తపః ఓగ్ం సత్యమ్ ఓమ్ తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి
 ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ ఓమాపోజ్యోతీరసో మృతం బ్రహ్మ
 భూర్భువస్సువరోమ్

(శ్లోకములు)

ఓమ్ - శుభ్రామృతధరం విష్ణుం శశిపర్ణం చతుర్భుజమ్
 ప్రసన్నపదం ధ్యాయేత్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే॥
 షోడశస్కంధాదిరం కర్మ నిఘ్నం యేన సూత్రితమ్
 శిష్టశ్రుతాదేదార్థపదే విభజనం సమమ్॥

శ్రీ గోవింద గోవింద శుభే శోభనే ముహూర్తే శ్రీమహావిష్ణోరాజ్యయా
 ప్రసన్నపదం ధ్యాయేత్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే శ్రీతపరాచాకర్షే చైవ సతమన్వన్తరే
 శత్రుయోగ ప్రసన్నపదం ధ్యాయేత్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే భరణపర్వ భరణఖండే మేరోర్దక్షిణదిగ్భాగే
 శ్రీ సద్బ్రహ్మచారివర్ణనార్థదిగ్భాగే శ్రీ శిష్టాగోదావర్మోర్మధ్యదేశే భగవదాలయే
 భగవద్భాగవతాచార్యాలయే శ్రీ ధౌ అర్చిత ప్రభవాదిపద్ధిసంహస్వరాణాం మధ్యే
 ప్రసన్నపదం ధ్యాయేత్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే . . . సంపత్సరే . . . అయనే . . . ఋతే
 . . . పక్షే . . . వారే . . . శుభసర్వప్రయుక్తాయాం అస్మాం శుభతిథౌ అస్మ
 సమదేవస్య భగవతో మహాపురుషస్య త్రియఃపతేః పురుషోత్తమస్య
 మహామేధాత్మతోటి బ్రహ్మాత్మనాయకస్య శ్రీ భూనమేతస్య
 మహామేధాత్మప్రస్థాపదలతీరపిఞ్జస్య సకలవరిషత్పరిష్కృతస్య

ఏతద్వాన్మజ్జలయనివాసినః అస్యత్రీ . . . స్వామినః ప్రీత్యర్థం
రాజరాష్ట్రగ్రామయజమానాచార్యార్చకపాచకపరిచారికాభివృద్ధ్యర్థం.
ధర్మార్థకామమోక్షచతుర్విధపురుషార్థఫలసిద్ధ్యర్థం. సమ్భవతా నియమేన
సమ్మేదాకారేణ సమ్మవతాద్రవ్యేణ సమ్మవద్విరుపచాలైశ్చ శ్రీవైఖానసభగవచ్ఛాస్త్ర
దివ్యకశ్యపప్రోక్షవిధిమవలమ్బ్య ప్రాతః కాలార్చనం కరిష్యమాణః
భగవదారాధనాధికారసిద్ధ్యర్థం తదజ్ఞభూతశుద్ధిం కరిష్యే - ఇతి సజ్జల్మ్య.

1. సాత్త్వికత్వాగః భగవానేవ స్వనియామ్యస్వరూపస్థితిప్రవృత్తిస్వశేషైకరసేన
స్వాత్మగుడత్తకర్మభావేన స్వకీయైశ్చ దేహేంద్రియాద్యుపకరణై స్వారాధనైకప్రయోజనాయ
పరమపురుషస్సర్వశేషీ స్వశేషభూతం మాం ప్రాతఃకాలార్చనాఖ్యమిదంకర్మ
భగవాన్స్వస్త్వై స్వప్రీతయే స్వయమేవ కారయతి।

భూతశుద్ధిప్రకారాన్ శోషణదాహనష్టావనవశోచీపనిషదన్యాస కరిన్యాస
బ్రహ్మన్యాస సుదర్శనన్యాసాజ్ఞానాన్యాస నామద్వాదశవక్ష్యరషడ్విగ్నస్థన
షడభిన్యాసైకాక్షరాది న్యాస మాతృకాషడజ్ఞమస్త్రషడజ్ఞాన్తర్మాతృకాజహిర్మాతృకా
చోన్తన్యాసాక్షరన్యాస సర్వాజ్ఞన్యాసాన్ కరిష్యే ఇతి సజ్జల్మ్య.

భూతశుద్ధిః

అస్మ శ్రీభూతశుద్ధిమహామస్త్రస్య. అస్తర్వామీ ఋషిః. ప్రకృతిపురుషకృస్తే.
సత్యోదేవతా శరీరశుద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః.

ధ్యాన్యమే. హృదిస్థితం పజ్జజమష్టపత్రం సకర్ణికాకేసరమధ్రుసిలమ్।

అబ్జుష్టమాత్రం హృదయే వసంతం ధ్యాయేచ్ఛవిష్ణుంపురుషం పురాణమ్॥

భర్తృరస్థ జ్ఞాననాశైశ్చర్యాష్టదశ చైరాగృకర్ణికా(క)న్మృదయామోఽజమధోముఖం
ముకుతీకృతత్వేన ధ్యాత్వా తత్ప్రణవేనోర్ముముఖం వికసితం కృత్వా తత్పర్ణికాన్తస్థం
చైతన్యాత్మకం జీవాత్మానం పురప్రణవోచ్ఛారణేన సుషుమ్నానాడీమార్గతో నిర్గమయ్య
తం జీవాత్మానం ద్వాదశాస్తస్థితసహస్రచక్రమలగిదిష్టవరమాప్నోతా సహృదీకృత
శరీరస్సర్వలక్షణజాతం పురుషాకారేణ కుక్షౌ విచిన్త్య భూతగోహారన్యాసం కుర్వాత్

బ్రహ్మహత్యాశిరస్యం చ స్వర్గస్థైర్యధుజన్మయః॥
గురూపాసహృదాయురం గురుతల్పచదిన్మయః॥

తత్సంయోగిపదద్వన్ద్వమజ్ఞప్రత్యజ్ఞపాతకమ్।
 ఉపపాతకరోమాణం రక్తశ్మశ్రువిలోచనమ్॥
 అజ్ఞప్తమాత్రం పురుషం దురాత్మానం దురాసదమ్।
 అచేతనమథోవక్త్రం దగ్ధపాదపసన్నిభమ్।
 భిష్ణచర్మధరం కృష్ణం కుక్షౌ వామే విచిన్తయేత్॥

భూతసంహారన్యాసః-

అస్యశ్రీపంచభూతసంహారన్యాసమహామన్తస్య, బ్రహ్మఋషిః, గాయత్రీఋశ్మి,
 సదావిష్ణుర్దేవతా, లమ్బీజమ్, వమ్శ క్తిః, రమ్కీలకమ్, భూతసంహృతిన్యాసే (జ్ఞః)
 వినియోగః.

ఓమ్ లమ్నమః - అంగుష్ఠాభ్యాంనమః। ఓమ్ వమ్ నమః తర్జనీభ్యాంనమః।
 ఓమ్ రమ్ నమః మధ్యమాభ్యాంనమః। ఓమ్ యమ్ నమః అనామికాభ్యాంనమః।
 ఓమ్ హమ్ నమః కనిష్ఠికాభ్యాంనమః।
 ఓమ్ హుమ్ ఫట్ నమః కరతల కరపృష్ఠాభ్యాం నమః.

ఏవంహృదయాదిన్యాసః.

ఓమ్ లమ్నమః హృదయాయ నమః। ఓమ్ వమ్ నమః శిరసేస్పాహ్లా।
 ఓమ్ రమ్నమః శిఖాయైవషట్। ఓమ్ యమ్ నమః కవచాయహుమ్।
 ఓమ్ హమ్ నమః నేత్రత్రయాయ వౌషట్। ఓమ్ హుమ్ ఫట్ నమః అస్త్రాయఫట్।
 భూర్చువస్సువరోమితిదిగ్బంధః.

ధ్యానమ్ - పంచభూతాత్మకం విష్ణుం సమస్త భువనేశ్వరమ్।

అపిలాభపతిం వందే భూతసంహృతికారణమ్॥

ఓం 'లమ్' పాదాదిజానువర్యంతం భూమణ్డలం పీతవర్ణం చతురశ్రం పటలాక్షం
 విష్ణుత్తికలం శబ్దస్వర్యరూపరసగన్ధగుణం లకారబీజాన్ద్వితం అనిరుద్ధమూర్త్యధిదైవమ్
 'భూమేర్వితన్వన్ ప్రతరన్ ప్రకామః పోపూయమానః పంచాభిస్సుగుణై
 ప్రసన్నైస్సుర్వానిమాన్ ధారయిష్యసి స్వాహా॥' పృథివ్యైహుమ్ ఫట్స్వాహా. ఓమ్ 'లమ్
 నమః. అర్ధేన్దుమణ్డలే అప్పుపృథివీం ప్రవిలాపయామి. అనిరుద్ధమూర్తిం ధ్యాయేత్

ఓం 'వమ్' జాన్యాదిహృదయపర్యంతం జలమణులమర్తచన్ద్రాకారం శుభ్రవర్ణం పద్మలాఙ్ఘితం
ప్రతిష్ఠాకలం శబ్దస్పర్శరూపరసగుణం వకారబీజాన్వితమమృతమూర్త్యధిదైవతం
'త్వం జీవాన్ముమాపస్సర్వేషాం జనితా త్వమాహరః', త్వం విష్ణోశ్రమమాపనుదాయ
విజయనాయ స్వాహా॥ అమృతాయహుమ్ ఫట్ స్వాహా. ఓమ్ 'వమ్' నమః. త్ర్యశ్రమణ్డలే
అమృతమృతం ప్రవిలాపయామి. అమృతమూర్తిం ధ్యానయామి.

ఓం 'రమ్' నాభ్యాదిహృదయపర్యంతమగ్నిమణులం త్రికోణాకారం రక్తవర్ణం
పద్మలాఙ్ఘితం విద్యాకలం శబ్దస్పర్శరూపగుణం రకారబీజాన్వితం
అమృతమూర్త్యధిదైవతం 'త్వమగ్నే త్రిగుణో వరిష్ఠః పరంబ్రహ్మ పరజ్ఞోతిః, సర్వేషాం
త్వం సాంనాయ హితమమృతం వహిష్యసే స్వాహా॥' అగ్నయే హుమ్ ఫట్ స్వాహా.
ఓమ్ 'రమ్' నమః. షడశ్రమణ్డలే వాయవావగ్నిం ప్రవిలాపయామి.
సత్యమూర్తిం ధ్యానయామి.

ఓం 'యమ్' హృదయాది భ్రూమధ్యపర్యంతం వాయుమణులం షట్కోణం
మామవర్ణం షడ్విన్దులాఙ్ఘితం శాన్తికలం శబ్దస్పర్శగుణం యకారబీజాన్వితం
అమృతమూర్త్యధిదైవతం 'యో వా వాయుర్నిగుణోన్తరాత్మా సర్వేషామన్తశ్చరతీహ విష్ణోః,
సర్వం దేవాన్యనుష్ఠాన్ముతాన్ పరిసంజ్ఞేవసే స్వాహా॥' వాయవే హుమ్ ఫట్ స్వాహా. ఓమ్
'యమ్' నమః. వృత్తమణ్డలే ఆకాశేవాయుం ప్రవిలాపయామి. పురుషమూర్తిం
ధ్యానయామి.

ఓం 'హమ్' ద్రూమధ్యాది బ్రహ్మరస్రపర్యంత వృత్తమాకాశమణులమనాకృతిచిహ్నం
నాదవిన్దుకళాత్మకం కృష్ణవర్ణం సహస్రదళలాఙ్ఘితం శాన్త్యతీతకలం శబ్దగుణం
హకారబీజాన్వితం విష్ణుమూర్త్యధిదైవతం 'యో వా గవిష్ఠః పరమః ప్రధానః
పదం వాయుస్య సత్త్వమాసీత్, యస్మోపరిత్వం మునయోనుపశ్యన్తి తస్మై ముఖ్యాయ
విష్ణవే స్వాహా॥ ఓమ్ 'హమ్' నమః. ఆకాశమహాహారే ప్రవిలాపయామి. అహహారం
మహత్తత్త్వే ప్రవిలాపయామి.

మహత్తత్త్వం మాతృకాక్షరసంక్షేపాయాం శబ్దరూపాయాం ప్రకృతే ప్రవిలాపయామి.
తాం ప్రకృతిం సత్కర్మానాననమామే పరే (పరస్మిన్) బ్రహ్మణే ప్రవిలాపయామి.
విష్ణుమూర్తిం ధ్యానయామి.

శోషణమ్ -

వాయుబీజస్య కిష్కిన్ద్రఋషిః, జగతీ ఛన్దః, శోషణమహాభూతో వాయుర్వేదః
యమ్ బీజమ్, యిమ్ శక్తిః, యమ్ కీలకమ్ పాపపురుషశోషణార్థే జపే వినియోగః
యామిత్యాది షడంగన్యాసః.

ధ్యానమ్. ఓం వాయుం సీలాబ్జసజ్జాశం యబీజం స్వాత్మసమ్మహమ్

కుముద్వతీపతిం వందే శోషణే మృగవాహనమ్॥

యమితి నాభిమభిమృశ్య. వాయుబీజం షోడశవారముచ్చార్య, రేచయిత్వా
పాపపురుషం నాభిదేశస్థితవాయుమణ్డలాంతర్గతం ఆవాతవాహి భేషజమితి ముద్రోత్తితే.
చణ్డవాయునా శోషయిత్వా

ఓం ఆవాతవాహి భేషజం వివాతవాహి యద్రవః॥

త్వగ్గింహివిశ్వభేషజో దేవానాం దూత ఈయసే॥

దాహనమ్ -

అగ్నిబీజస్య వైశ్వానరః ఋషిః, జగతీఛన్దః, దాహనభూతో వైశ్వానరో ౨
రేచతా, రమ్ బీజమ్, రిమ్ శక్తిః, రుమ్ కీలకమ్, పాపపురుషదాహనార్థే జపే వినియోగః
రామిత్యాదిషడంగన్యాసః.

ధ్యానమ్ ఓం కింశుకాభమ్ మేషవాహం కార్తికేయంకపిఢ్వుజమ్॥

స్వాహాన్వితం రబీజాఢ్యం దాహనేఽగ్నిం సృరామ్యహమ్॥

యమితి హృదయమభిమృశ్య అగ్నిబీజం ద్వాత్రింశద్వారముచ్చార్య కుమ్భయిత్వా
పాపపురుషం హృదిస్థితాగ్నిమణ్డలాంతర్గతం 'అగ్నేరక్షాణః' ఇతి ముద్రోత్తితే
పక్షాగ్నిజ్వాలోపబృంహితజాతరాగ్నినా దాహయిత్వా (రజస్తమోభస్మసీ పిజకయో
విస్ఫుజ్య)

ఓం అగ్నేరక్షాణో అగ్ంహసః ప్రతిష్ఠ దేవరీషతః॥

తపిష్టైజరోదహ అగ్నే హగ్ంసిన్యత్రిణమ్॥

ప్లావనమ్ -

వరుణ బీజస్య హిరణ్యగర్భః ఋషిః, గాయత్రీఛన్దః, పాపహరభూతో వరుణోదేవతా
యమ్ బీజమ్, విమ్ శక్తిః, వుమ్ కీలకమ్, మమసర్వశరీరస్యామ్మతప్లావనార్థే జపే
వినియోగః. వామిత్యాది షడంగన్యాసః.

హానమ్ రక్తామ్బురధరంశ్యామం మకరధ్వజ వాహనమ్।
నదీనాథం వబీజాధ్యం ప్లావనే వరుణంస్మరేత్॥

హమితి హ్రూమధ్యమభిమృశ్య చంద్రబీజం ద్వాత్రింశద్వారముచ్చార్య కుంభయిత్యా.
హ్రూమో నావత ఇతి మన్త్రోత్థిత ద్వాదశాంతస్థిత భగవద్వామపాదాబ్జుష్ట
మన్మథాత్మతధారయాఽత్మానం (సాత్త్వికభస్మ) అభిషిచ్య.
యదదో వాదతే గృహే మృతస్య నిధిర్హితః।
తతో నో దేహి జీవహే తతో నో ధేహి భేషజమ్॥

పిణ్డీరణమ్ -

హ్రూమతాప్లావితం భస్మ 'ల' మితి ద్వాదశావృత్త్యా సాకారం భావయిత్యా
హ్రూమచ్చయా పృథివ్యా 'స్యోనా పృథి' వీతి మనసా పిణ్డీకృత్య
హిమ్ 'లమ్' నమః 'స్యోనా పృథివి భవాన్మక్షరా నివేశినీ,
య చ్ఛానశ్శర్మ సప్రధాః॥

సుషిరీకరణమ్

హ్రూమి దేహస్తరే సుషిరముత్పాద్య అస్త్రాయ ఫడితి విచ్ఛిద్య శకలద్వయం
హ్రూమహ్రూమహ్రూమం సంపుటితం సంస్మృత్య తదంతర్జ్వేతిస్స్వరూపం శుద్ధం దేహం
హ్రూమహ్రూమ్
హిమ్ 'హమ్' నమః అస్త్రాయ ఫట్.

హవయవీకరణమ్

హ్రూమహ్రూమ తస్య పిణ్డస్య కరచరణాద్యవయవ సజ్ఘాత ముత్పాద్య
హిమ్ 'హమ్'.

పుణ్యాపురుషకల్పనమ్

అశ్చమేధశిరోపేతమతిరాత్రభుజద్వయమ్।
అప్తోర్యామోరుయుగ్మౌచ్ఛ వాజపేయకటిద్వయమ్॥
అగ్నిష్టోమపదద్వన్ద్వం కుక్షౌ పుణ్యం విచింతయేత్॥
హిమ్ 'హమ్' పురుషం భావయిత్యా భూతసృష్టిన్యాసం కుర్యాత్.

భూతస్మృత్యానాః

ఓం 'యో వా గవిష్ఠః పరమః ప్రధానః పదంవాయస్య సత్యమాహ్నిః,
యస్యోపరిత్వం మునయోనుపశ్యన్తి తస్మైముఖ్యాయ విష్ణవే స్వాహా॥'
'ఆత్మనాకాశస్సమ్భూతః' ఓమ్ 'హమ్' ఫట్ నమః.

మూర్ధాది భూమధ్యపర్యంతం వృత్తమాకాశమణ్డలం హకారబీజాన్నితం కృష్ణవర్ణం
శబ్దగుణయుక్తం విష్ణుమూర్త్యధిదైవతం పరమాత్మనః (ప్రకృతిం త్రిగుణాత్మికా
ప్రతిష్ఠాపయామి. ప్రకృతేర్మహాంతముత్పాదయామి. మహతోఽహజ్ఞా
ముత్పాదయామి. అహంకారాత్) ఆకాశం ప్రతిష్ఠాపయామి.

ఓం 'యోవా వాయుర్ద్విగుణోన్తరాత్మాసర్వేషామన్తశ్చరతీహఞ్ఞః॥
సత్వందేవాన్మనుష్యాన్మృగాన్ పరిసంజ్ఞేవసే స్వాహా॥'
'ఆకాశాద్వాయుః' ఓమ్ 'యమ్' ఫట్ నమః

భూమధ్యాది హృదయపర్యంతం వాయుమణ్డలం షడశ్రం యకారబీజాన్నితం
ఘాత్రువర్ణం శబ్దస్పర్శగుణయుక్తం పురుషమూర్త్యధిదైవతం ఆకాశాద్వాయుం
ప్రతిష్ఠాపయామి.

ఓం 'త్వమగ్నే త్రిగుణో వరిష్ఠః పరం బ్రహ్మపరశ్శోతిః॥
సర్వేషాం త్వం పాలనాయ హుతమమృతం వహిష్యసే స్వాహా॥'
'వాయోరగ్నిః, ఓమ్ 'రమ్' ఫట్ నమః.

హృదయాదినాభిపర్యంతమగ్నిమణ్డలం త్ర్యశ్రం రకారబీజాన్నితం రక్తవర్ణం
శబ్దస్పర్శరూపగుణసంయుక్తం సత్యమూర్త్యధిదైవతం వాయోరగ్నిం ప్రతిష్ఠాపయామి.

ఓం 'త్వంజీవ స్త్వమాపస్సర్వేషాం జనితా త్వమాహారః॥
త్వం విష్ణో శ్రమపనుదాయ చతుర్గుణాయ స్వాహా॥'
'అగ్నేరాపః' ఓమ్ 'వమ్' ఫట్ నమః.

నాభ్యాదిజానుపర్యంతమపోర్ధేన్దుమణ్డలం పకారబీజాన్నితం శ్వేతవర్ణం
శబ్దస్పర్శరూపరసగుణయుక్తమచ్యుతమూర్త్యధిదైవతమగ్నేరహః ప్రతిష్ఠాపయామి.

ఓం 'భూమేర్ద్వితన్దన్ ప్రతరన్ ప్రకాశః పోషాయమానుః పశ్యన్ భిక్షుః॥
ప్రసన్నైస్సర్వానిమాన్ ధారాయిష్యసే స్వాహా॥'

పృథివీ ఓమ్ అమ్ ఘటసమః.

అమర్త్యం పృథివీమణ్డలం చతురశ్రం లకారబీజాన్వితం వీతవర్ణం

మనిరుద్ధమూర్త్యధిదైవత మద్భ్యః పృథివీం

సహస్రతా సహస్థితం చైతన్యాత్మకం జీవాత్మనం ప్లుతప్రణవోచ్చారణేన

సర్వమయ్య పూర్వోక్తహృదయకమలే ప్రణవేన స్థాపయేత్.

ప్రణవముషిః గాయత్రీఛన్దః సదావిష్ణుర్దేవతా, జీవాత్మప్రతిష్ఠార్థే

వాలాగ్రశతభాగస్యచ శతధాకల్పితస్యచ।

భాగజీవస్సవిజ్ఞేయ స్సచానన్తాయ కల్పతే॥

ప్రాణప్రతిష్ఠా-

ప్రాణప్రతిష్ఠామన్త్రేణ ప్రాణప్రతిష్ఠాం కుర్యాత్.

ప్రాణప్రతిష్ఠామన్త్రస్య, బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాః ఋషయః

సకలలోకసృష్టిస్థితిసంహారకారిణీ శ్రీమన్నారాయణీ

దేవతాః పరాదేవతా. ఆమ్ బీజమ్, హ్రీమ్ శక్తిః, క్రోమ్ కీలకమ్, మమ ప్రాణప్రతిష్ఠార్థే

సమర్పయేగః.

మూలమన్త్రేణ షడఙ్గాన్యాసం కరన్యాసం చ కృత్వా.

ఓమ్ సుమితే పునరస్మాను చక్షుః ఓమ్ అమ్. కమ్. ఖమ్. గమ్. ఘమ్.

ఙమ్. ఛమ్. జమ్. హ్రీమ్. క్రోమ్. య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోహం

హమ్. (ఓమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్) పృథివ్యప్తేజోవాయాకాశప్రాణాత్మనేక్రోంహ్రీమ్. ఆమ్.

అంగుష్ఠాంతరం చమః.

ఋషః ప్రాణమిహనో ధేహిభోగమ్ ఓమ్ ఇమ్ చమ్ ఛమ్ జమ్ ఝమ్ ఇమ్

ఙమ్-ఞమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోహం హంసః

దేవతాః పరాదేవతా రూపరసగన్ధాపానాత్మనే క్రోమ్ హ్రీమ్ ఆమ్ తర్జనీభ్యాంనమః

తోష్ఠ్యర్థేను సూర్య ముచ్చరమ్ ఓమ్ ఉమ్ టమ్ ఠమ్ డమ్ ధమ్ ణమ్

హోమ్ హంసస్సోహం హంసః (ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్) త్వక్చక్షుశ్రోత్రజిహ్వఘ్రాణ వ్యానాత్మనే మధ్యమాభ్యాంసమః

త మనుమతే మృదయానస్వస్తి ఓమ్ ఏమ్ తమ్ థమ్దమ్ధమ్ నమ్ ఐమ్
ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోహం హంసః (ఆమ్
హ్రీమ్ క్రోమ్) వాక్పాణిపాద పాయూపస్థోదానాత్మనే క్రోమ్ హ్రీమ్ ఆమ్ అనామికాభ్యాం
సమః

అమృతంవై ప్రాణా అమృతమాపః ఓమ్ వమ్ పమ్ ఫమ్ బమ్ భమ్ మమ్
జమ్ ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోహం హంసః
(ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్) వచనాదానగమనవిసర్గానన్దసమానాత్మనే క్రోమ్ హ్రీమ్ ఆమ్
కనిష్ఠికాభ్యాం సమః

ప్రాణనేవ యథాస్థానముపహ్వయతే॥ ఓమ్ అమ్ యమ్ రమ్ లమ్ వమ్
శమ్ షమ్ సమ్ హమ్ శమ్ క్షమ్ అః య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోహం
హంసః (ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్) మనో బుద్ధ్యహజ్కారమహాప్రకృతిజీవాత్మనే క్రోమ్ హ్రీమ్
ఆమ్ కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం సమః

ఏవం హృదయాదిన్యాసః

ఓం అసునీతేపున రస్మాసు చక్షుః ఓమ్ అమ్ కమ్ ఖమ్ గమ్ ఘమ్ జమ్
ఆమ్ ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోహం హంసః (ఆమ్
హ్రీమ్ క్రోమ్) పృథివ్యప్తేజోవాయ్వాకాశ ప్రాణాత్మనే క్రోమ్ హ్రీమ్ ఆమ్
హృదయాయ నమః.

పునః ప్రాణమిహనో ధేహిభోగమ్ ఓమ్ ఇమ్ చమ్ ఛమ్ జమ్ ఝమ్ ఇమ్
ఈమ్ ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోహం హంసః
(ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్) శబ్దస్పర్శరూపరసగన్ధాపానాత్మనే క్రోమ్ హ్రీమ్ ఆమ్ శిరసే స్వాహా.

జ్యోక్పశ్యేమ సూర్యముచ్చరమ్ ఓమ్ ఉమ్ టమ్ ఠమ్ డమ్ ఢమ్ ణమ్
ఊమ్ ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోహం హంసః
(ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్) త్వక్చక్షుఃశ్రోత్రజిహ్వఘ్రాణ వ్యానాత్మనే క్రోమ్ హ్రీమ్ ఆమ్
శిఖాయైవషట్.

త మనుమతే మృదయానస్వస్తి ఓమ్ ఏమ్ తమ్ ధమ్ దమ్ ధమ్ నమ్ ఐమ్
ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోహం హంసః (ఆమ్
హ్రీమ్ క్రోమ్) వాక్పాణి పాదపాయూపస్థోదానాత్మనే క్రోమ్ హ్రీమ్ ఆమ్
కవచాయహుమ్.

అమృతంవై ప్రాణా అమృతమాపః ఓమ్ వమ్ పమ్ ఫమ్ బమ్ భమ్ మమ్
జమ్ ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ య ర ల వ శ ష స హోమ్ హంసస్సోహం హంసః (ఆమ్
హ్రీమ్ క్రోమ్) వచనాదానగమనవిసర్గానన్దసమానాత్మనే క్రోమ్ హ్రీమ్ ఆమ్
నేత్రత్రయాయ వౌషట్

ప్రాణనేవయథా స్థానముపహ్వయతే ఓమ్ అమ్ యమ్ రమ్ లమ్ వమ్
శమ్ షమ్ సమ్ హమ్ శమ్ క్షమ్ అః ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్ య ర ల వ శ ష స
హోమ్ హంసస్సోహం హంసః (ఆమ్ హ్రీమ్ క్రోమ్) మనోబుద్ధ్యహంకార మహా
ప్రకృతిజీవాత్మనే క్రోమ్ హ్రీమ్ ఆమ్ అస్త్రాయఫట్.

హంస ఇతి దిగ్బంధః.

ధ్యానమ్ - ఓం'రక్తామౌఞ్చిధిస్థపోతోల్లసదరుణసరోజాధిరూఢాకరాజ్ఞైః
పాశం కోదణ్డమిక్షూర్భవమలిగుణమప్యజ్కుశం పంచబాణాన్
బిభ్రాణా స్రుక్పపాలౌ త్రిణయనలలితా పీనవక్షోరుహాధ్యా
దేవీ బాలార్కవర్ణా భవతు సుఖకరీ ప్రాణశక్తిః పరా నః ।

తతో హృదయకమలే,

ఓమ్ యమ్త్వగాత్మనేనమః వాయుకోణే,
ఓమ్ రమ్ అస్యగాత్మనే నమః అగ్నికోణే,
ఓమ్ లమ్ మాంసాత్మనే నమః పూర్వే,
ఓమ్ వమ్ మేదాత్మనే నమః పశ్చిమే,
ఓమ్ శమ్ అస్థ్యాత్మనే నమః ఐశాన్యే,
ఓమ్ షమ్ మజ్జాత్మనే నమః నైర్ఋతే,
ఓమ్ సమ్ శుక్రాత్మనేనమః ఉత్తరే,
ఓమ్ హమ్ ప్రాణాత్మనే నమః దక్షిణే,
ఓమ్ సః జీవాత్మనే నమః మధ్యే

చినయేత్.

మూలేన షట్కరశుద్ధిం వ్యాపకత్రయం చక్రత్వా
 మణిబన్ధే ప్రకోష్ఠే చ కూర్పు రే కరయో స్థలే
 తత్ప్రొష్ఠే చ తదగ్రే చ కరశుద్ధిరుదీరితా'
 'నాభేశ్వరణపర్యంతం పాశబీజం ప్రవిన్యసేత్
 హృదయాన్నాభిపర్యంతం శక్తిబీజం ప్రవిన్యసేత్
 మూర్ధాది హృదయా న్తన్తు విన్యసేత్తావదఙ్కుశమ్'.

యథా

ఆమ్ ప్రీమ్ క్రోమ్ అమ్ ఆమ్ ఇమ్ ఈమ్ ఉమ్ ఊమ్ ఋమ్ ౠమ్ లమ్
 లూమ్ ఏమ్ ఐమ్ ఓమ్ ఔమ్ అమ్ అః. యమ్ రమ్ లమ్ వమ్ శమ్ షమ్ సమ్
 హమ్ శమ్ క్షమ్ నమః మణిబన్ధే,

ఆమ్ ప్రీమ్ క్రోమ్. కమ్ ఖమ్ గమ్ ఘమ్ జమ్ యమ్ రమ్ లమ్ వమ్ శమ్
 షమ్ సమ్ హమ్ శమ్ క్షమ్ నమః ప్రకోష్ఠే,

ఆమ్ ప్రీమ్, క్రోమ్ చమ్ ఛమ్ జమ్ ఝమ్ ఇమ్ యమ్ రమ్ లమ్ వమ్ శమ్
 షమ్ సమ్ హమ్ శమ్ క్షమ్ నమః కూర్పరే,

ఆమ్ ప్రీమ్ క్రోమ్ టమ్ ఠమ్ డమ్ ఢమ్ ణమ్ యమ్ రమ్ లమ్ వమ్ శమ్
 షమ్ సమ్ హమ్ శమ్ క్షమ్ నమః కరయో స్థలే,

ఆమ్ ప్రీమ్ క్రోమ్. తమ్ థమ్ దమ్ ధమ్ నమ్ యమ్ రమ్ లమ్ వమ్ శమ్
 షమ్ సమ్ హమ్ శమ్ క్షమ్ నమః కరయోః. పృష్ఠే,

ఆమ్ ప్రీమ్ క్రోమ్ పమ్ ఫమ్ బమ్ భమ్ మమ్. యమ్ రమ్ లమ్ వమ్ శమ్
 షమ్ సమ్ హమ్ శమ్ క్షమ్ నమః కరయోరగ్రే.

ఆమ్ నాభేరాపాదం పాశబీజం విన్యస్య
 ప్రీమ్ హృదయాదానాభి శక్తిబీజం విన్యస్య
 క్రోమ్ మూర్ధాది హృదయపర్యంతమఙ్కుశబీజం విన్యసేత్.

తతః ప్రాణప్రతిష్ఠామస్త్రం ద్వాదశవారం జపేత్. యథా,

ఆమ్ ప్రీమ్ క్రోమ్ యరలవశషసహోమ్హంసస్సోహమ్ మమప్రాణ ఇహ

పంచోపనిషదన్యాసః

అస్య శ్రీపంచోపనిషదన్యాసమహామంత్రస్య, బ్రహ్మఋషిః, గాయత్రీ ఛందః,
నదావిష్ణుర్దేవతా, లమ్ బీజమ్, వమ్ శక్తిః, రమ్ కీలకమ్,
భగవదారాధనాధికారసిద్ధ్యర్థే పంచోపనిషద మహామంత్రన్యాసే వినియోగః.

ఓమ్ లమ్ నమః అంగుష్ఠాభ్యాంనమః।

ఓమ్ వమ్ నమః తర్జనీభ్యాంనమః.

ఓమ్ రమ్ నమః మధ్యమాభ్యాంనమః।

ఓమ్ యమ్ నమః అనామికాభ్యాంనమః।

ఓమ్ హమ్ నమః కనిష్ఠికాభ్యాంనమః।

ఓమ్ హుమ్ ఫట్ కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః। ఏవం హృదయాదిన్యాసః।

ధ్యానమ్ ఓం సర్వభూతాత్మకం విష్ణుం సమస్తభువనేశ్వరమ్।

అఖిలాండపతిం వందే పంచోపనిషదాత్మకమ్॥

‘యోవాగవిష్ణుః పరమః ప్రధానః పదం వా యస్య సత్వమాసీత్।

యస్యోపరిత్వం మునయోను పశ్యన్తి తస్మైముఖ్యాయవిష్ణవే స్వాహా॥’

ప్రాణః మమ జీవ ఇహజీవః స్థితః సర్వేన్ద్రియాణివాఙ్మనశ్చక్షుశ్రోత్రజిహ్వప్రూణాదయః

ఇహైవాగత్య సర్వే సుఖం చిరం తిష్ఠన్తు హ్రీమ్ స్వాహా

అసునీతే పునరస్మాసు చక్షుః పునః ప్రాణమిహ నో ధేహి భోగం।

జ్యోత్స్వశ్యేమ సూర్యముచ్చరంతమనుమతే మృడయానః స్వస్తి॥

అమృతం వై ప్రాణా అమృతమాపః ప్రాణానేవ యథాస్థానముపహ్వయతే॥

మమ హృదయే పరమాత్మనస్సకాశాజ్జీవాత్మానం ప్రతిష్ఠాపయామ్యోం నమః

* నవనీతే - మమ ప్రాణ ఇహ ప్రాణః మమ జీవః ఇహ జీవః స్థితః మమ సర్వేన్ద్రియాణి వాఙ్మనోబుద్ధహృజ్జాగ్రకామరాగాంతం పృథివ్యప్తేజోవాయ్వాకాశశబ్దస్పర్శరూప

రసగన్తత్వక్షుశ్రోత్రజిహ్వప్రూణ వాక్పాణిపాదపాయూపస్థప్రాణా ఇహైవాగత్యసుఖం చిరం తిష్ఠన్తు మాం రక్షన్తు హ్రీమ్ స్వాహేతి ప్రాణ ప్రతిష్ఠాంకుర్యాత్ ఇతి.

ఓమ్ 'హమ్' నమః పరాయపరమేష్ఠ్యాత్మనే విష్ణవే ఆకాశాయనమః ఇతి శిరసి న్యసేత్.

'యోవావాయుర్ద్విగుణో నైరాత్మాసర్వేషామస్తశ్చరతీహవిష్ణో
సత్పదేవాన్మనుష్యాన్మృతాన్ పరిసంజ్ఞేవసే స్వాహా॥

ఓమ్ 'యామ్' నమః. పరాయ పురుషాత్మనే పురుషాయ వాయవే నమః ఇతి నాసికాగ్రేన్యసేత్

'త్వమగ్నే త్రిగుణో వరిష్ఠః పరంబ్రహ్మ పరశ్శోఽతిః
సర్వేషాం త్వ పాలనాయహుతమమృతం వహిష్యసేస్వాహా॥

ఓం 'రామ్' నమః. పరాయవిశ్వాత్మనే సత్యాయాగ్నయే నమః ఇతి హృదయే న్యసేత్.

'త్వం జీవ స్త్వమాపస్సర్వేషాం జనితా త్వమాహారః
త్వంవిష్ణోశ్రమాపనుదాయ చతుర్గుణాయ స్వాహా॥'

ఓమ్ 'వామ్' నమః. పరాయ నివృత్త్యాత్మనే అచ్యుతాయాద్భోతనమః ఇతి మూలాధారే న్యసేత్.

'భూమేర్వితన్వ ప్రతరన్ ప్రకామః పోపూయమానః పఞ్చభిస్త్వగుణైః
ప్రసన్నైస్సర్వానిమాన్ ధారయిష్యసేస్వాహా॥

ఓమ్ 'లామ్' నమః. పరాయ సర్వాత్మనే ౨ నిరుద్ధాయ పృథివ్యై నమః ఇతి పాదయోర్న్యసేత్.¹

1. (కరన్యాసః)

అంగుష్ఠాభ్యాం గోవిందాయ నమః
మధ్యమాభ్యాం హృషీకేశాయ నమః
కనిష్ఠికాభ్యాం వాసుదేవాయనమః,

తర్జనీభ్యాం మహీధరాయ నమః
అనామికాభ్యాం కేశవాయ నమః
కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం పద్మనాభాయ నమః

బ్రహ్మన్యాసః

అస్య శ్రీ బ్రహ్మన్యాసమహామంత్రస్య, అంతర్యామీ ఋషిః, అనుష్టుప్ ఛందః, పరమపురుషో దేవతా, అమ్ బీజమ్, ఉమ్ శక్తిః, బ్రహ్మేతి కీలకమ్ మమ పరమపురుషప్రసాదసిద్ధ్యర్థే భగవదారాధనాధికారయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థే న్యాసేవినియోగః.

బ్రహ్మబ్రహ్మంతరాత్మేతిహృదయమభిమృశ్య,

ఓం 'బ్రహ్మబ్రహ్మంతరాత్మా బ్రహ్మపూతాంతరాత్మా

బ్రహ్మణి బ్రహ్మనిష్ఠోబ్రహ్మగుప్తో గుప్తోఽహమస్మి॥¹

ద్యౌర్ద్యౌరసీతి శిరోభిమృశ్య

'ద్యౌర్ద్యౌరసి సర్వ ఇమే ప్రాణాఃస్థాణవ ఆసన్'²

శిఖే ఉద్వర్తయామితి శిఖాముద్వర్త్య

'శిఖే ఉద్వర్తయామి। సవేదాస్సమన్తా స్సార్వాస్ససోమా దేవాః పరివర్తయంతామ్॥'³

సకృద్దేవానామాయుధైరితి సర్వత్రరక్షాంకృత్వా

'దేవానామాయుధైః పరిబాధయామి।

బ్రహ్మణో మన్తే రీశస్యోజసాభ్యగూణామగ్గిరసాం తపసాసర్వమాతనోమి॥'⁴

ఓం నారాయణాయవిద్మహే ఇతి దశదిగ్బంధనం కృత్వా

'ఓం నారాయణాయవిద్మహే వాసుదేవాయధీమహి।

తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్॥'⁵*

1. హృదయాయనమః.

2. శిరసే స్వాహా,

3. శిఖాయైవషట్.

4. కవచాయహుం.

5. అస్త్రాయఫట్.

* హృదయాయ నమః పూర్వం శిరసే వహ్నివల్లభా।

శిఖాయైవషడిత్యుక్తం కవచాయ హుమీరితమ్॥

నేత్రత్రయాయ వౌషట్ స్యాదస్త్రాయఫడితి క్రమాత్॥

షడంగన్యాసమిత్యుక్తం షట్సుజ్లేషు నివేశయేత్॥

పంచాంగాని మనోర్యత్ర తత్ర నేత్రమనుంత్యజేత్॥ ఇతి శారదాతిలకాదౌ
దృశ్యమానత్వాదత్ర పంచాంగమంత్రకత్వాదస్మిన్న్యాసే నేత్రత్రయాయవషడితి లుప్యతే.

¹సుదర్శనమితి దక్షిణకరే సుదర్శనముద్రాం ధారయేద్రవిపామితి వామశ్రుశఙ్ఖముద్రాంధారయేత్.

“సుదర్శనమభిగృహ్ణామి | రవిపామభిగృహ్ణామి |

²సూర్యోన్మీతిదక్షిణనయనేచంద్రోన్మీతి వామనేత్రే హస్తయోస్తలయో ర్దక్షిణవామయోః సూర్యాచంద్రమసోర్మణ్డలే న్యస్య.

“సూర్యోఽసి సూర్యాంతరాత్మా చక్షురసి సర్వ మసి సర్వం ధేహి |

“చంద్రోఽసి యజ్ఞోఽసి యజ్ఞాయాధానమసి యజ్ఞస్య ఘోషదసి |”

³ఆభురణ్యమిత్యబ్జుష్టాది కనిష్ఠాంతం న్యస్య,

ఆభురణ్యం అంగుష్ఠాభ్యాం నమః | విధిం తర్జనీభ్యాం నమః |

యజ్ఞం మధ్యమాభ్యాం నమః | బ్రహ్మాణం అనామికాభ్యాం నమః |

దేవేంద్రం కనిష్ఠికాభ్యాం నమః |

ఏవ మష్టాంగం షడంగం వా న్యాసం కృత్వా.

అకారం హృదయే న్యస్య తం ప్రణవేన వేష్టయిత్వా, అంతరస్మిన్నితి బ్రహ్మాణ్యంతరతి. ‘అమ్’ ‘ఓమ్’

అంతరస్మిన్ని మేలోకా అంతర్విశ్వమిదం జగత్ |

బ్రహ్మైవ భూతానాం జ్యేష్ఠం తేన కోఽర్హతి స్పర్ధితుమ్ ||

నామద్వాదశపంచరన్యాసః

ఓమ్ పురస్తాత్కేశవః పాతు చక్రీ జామ్బూనద ప్రభః |

గోవిందో దక్షిణే పార్శ్వే ధన్వీ చంద్రప్రభో మహాన్ ||

పశ్చాన్నారాయణశృణ్వీ నీలజీమూతసన్నిభః |

ఉత్తరే హలభృద్విష్ణుః పద్మకిష్కల్యసన్నిభః ||

1. కరద్వయే సుదర్శనపాంచజన్యన్యాసః కరతలకరపుష్పాభ్యాం స్థానీయః,

2. నేత్రద్వయే సూర్యాచంద్రమసోర్మండలన్యాసః నేత్రత్రయాయ స్థానీయః.

3. ఆభురణ్యాదిన్యాసః అంగుష్ఠాదికనిష్ఠాంతకరన్యాసస్థానీయః - ఇత్యష్టాష్టోఽయన్యాసః పంచరన్యాసః ప్రకారశ్చ ‘హృదయాయనమః పూర్వ’ మితి ప్రాగుక్తప్రకారః.

ఆగ్నేయ్యామరవిన్దాభో ముసలీ మధుసూదనః।
 త్రివిక్రమః ఖడ్గపాణిరైర్ముత్యాం జ్వలనప్రభః॥
 వాయవ్యాం వామనో వజ్రీ తరుణాదిత్యసన్నిభః।
 ఐశాన్యే పుణ్డరీకాక్షః శ్రీధరః పట్టసాయుధః॥
 ఇందీవరదళశ్యామ అత ఊర్ధ్వం గదాధరః।
 విద్యుత్ప్రభో హృషీకేశో వ్యధస్తాద్దిశి ముద్గరీ॥
 సర్వాయుధస్సర్వశక్తి స్సర్వజ్ఞస్సర్వతోముఖః।
 ఇన్ద్రకోపకసజ్కాశః పాశహస్తోఽపరాజితః॥
 సబాహ్యభ్యంతరం విష్ణుర్వాప్యనారాయణః స్థితః।
 ఏవం సర్వత్ర సఙ్గీన్త్యం నామద్వాదశపఞ్జరమ్॥

ఏవం నామద్వాదశపఞ్జరం కృత్వా షడ్విగ్బన్ధనం కరోతి.

పూర్వే ఓమ్ ధనుషేనమః,	దక్షిణే ఓమ్ శక్త్యేనమః,
పశ్చిమే ఓమ్ గదాయై నమః,	ఉత్తరే ఓమ్ శఙ్ఖాయ నమః,
ఊర్ధ్వే ఓమ్ చక్రాయ నమః	అధస్తాత్ ఓమ్ వాసుకయే నమః.

అతోదేవాదినా షడఙ్గన్యాసం కృత్వా

ఓం అతో దేవా అవన్తు నో యతో విష్ణుర్విచక్రమే।

పుధివ్యా స్సప్తధామభిః॥ హృదయాయనమః।

ఇదం విష్ణుర్విచక్రమేత్రేధా నిదధే పదమ్।

సమూధమస్యపాగ్ం సురే॥ శిరసేస్వాహా.

త్రీణి పదా విచక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః।

తతోధర్మాణి ధారయన్॥ శిఖాయై వషట్.

విష్ణోః కర్మాణిపశ్యత యతోవ్రతానిపస్పశే।

ఇన్ద్రస్య యుజ్యస్సఖా॥ కవచాయహుమ్.

తద్విష్ణోః పరమం పదగ్ం సదా పశ్యన్తి సూరయః।

దివీవచక్షురాతతమ్॥ నేత్రత్రయాయ వౌషట్.

తద్విప్రాసోవిపన్యవో జాగృవాం సస్సమిన్దతే|

విష్ణోర్యత్పరమం పదమ్||

అస్త్రాయ ఫట్

(భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః)

బీజషడంగన్యాసః

అస్య శ్రీ బీజషడంగన్యాస మహామన్తస్య, అన్తర్యామి ఋషిః, అనుష్టుప్చందః, పరమాత్మాదేవతా, మమ శ్రీభగవదారాధనాధికారసిద్ధ్యర్థే బీజ షడంగన్యాసే జపే వినియోగః|

శ్రీమ్ ఓమ్ హృదయాయ నమః,

ద్రామ్ ఓమ్ శిరసే స్వాహా,

ఆమ్ ఓమ్ శిఖాయై వషట్,

హ్రోమ్ ఓమ్ కవచాయ హుమ్

క్లీమ్ ఓమ్ నేత్రత్రయాయ వౌషట్,

రామ్ ఓమ్ అస్త్రాయ ఫట్,

¹భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః.

అస్య శ్రీ మాతృకాషడంగన్యాస మహామన్తస్య, అన్తర్యామి ఋషిః, అనుష్టుప్చందః, పరమాత్మాదేవతా, భగవదర్చనాధికార సిద్ధ్యర్థే మాతృకాషడంగన్యాసే వినియోగః|

ఓం అం కం ఖం గం ఘం జం ఆం

జ్ఞానాయ హృదయాయ నమః

ఓం ఇం చం ఛం జం ఝం ఞం టం

శక్త్యై శిరసే స్వాహా

ఓం ఊం టం రం దం ధం ణం ణిం

బలాయ శిఖాయై వషట్

ఓం ఏం తం థం దం ధం నం ఐం

ఐశ్వర్యాయ కవచాయ హుం

ఓం ఓం పం ఫం బం భం మం ఔం

వీర్యాయ నేత్రత్రయాయ వౌషట్

ఓం అం యం రం లం వం శం షం సం హం

క్షం అః తేజసే అస్త్రాయ ఫట్

భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః|

ఏకాక్షరాదిన్యాసః

అస్య శ్రీమదేకాక్షరాదిన్యాస మహామన్తస్య, బ్రహ్మఋషిః, అనుష్టుప్ చందః, శ్రీమన్నారాయణో దేవతా, శ్రీమ్ బీజమ్, హ్రీమ్ శక్తిః, క్లీమ్ కీలకమ్|

శ్రీమన్నారాయణసాన్నిధ్యార్థే భగవదారాధనాధికారసిద్ధ్యర్థే న్యాసే (జపే)
వినియోగః.

1. మూర్తి -

ఓం 'ఏకాక్షరం త్వక్షరితాఽసిసోమేసుషుమ్న యాచీహిమృడీన ఏకః।
త్వం విశ్వభూర్భూతపతిః పురాణః పర్జన్య ఏకోభువనస్యగోప్తా॥'

2. లలాటే -

'విశ్వే నిమగ్నః పదవీ కవీనాం త్వజ్జాతవేదా భువనస్య నాథః।
అజస్త్వమగ్రే సహిరణ్యరేతా యజ్ఞస్త్వమేవైకవిభుః పురాణః॥

3. భ్రువోః -

'ప్రాణప్రసూతిర్భువనస్యయోనిర్వాప్తంత్యయా ఏకపదేన విశ్వమ్।
త్వంవిశ్వభూర్యోనిరపాం సుగర్భః కుమార ఏకో విశిఖస్సుధన్వా॥'

4. చక్షుషోః -

'వితత్య బాణం తరుణార్కవర్ణం వ్యోమాంతరేభాసి హిరణ్యగర్భః।
భాసాత్వయావ్యోమ్ని కృతం విమానం తార్క్ష్యః కుమార స్త్వమరిష్టనేమిః॥

5. శ్రోత్రయోః -

'త్వం వజ్రభృద్భూతపతి స్త్వమేవ కామః ప్రజానాం నిహితాసిసోమే।
స్వాహా స్వధా యచ్చ వషట్కరోతి రుద్రః పశూనాం గుహయానిమగ్నః॥

6. నాసికయోః -

ధాతావిధాతా పవనస్సువర్ణో విష్ణుర్వరాహో రజనీరహశ్చ।
భూతం భవిష్యత్ప్రవిక్రియశ్చ కాలః క్రమస్త్వం పరమాక్షరశ్చ॥'

7. జిహ్వాయామ్ -

'ఋచోయజూ(గ్)ంషి ప్రసవంతివక్త్రాత్సామాని సంరాడ్వసురంతరిక్షమ్।
త్వం యజ్ఞనేతాహుతభుగ్విభుశ్చ రుద్రస్తథాదిత్యగణా వసుశ్చ॥'

8. దస్తయోః -

‘స ఏవ దేవోఽ మ్భరయాణ చక్రే అభ్యేత్య తిష్ఠేత తమో వినుద్యన్.
హిరణ్మయం యస్య విభాతి సర్వం వ్యోమాంతరే రశ్మిమయగ్ం సునాభిః’

9. హస్తోః -

‘స సర్వవేత్తా భువనస్య గోప్తా నాభిర్జనానాం జనితా ప్రజానామ్.
ప్రోతాస్య హోతా విచితిః క్రతూనాం ప్రజాపతిశ్చన్దమయోనిగర్భః॥’

10. ఓష్ఠయోః -

‘సామైశ్చసాఙ్గం విరజస్కబాహుగ్ం హిరణ్మయం వేదవిదాంవరిష్ఠమ్.
యచుద్ధరే బ్రహ్మవిదస్సువన్తి సామైర్యజుర్భిః క్రతుభిస్తమేవ॥’

11. హృదయే -

‘త్వగ్గ్ంస్త్రీపుమాగ్ం స్తుశ్చ కుమార ఏకస్త్యం హి కుమార్యణ్ణభూతస్తమేవ
త్వమేవ ధాతా పరుణశ్చ రాజా త్వం వత్సరోగ్నిః ర్యమఏవశర్వః॥’

12. గుహ్యే -

‘మిత్రస్సుపర్ణశ్చన్ద్ర ఇన్ద్రోఽ ధరుద్రస్త్యష్టా విష్ణుస్సవితా గోపతిస్తమ్॥’

13. నాభౌ -

‘త్వంవిష్ణుర్భూతాసి తుత్రాసి దైత్యస్త్యయావృతం జగదుల్బేన గర్భః॥’

14. జాన్తోః -

‘త్వం భూర్భువస్త్యగ్గ్ంహృదితేస్తుసూనుస్త్యగ్గ్ంహిస్వయమ్భారుత
విశ్వతో ముఖః॥’

15. గుల్ఫయోః -

‘య ఏవం సిత్యం వేదయతే గుహశయం ప్రభుం పురాణగ్ం
సర్వభూతగ్ం హిరణ్మయమ్॥’

16. పాదయోః -

‘బుద్ధిమతాంపరాఙ్గతిగ్ం సబుద్ధిమాన్ బుద్ధిమతీత్య తిష్ఠతి॥’

అత్తేకాక్షరాదిన్యాసంకుర్యాత్

ధ్యానమ్.

“హృత్తద్యే తుపరం ధ్యాత్వాసోమమణ్డలమున్నతమ్।
 సోమమణ్డలమధ్యే తు వహ్నిమణ్డలముజ్జ్వలమ్॥
 రవి మణ్డలమధ్యేతు వహ్నిమణ్డలమేవ చ।
 తన్మధ్యే తు ప్రభాం ధ్యాత్వా చతురశ్రాం హిరణ్మయీమ్॥
 నానామణిగణజ్జ్వాలాదుప్రేక్ష్యం శుచిముజ్జ్వలమ్।
 తన్మధ్యే తు హరిం ధ్యాయేచ్ఛుద్ధస్ఫటికసన్నిభమ్॥
 పీతామ్బురధరం దేవం చతుర్భాహుం కిరీటినమ్।
 శఙ్ఖచక్రధరం ధ్యాయేదప్తశక్తిసమన్వితమ్॥ ఇతి ధ్యాయేత్.

అస్తర్మాతృకాన్యాసః.

అస్వాస్తర్మాతృకాసరస్వతీమహామన్తస్య బ్రహ్మ ఋషిః, గాయత్రీ ఛందః,
 అస్తర్మాతృకాసరస్వతీ దేవతా, హలోబీజాని. స్వరాశ్చక్తయః, బిందవః కీలకాని,
 మమసకలమన్తస్ఫూర్త్వర్థే అస్తర్మాతృకాసరస్వతీ ప్రసాదసిద్ధిద్వారా
 భగవదారాధనాధికారసిద్ధ్యర్థే న్యాసే (జపే) వినియోగః.

ఓమ్ ఆమ్ క్లీమ్ ఓమ్ అమ్ కమ్ ఖమ్ గమ్ ఘమ్ జమ్ అమ్ జ్ఞానాయ
 అఙ్గుష్ఠాభ్యాంనమః

ఓమ్ ఇమ్ చమ్ ఛమ్ జమ్ ఝమ్ ఇమ్ ఈమ్ శక్త్యే తర్జనీభ్యాంనమః.

ఓమ్ ఓమ్ టమ్ రమ్ డమ్ ధమ్ ణమ్ ఊమ్ బలాయ మధ్యమాభ్యాంనమః.

ఓమ్ ఏమ్ తమ్ థమ్ దమ్ ధమ్ నమ్ ఐమ్ ఐశ్వర్యాయ అనామికాభ్యాంనమః

ఓమ్ ఓమ్ పమ్ ఫమ్ బమ్ భమ్ మమ్ ఔమ్ వీర్యాయ కనిష్ఠికాభ్యాంనమః.

ఓమ్ ఆమ్ యమ్ రమ్ లమ్ వమ్ శమ్ షమ్ సమ్ హమ్ శమ్ క్షమ్ అః
 తేజసే కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః.

ఏవం హృదయాదిన్యాసః

ఓం ఆమ్ క్లీమ్ ఓమ్ అమ్ కమ్ ఖమ్ గమ్ ఘమ్ జమ్ ఆమ్ జ్ఞానాయః
హృదయాయనమః.

ఓమ్ ఇమ్ చమ్ ఛమ్ జమ్ ఝమ్ ఇమ్ ఈమ్ శక్త్యైశిరసేస్వాహా.

ఓమ్ ఉమ్ టమ్ ఠమ్ డమ్ ఢమ్ ణమ్ ఊమ్ బలాయశిఖాయైవషట్.

ఓమ్ ఏమ్ తమ్ థమ్ దమ్ ధమ్ నమ్ ణమ్ ఐశ్వర్యాయకవచాయహుమ్

ఓమ్ ఓమ్ పమ్ ఫమ్ బమ్ భమ్ మమ్ ఔమ్ వీర్యాయ నేత్రత్రయాయవౌషట్.

ఓమ్ అమ్ యమ్ రమ్ లమ్ వమ్ శమ్ షమ్ సమ్ హమ్ శమ్ క్షమ్ ఆ
తేజసే అస్త్రాయ ఫట్.

భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బుధః.

ధ్యానమ్. బన్ధుకాభాంత్రణేత్రాంపుథుతరవిలసచ్ఛక్తి మద్రక్తవస్త్రాం
పీనోత్తుజ్గప్రవృద్ధస్తనభరనమితాం యౌవనారమ్భరూఢామ్,
సర్వాంజ్ఞానయుక్తాం సరసిజవదనామిన్దుకున్దావదాతాం
అమ్బాం పాశాఙ్ముశాధ్యామభయకరవరాం భారతీం తాం నమామి.

షడఙ్గన్యాసః

అస్య శ్రీషడఙ్గన్యాసమహామన్తస్య, అన్తర్యామీ ఋషిః, గాయత్రీ ఛందః,
పరమాత్మాదేవతా, హ్రీమ్ బీజమ్, శ్రీమ్ శక్తిః, క్లీమ్ కీలకమ్, షడఙ్గన్యాసే
వినియోగః.

శ్రీమ్ హృదయాయ నమః	క్రోమ్ శిరసే స్వాహా
అమ్ శిఖాయైవషట్	ఐమ్ కవచాయహుమ్
క్లీమ్ నేత్రత్రయాయ వౌషట్	సాః అస్త్రాయ ఫట్
అమితి దిగ్బుధః.	

ధ్యానమ్ ఏవం షడఙ్గసంయుక్తం సర్వశక్తిస్వరూపిణమ్।

మాయావినం చక్రధరం మహావిష్ణుం నమామ్యహమ్॥

హృది ఓమ్ శ్రీమ్ నమః. శిరసి హ్రీమ్ నమః.
శిఖాయాం అమ్ నమః. భుజయోః ఐమ్ నమః.
నేత్రయోః క్లీమ్ నమః. సర్వత్రాస్త్రాయథత్ సాః నమః.

అథ జపోత్తప్రకారేణ హంసమన్త్రేణ తద్గాయత్ర్యా చ షట్చక్రేషు విశుద్ధచక్ర
మారభ్య మాత్మకానులోమతశ్చక్రోక్తవర్ణాన్ మనసావిన్యస్య.

కంఠస్థితవిశుద్ధమణ్డపే ఆది ఆ న్తమ్

ఆమ్ క్లీమ్ ఓమ్ - ఓమ్ హ్రీమ్ హంసః - అమ్ నమః, ఆమ్ నమః. ఇమ్
నమః, ఈమ్ నమః, ఉమ్ నమః, ఊమ్ నమః, ఋమ్ నమః, ౠమ్ నమః
లుమ్ నమః లూమ్ నమః ఏమ్ నమః, ఐమ్ నమః, ఓమ్ నమః, ఔమ్ నమః,
అమ్ నమః, అః నమః, ఓమ్ హ్రీమ్ హంసః 'హంసహంసాయ విద్మహే
పరమహంసాయ ధీమహి, తన్నో హంసః ప్రచోదయాత్. షోడశాక్షరాత్మకే
షోడశదళపద్మే షోడశాక్షరాణి నివేశ్య అనిరుద్ధమూర్తిం ధ్యాత్వా.

షోడశాచః కంఠదేశమనిరుద్ధవిభో స్తథా

విశుద్ధం మేఘనాదం చ జనోలోకం సహస్రశః॥

కుసుమరచితచేలం భూ ప్రమోదాయినీశం

నవఫణఫణితల్పస్థాయినం విద్రుమాభమ్

కరతలదరశఙ్ఖం దోర్భిరిద్ధం చతుర్భిః

ద్రుతకనకవిభూషం చింతయామోఽనిరుద్ధమ్॥

హృదిస్థితానాహతమణ్డపే కాది రాన్తమ్

ఆమ్ క్లీమ్ ఓమ్-ఓమ్ హ్రీమ్ హంసః-కమ్ నమః, ఖమ్ నమః, గమ్
నమః, ఘమ్ నమః, జమ్ నమః, చమ్ నమః, ఛమ్ నమః, జవ్ నమః,
ఝమ్ నమః, ఞమ్ నమః, టమ్ నమః, ఠమ్ నమః, ఓమ్ హ్రీమ్ హంసః
హంసహంసాయ విద్మహే పరమ హంసాయ ధీమహి, తన్నో హంసః
ప్రచోదయాత్. ద్వాదశాక్షరాత్మకే ద్వాదశదళపద్మే ద్వాదశాక్షరాణి నివేశ్య.

1. హంసం హంసస్య విద్మహే సోఽహం హంసస్య ధీమహి, తన్నో హంసః ప్రచోదయాత్.

అచ్యుతమూర్తిం ధ్యాత్వా

అనాహతం హృదిస్థానం కమ్ ఖమ్ గమ్ ఘమ్ జచౌ ఛజౌ.
ఝౌ టౌ ఠౌ మహర్లోకం శఙ్ఖనాదోఽచ్యుతశ్చ షట్.

సంతప్తహేమ ¹వపుషం ధరణీపవిత్రీ

- యు క్తం చతుర్భుజముపోధవినీలచేలమ్।

రాజత్కిరీటమణిహారసువర్ణకాంచీ

- భూషోజ్జ్వలావయవమచ్యుతమాశ్రయామి॥

నాభిస్థితమణిపూరకమణ్డపే డాది ఫా న్తమ్

ఆమ్ క్లీమ్ ఓమ్-ఓమ్ హ్రీమ్ హంసః-డమ్ నమః, థమ్ నమః, ణమ్ నమః, తమ్ నమః, ధమ్ నమః, దమ్ నమః, ధమ్ నమః, నమ్ నమః, పమ్ నమః, ఫమ్ నమః. ఓం హంసహంసాయ విద్మహే పరమహంసాయధీమహి తన్నో హంసః ప్రచోదయాత్. దశాక్షరాత్మకే దశదళపద్మే దశాక్షరాణి నివేశ్య సత్యమూర్తింధ్యాత్వా

నాభిస్థానం వంశనాదం డమ్ థమ్ ణమ్ తమ్ థ దౌ ధ నౌ
పమ్ ఫమ్ షట్చ సహస్రాణాం సత్యమూర్తిస్సువస్తలమ్.

వన్దేజ్ఞానద్యుతిధరం ధృతరక్తచేలం

పౌష్టి ధృతి స్ఫురితపార్వయుగాభిరామమ్।

కేయూరహారముకుటాదివిభూషితాంగం

సత్యం చతుర్భుజముపాత్తసుదర్శనాబ్జమ్॥

లింగస్థితస్వాధిష్ఠానమణ్డపే బాది లాన్తమ్

ఆమ్ క్లీమ్ ఓమ్-ఓమ్ హ్రీమ్ హంసః. -బమ్ నమః. భమ్ నమః, మమ్ నమః, యమ్ నమః, రమ్ నమః, లమ్ నమః హంసహంసాయ విద్మహే పరమహంసాయ ధీమహి, తన్నో హంసః ప్రచోదయాత్ షడక్షరాత్మకే షడ్దలపద్మే షడక్షరాణినివేశ్య పురుషమూర్తింధ్యాత్వా

లింగస్థానమధిష్ఠానం బమ్ భమ్ మమ్ యమ్ రలౌ చషట్
వీణానాదం భువర్లోకం పురుషస్సార్పితం భవేత్.

శ్రీభూనాథో జగతి పురుషః ప్రాజ్ఞుఖః పీతవాసాః
శఙ్ఖం చక్రం దధదభయదః కట్యుపేతైకహస్తః।
శ్వేతస్సర్వాభరణరుచిరః పాతు మామంగుళీయ-
స్ఫుర్జత్పాణిః స్ఫురదుదరబంధోభిరామాంఘ్రిభూషః॥

గుదస్థితాధారమణ్డపే వాది సాస్తమ్

ఆమ్క్లీమ్ ఓమ్-ఓమ్ హ్రీమ్హంసః-వమ్ నమః, శమ్ నమః, షమ్ నమః,
సమ్ నమః. హంసహంసాయ విద్మహే పరమహంసాయ ధీమహి, తన్నో
హంసః ప్రచోదయాత్ చతురక్షరాత్మకే చతుర్దశపద్మే చతురోక్షరాణి నివేశ్య
విష్ణుమూర్తిం ధ్యాత్వా

సదాధారం గుదస్థానం వమ్ శమ్ షమ్ సమ్ ధరాతలమ్
షట్ ఛతం చ జపో విష్ణుః కింకిణీనాద ఉచ్యతే.

విష్ణుః శ్యామో గరుత్మద్భుజ ఇతరశనాకుండలోష్టిషకోఽవ్యా-
చ్ఛక్రాబ్జాభీతికట్యాశ్రితకరసహితః శ్రావణోఽకారబీజః।
శ్రీవత్సీపీతవాసాః కటకముకుట కేయూరహారప్రలంబీ-
తార్క్ష్యోధః పంచశబ్దధ్వనిరవని ¹రమేశోఽవతాత్కౌస్తుభీ నః॥

భ్రూమధ్యస్థితాజ్ఞామణ్డపే హాది క్షాస్తమ్

ఆమ్క్లీమ్ ఓమ్-ఓమ్ హ్రీమ్హంసః- హమ్ నమః, క్షమ్నమః, ఓం
హంసహంసాయ విద్మహే పరమహంసాయ ధీమహి తన్నోహంసః ప్రచోదయాత్.
ద్వ్యక్షరాత్మకేద్విదశపద్మే ద్వావక్షరౌ నివేశ్య ఆదిమూర్తిం ధ్యాత్వా

ఆజ్ఞాచక్రం భ్రువోర్మధ్యమాదిమూర్తిస్సహస్రశః।

హమ్ క్షమ్ పయోధినాదం చ తపోలోకం తథా భవేత్॥

1. రమేట్ కౌస్తుభీ చోపవీతీ

శేషోత్సజ్ఞే నిషణ్ణో మృదుచరణవరం దక్షిణం సంప్రసార్య
స్థానే వామం నికుంచ్యప్రసృతకరవరం జానుశీర్షే చ వామమ్।
దక్షేసన్న్యసృశేషే హ్యుపరి ధ్రుతఫణైః పంచభిశ్చాదిమూర్తి
శృంఖం చక్రం చ సర్వాభరణమథ దధచ్ఛన్నకోవిద్రుమాభః॥

మూర్ధ్ని పరమహంసమణ్డపే సహస్రాక్షరాత్మకే సహస్రదళ పద్మే
సహస్రాక్షరాత్మకమోంకారం నివేశ్య శ్రీమంతం నారాయణం ధ్యాయేత్.

సహస్రారం లలాటం చ ప్రణవం చ సహస్రశః।

ఓమ్ నాదం సత్యలోకం చ పరమాత్మా భవేదిహ॥

చిత్కంబుం నౌమి తేజశ్శరమరిమయసంసారమామ్నాయపక్ష -
స్ఫుర్జద్భూ తాత్మ తార్క్ష్యంకుపవనధనుషం ప్రాణిశక్త్యాత్మశక్తిమ్।
విద్యావిద్యాత్మ తూణద్వయమవధిగిరి ప్రాయభేటం యమాఽసిం
వాయుశ్వం ప్రేమపాశంహృదయమయ రథం దండనీత్యాఖ్యయష్టిమ్॥

ప్రణవన్యాసః

ప్రణవస్య ఋషిర్బ్రహ్మ, దేవీగాయత్రీ ఛందః, పరమాత్మాదేవతా, అకారః
ఓం, ఉకారశక్తిః, మకారః కీలకమ్, ఉదాత్తస్వరః, ప్రణవాక్షరన్యాసే వినియోగః

అకారస్య అగ్నిః, ఋషిః, గాయత్రీ ఛందః, బ్రహ్మాదేవతా, పీతవర్ణః, జాగ్రదవస్థా
భూః స్థానమ్, ఉదాత్తస్వరః, ఋగ్వేదః, గార్హపత్యోఽగ్నిః, రజో గుణః
విశ్వాత్మా భూస్తత్త్వమ్, సృష్ట్యర్థక్రియాయా ఉత్పత్త్యర్థే వినియోగః.

“ఓమ్ అకారాయ నమః”.

ఉకారస్య వాయుః ఋషిః, త్రిష్టుప్ఛందః, విష్ణుదేవతా, విద్యుద్వర్ణః, స్వప్నావస్థా
భువః స్థానమ్, అనుదాత్తస్వరః, యజుర్వేదః, దక్షిణాగ్నిః, సత్త్వగుణః, తైజసాత్మా
భువ స్తత్త్వమ్ స్థిత్యర్థక్రియాయా ఉత్కర్షార్థే వినియోగః.

“ఓమ్ ఉకారాయ నమః”.

మకారస్య సూర్యః ఋషిః, జగతీ ఛందః, ఈశ్వరో దేవతా, కృష్ణవర్ణః, కర్మావస్థా

సుషుప్తవస్థా, సువః స్థానమ్, స్వరితస్వరః, సామవేదః, ఆహవనీయోఽగ్నిః, తమో గుణః, ప్రజ్ఞానాత్మా, సువస్తత్త్వమ్, సంహారక్రియాయై లయార్థే వినియోగః.

“ఓమ్ మకారాయ నమః”.

అర్థమాత్రాయాః వరుణః ఋషిః, విరాట్ ఛందః, పురుషోదేవతా, సర్వవర్ణః తుర్యావస్థా, భూర్భువస్సువఃస్థానమ్, ఉదాత్తానుదాత్తస్వరితస్వరః, సర్వదైవతః, సంవర్తకోఽగ్నిః, సర్వగుణః, సర్వాత్మకః, భూర్భువస్సువస్తత్త్వమ్, సృషిస్థితిసంహార క్రియార్థే వినియోగః.

ఓమ్ అర్థమాత్రాయై నమః,

నాదస్య అంతర్యామీ ఋషిః, పంక్తిశ్చందః, పరమహంసోదేవతా, ప్రణవన్యాసే వినియోగః.

ఓమ్ అమ్ బ్రహ్మాత్మనే అంగుష్ఠాభ్యాం నమః।

ఓమ్ ఉమ్ విష్ణ్వాత్మనే తర్జనీభ్యాం నమః।

ఓమ్ మమ్ ఈశ్వరాత్మనే మధ్యమాభ్యాం నమః।

ఓమ్ అమ్ బ్రహ్మాత్మనే అనామికాభ్యాం నమః।

ఓమ్ ఉమ్ విష్ణ్వాత్మనే కనిష్ఠికాభ్యాం నమః।

ఓమ్ మమ్ ఈశ్వరాత్మనే కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః।

ఏవం హృదయాదిన్యాసః

ఓమ్ అమ్ బ్రహ్మాత్మనే హృదయాయ నమః।

ఓమ్ ఉమ్ విష్ణ్వాత్మనే శిరసే స్వాహా।

ఓమ్ మమ్ ఈశ్వరాత్మనే శిఖాయైవషట్।

ఓమ్ అమ్ బ్రహ్మాత్మనే కవచాయ హుమ్।

ఓమ్ ఉమ్ విష్ణ్వాత్మనే నేత్రయాయ వౌషట్।

ఓమ్ మమ్ ఈశ్వరాత్మనే అస్త్రాయ ఫట్।

భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః.

ధ్యానమ్.

ఓం విష్ణుంభాస్వత్కిరీటాంగదవలయగలాకల్పహారోదరాంఘ్రి-
శ్రోణీభూతం సువక్షో మణిమకుట మహాకుండలైర్మండి తాంగమ్
హస్తోద్యచ్ఛంఖచక్రాంబుజగదమమలం పీతకౌశేయవాసం
విద్యోతద్భాసముద్బుద్ధినకరసదృశం పద్మసంస్థం నమామి.

“ఓమ్ ఓమ్ నమః”.

బహిర్మాతృకాన్యాసః

అస్యశ్రీ బహిర్మాతృకా సరస్వతీ మహామన్తస్య, బ్రహ్మఋషిః, గాయత్రీచ్ఛండు.
బహిర్మాతృకా సరస్వతీ దేవతా, హలోబీజాని, స్వరాశ్చక్తయః, బిందవఃకీలకాః.
మమ సకలమన్తస్ఫూర్త్యర్థే బహిర్మాతృకా సరస్వతీప్రసాదసిద్ధి ద్వాదశా
భగవదారాధనాధికార సిద్ధ్యర్థే న్యాసే జపే వినియోగః।

ఓమ్ అమ్ కమ్ ఖమ్ గమ్ ఘమ్ జమ్ ఆమ్ విష్ణవే అఙ్గుష్ఠాభ్యాంనమః
ఓమ్ ఇమ్ చమ్ ఛమ్ జమ్ ఝమ్ ఇమ్ ఈమ్ పురుషాయ తర్జనీభ్యాంనమః
ఓమ్ ఉమ్ టమ్ ఠమ్ డమ్ ఢమ్ ణమ్ ఊమ్ సత్యాయ మధ్యమాభ్యాంనమః
ఓమ్ ఏమ్ తమ్ థమ్ దమ్ ధమ్ నమ్ ణమ్ అచ్యుతాయ అనామికాభ్యాంనమః
ఓమ్ ఓమ్ పమ్ ఫమ్ బమ్ భమ్ మమ్ ఔమ్ అనిరుద్ధాయ కనిష్ఠికాభ్యాంనమః
ఓమ్ అమ్ యమ్ రమ్ లమ్ వమ్ శమ్ షమ్ సమ్ హమ్ ళమ్ క్షమ్ అ-
నారాయణాయ కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః.

ఏవం హృదయాదిన్యాసః।

ధ్యానమ్ పంచాశద్వర్ణభేదైః విహితవదనదోః పాదయుక్కుక్షి వక్షో ।
దేహం భాస్వత్కపర్దాం కలితశశికళా మిన్దుకున్దావదాతాం ।
అక్షస్రక్కుంభ చిహ్నోమభయవరకరాం త్ర్యక్షిణీం పద్మసంస్థాం ।
అఙ్గాం కల్హారగుచ్ఛాం స్తనజఘనభరాం భారతీం తాం నమామి॥

'మూర్ధ్ని అమ్ నమః, లలాటే ఆమ్ నమః,
 దక్షిణవామనేత్రయోః ఇమ్ నమః ఈమ్ నమః,
 కర్ణయోః ఉమ్ నమః ఊమ్ నమః,
 నాసికాపుటయోః ఋమ్ నమః ౠమ్ నమః,
 గణ్డయోః మ్ నమః మ్ నమః.
 ఓష్ఠయోః ఏమ్ నమః, ఐమ్ నమః,
 దంతపక్ష్యోః ఓమ్ నమః, ఔమ్ నమః,
 జిహ్వాయామ్ అమ్ నమః, కణ్ఠే అః నమః,
 దక్షిణభుజమూలకూర్పర మణిబన్ధాబ్జుళిమూలనఖాగ్రేషు క్రమాత్
 కమ్ నమః, ఖమ్ నమః, గమ్ నమః, ఘమ్ నమః, జమ్ నమః, న్యసేత్,
 వామభుజమూల కూర్పరమణి బన్ధాబ్జుళిమూలనఖాగ్రేషు క్రమాత్
 చమ్ నమః, ఛమ్ నమః, జమ్ నమః, ఝమ్ నమః, ఞమ్ నమః న్యసేత్,
 దక్షిణోరుజానుగుల్ఫ పాదాబ్జుళిమూలనఖాగ్రేషు
 టమ్ నమః, ఠమ్ నమః, డమ్ నమః, ఢమ్ నమః, ణమ్ నమః న్యసేత్,
 వామోరుజానుగుల్ఫపాదాబ్జుళిమూలనఖాగ్రేషు
 తమ్ నమః, థమ్ నమః, దమ్ నమః ధమ్ నమః నమ్ నమః న్యసేత్ .
 నాభ్యపానమేధ్రపృష్ఠహృదయేషు
 పమ్ నమః, ఫమ్ నమః, బమ్ నమః, భమ్ నమః, మమ్ నమః న్యసేత్.
 దక్షిణ హస్తాబ్జుష్ఠతర్జనీ మధ్యమానామికాకనిష్ఠాంగుళిషు
 యమ్ నమః, రమ్ నమః, లమ్ నమః, వమ్ నమః, శమ్ నమః, న్యసేత్.
 వామహస్తాబ్జుష్ఠతర్జనీమధ్యమానామికాకనిష్ఠాబ్జుళిషు
 షమ్ నమః, సమ్ నమః, హమ్ నమః, శమ్ నమః, క్షమ్ నమః, న్యసేత్.

1. అత్ర నవనీతసంవాదః.

కేశాన్తే చ ముఖాక్షోశ్చ శ్రోత్రేఘ్రాణకపోలయోః ఓష్ఠదంతయోర్మూర్ధ్ని న్యసేదాపాదసన్నిధిషు॥
 పార్శ్వయోరపరే నాభౌ జఠరే హృదిదోష్టి చ। కంఠే కుక్షౌచ హృదయే పాణిపాదద్వయోరధః॥
 జఠరాననయోః క్షానమకారాద్యక్షరాన్ న్యసేత్। సబిన్దుకాన్ సప్రణవాన్ విన్యసేత్తదను క్రమాత్॥
 ఏవం న్యాసవిశేషో వై మాతృకాన్యాస ఉచ్యతే॥ ఇతి.

అచోస్తన్యాసః

పాదయోః అమ్ నమః గుల్ఫయోః ఆమ్ నమః జాన్వోః ఇమ్ నమః
 ఊర్వోః ఈమ్ నమః గుదాధారే ఉమ్ నమః నాభిమూలే ఊమ్ నమః
 హృదయే ఋమ్ నమః కణ్ఠే ఋమ్ నమః బాహ్వోః మ్ నమః
 శ్రవణయోః మ్ నమః ఓష్ఠయోః ఏమ్ నమః జిహ్వాయామ్ ఐమ్ నమః
 నాసికాగ్రే ఓమ్ నమః నేత్రయోః ఔమ్ నమః భ్రూమధ్యే అమ్ నమః
 లలాటే అః నమః మూర్ధ్ని ఓమ్ నమః
 తం మస్త్ర రాజేనవేష్టయేత్ “ఓమ్”.

సర్వాజ్ఞన్యాసః

మూర్ధ్ని ఓమ్ కేశవాయ నమః లలాటే ఓమ్ నారాయణాయ నమః
 భ్రూమధ్యే ఓమ్ మాధవాయ నమః నేత్రయోః ఓమ్ గోవిందాయ నమః
 కర్ణయోః ఓమ్ శ్రీవిష్ణవే నమః నాసికాపుటయోః ఓమ్ మధుసూదనాయ నమః
 వక్త్రే ఓమ్ త్రివిక్రమాయ నమః కణ్ఠే ఓమ్ వామనాయ నమః
 హృదయే ఓమ్ శ్రీధరాయ నమః నాభౌఓమ్ హృషీకేశాయ నమః
 గుహ్యే ఓమ్ పద్మనాభాయ నమః పృష్ఠే ఓమ్ దామోదరాయ నమః
 బాహుమూలయోః ఓమ్ సజ్కర్షణాయ నమః
 తత్కర్పరయోః ఓమ్ వాసుదేవాయ నమః
 తన్మణిబద్ధే ఓమ్ ప్రద్యుమ్నాయ నమః
 తదబ్జుళ్యగ్రేషు ఓమ్ పురుషోత్తమాయ నమః
 ఊరుమూలయోః ఓమ్ అధోక్షజాయనమః జఙ్ఘయోః ఓమ్ నారసింహాయ నమః
 గుల్ఫయోః ఓమ్ అచ్యుతాయ నమః
 పాదాబ్జుళిమూలేషు ఓమ్ జనార్దనాయ నమః
 పాదాబ్జుళ్యగ్రేషు ఓమ్ ఉపేంద్రాయ నమః
 పార్శ్వయోరుభయోః ఓం హరయేనమః (సాక్షాన్నారాయణోభవేత్)

అక్షరన్యాసః

¹అస్య అచోస్తన్యాసాక్షరన్యాసమహామస్త్రస్య, బ్రహ్మఋషిః, గాయత్రీ ఛందః, ప్రణవస్వరూపీ భగవాన్ శ్రీమన్నారాయణో దేవతా, ఆమ్ బీజమ్, ఈమ్ శక్తిః, ఉమ్ కీలకమ్, అచోస్తన్యాస మహామస్త్రన్యాసే (జపే) వినియోగః.

ధ్యానమ్. 'ప్రణవో ధనుః శరో హ్యత్మా బ్రహ్మ తల్లక్ష్మముచ్యతే
అప్రమత్తేన వేదధ్వం శరవత్తన్మయో భవేత్॥'

శ్రీమ్ హ్రీమ్ అమ్ ఐమ్ క్లీమ్ సౌః అమ్ ఉమ్ మమ్ నవాక్షరమిదం మస్త్రం రాజమితి స్మృతమ్. అచోస్తన్యాసో మస్త్రరాజేన సహ న్యస్తవ్యః ఇతి.

అష్టాక్షరన్యాసః

అస్య శ్రీమదష్టాక్షరన్యాసమహామస్త్రస్య, బదరికాశ్రమవాసీ శ్రీమన్నారాయణ ఋషిః, దేవీ గాయత్రీ ఛందః, పరమాత్మా శ్రీమన్నారాయణో దేవతా, అమ్ బీజమ్, ఉమ్ శక్తిః, మమ్ కీలకమ్, హ్రీమ్ అస్త్రమ్, శుక్లవర్ణః, ఉదాత్తస్వరః, శ్రీవైకుంఠభువనం క్షేత్రమ్, శ్రీమన్నారాయణప్రీత్యర్థే భగవదారాధనాధికార -సిద్ధ్యర్థమాత్మశుద్ధ్యర్థే శ్రీమదష్టాక్షరమహామస్త్రన్యాసే (జపే) వినియోగః.

ఓమ్ ఓమ్ అంగుష్ఠాభ్యాం నమః, ఓమ్ నమః తర్జనీభ్యాం నమః,
ఓమ్ నారాయణాయ మధ్యమాభ్యాం నమః,
ఓమ్ ఓమ్ అనామికాభ్యాం నమః, ఓం నమః కనిష్ఠికాభ్యాం నమః,
ఓమ్ నారాయణాయ కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః

ఓమ్ ఓమ్ ఓమ్ పీతవర్ణాయ జ్ఞానాయహృదయాయ నమః।
ఓమ్ నమ్ ఓమ్ ఇన్దునిభాయ ఐశ్వర్యాయ శిరసే స్వాహా।
ఓమ్ మోమ్ ఓమ్ రుక్మవర్ణాయ శక్త్యై శిఖాయై వషట్॥

1. అత్ర ప్రకారాంతరేణర్వాది న్యాసః. అస్యాచోస్తన్యాసమహామస్త్రస్య, పరమపురుష ఋషిః, విరాట్ ఛందః, శ్రీమాన్ నారాయణోదేవతా, అమ్ బీజమ్, ఉమ్ శక్తిః, మం కీలకం, భగవత్సాన్నిధ్యార్థే న్యాసే వినియోగః. ధ్యానం -

'పంచదేవం జగద్భీజం భక్తరక్షక మవ్యయం। అణిమాద్యష్టశక్తిభిరావృతం చ హరింభజే॥' ఇతి.

అచోస్తన్యాసః

పాదయోః అమ్ నమః గుల్ఫయోః అమ్ నమః జాన్వోః ఇమ్ నమః
 ఊర్వోః ఈమ్ నమః గుదాధారే ఉమ్ నమః నాభిమూలే ఊమ్ నమః
 హృదయే ఋమ్ నమః కణ్ఠే ఋమ్ నమః బాహ్వోః మ్ నమః
 శ్రవణయోః మ్ నమః ఓష్ఠయోః ఏమ్ నమః జిహ్వాయామ్ ఐమ్ నమః
 నాసికాగ్రే ఓమ్ నమః నేత్రయోః ఔమ్ నమః భ్రూమధ్యే అమ్ నమః
 లలాటే అః నమః మూర్ధ్ని ఓమ్ నమః
 తం మన్త రాజేనవేష్టయేత్ “ఓమ్”.

సర్వాఙ్గన్యాసః

మూర్ధ్ని ఓమ్ కేశవాయ నమః లలాటే ఓమ్ నారాయణాయ నమః
 భ్రూమధ్యే ఓమ్ మాధవాయ నమః నేత్రయోః ఓమ్ గోవిందాయ నమః
 కర్ణయోః ఓమ్ శ్రీవిష్ణవే నమః నాసికాపుటయోః ఓమ్ మధుసూదనాయ నమః
 వక్త్రే ఓమ్ త్రివిక్రమాయ నమః కణ్ఠే ఓమ్ వామనాయ నమః
 హృదయే ఓమ్ శ్రీధరాయ నమః నాభౌఓమ్ హృషీకేశాయ నమః
 గుహ్యే ఓమ్ పద్మనాభాయ నమః పృష్ఠే ఓమ్ దామోదరాయ నమః
 బాహుమూలయోః ఓమ్ సజ్వర్ణాయ నమః
 తత్కూర్పరయోః ఓమ్ వాసుదేవాయ నమః
 తన్మణిబద్ధే ఓమ్ ప్రద్యుమ్నాయ నమః
 తదఙ్గుళ్యగ్రేషు ఓమ్ పురుషోత్తమాయ నమః
 ఊరుమూలయోః ఓమ్ అధోక్షజాయ నమః జఙ్ఘయోః ఓమ్ నారసింహాయ నమః
 గుల్ఫయోః ఓమ్ అచ్యుతాయ నమః
 పాదాఙ్గుళిమూలేషు ఓమ్ జనార్దనాయ నమః
 పాదాఙ్గుళ్యగ్రేషు ఓమ్ ఉపేంద్రాయ నమః
 పార్శ్వయోరుభయోః ఓం హరయే నమః (సాక్షాన్నారాయణోభవేత్)

అక్షరన్యాసః

అస్య అచోంతన్యాసాక్షరన్యాసమహామన్తస్య, బ్రహ్మఋషిః, గాయత్రీ ఛందః, ప్రణవస్వరూపీ భగవాన్ శ్రీమన్నారాయణో దేవతా, ఆమ్ బీజమ్, ఈమ్ శక్తిః, ఊమ్ కీలకమ్. అచోంతన్యాస మహామన్తన్యాసే (జపే) వినియోగః.

ధ్యానమ్. 'ప్రణవో ధనుః శరో హ్యత్మా బ్రహ్మ తల్లక్ష్మముచ్యతే
అప్రమత్తేన వేద్ధవ్యం శరవత్తన్మయో భవేత్॥'

శ్రీమ్ హ్రీమ్ అమ్ ఐమ్ క్లీమ్ సౌః అమ్ ఉమ్ మమ్ నవాక్షరమిదం మన్తం రాజమితి స్మృతమ్. అచోంతన్యాసో మన్తరాజేన సహ న్యస్తవ్యః ఇతి.

అష్టాక్షరన్యాసః

అస్య శ్రీమదష్టాక్షరన్యాసమహామన్తస్య, బదరికాశ్రమవాసీ శ్రీమన్నారాయణ ఋషిః. దేవీ గాయత్రీ ఛందః. పరమాత్మా శ్రీమన్నారాయణో దేవతా, అమ్ బీజమ్, ఉమ్ శక్తిః. మమ్ కీలకమ్. హ్రీమ్ అస్త్రమ్, శుక్లవర్ణః, ఉదాత్తస్వరః, శ్రీవైకుంఠభువనం క్షేత్రమ్, శ్రీమన్నారాయణప్రీత్యర్థే భగవదారాధనాధికార-సిద్ధ్యర్థమాత్మశుద్ధ్యర్థే శ్రీమదష్టాక్షరమహామన్తన్యాసే (జపే) వినియోగః.

ఓమ్ ఓమ్ అంగుష్ఠాభ్యాం నమః, ఓమ్ నమః తర్జనీభ్యాం నమః,

ఓమ్ నారాయణాయ మధ్యమాభ్యాం నమః,

ఓమ్ ఓమ్ అనామికాభ్యాం నమః, ఓం నమః కనిష్ఠికాభ్యాం నమః,

ఓమ్ నారాయణాయ కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః

ఓమ్ ఓమ్ ఓమ్ పీతవర్ణాయ జ్ఞానాయహృదయాయ నమః।

ఓమ్ నమ్ ఓమ్ ఇన్దునిభాయ ఐశ్వర్యాయ శిరసే స్వాహా।

ఓమ్ మోమ్ ఓమ్ రుక్మవర్ణాయ శక్త్యై శిఖాయై వషట్।

1. అత్ర ప్రకారాంతరేణర్వాది న్యాసః. అస్యాచోంతన్యాసహామన్తస్య, పరమపురుష ఋషిః, విరాట్ ఛందః, శ్రీమాన్ నారాయణోదేవతా. అమ్ బీజమ్. ఉమ్ శక్తిః. మం కీలకం, భగవత్సాన్నిధ్యార్థే న్యాసే వినియోగః. ధ్యానం -

'చంద్రేవం జగద్బీజం భక్తరక్షక మవ్యయం। అణిమాద్యష్టశక్తిభిరావృతం చ హరింభజే॥' ఇతి.

ఓమ్ నామ్ ఓమ్ శ్యామవర్ణాయ కవచాయహుమ్।
 ఓమ్ రామ్ ఓమ్ తరుణాదిత్యనిభాయతేజసే నేత్రత్రయాయవౌషట్।
 ఓమ్ యామ్ ఓమ్ తప్తకాంచననిభాయ వీర్యాయస్త్రాయ ఫట్।
 ఓమ్ ణామ్ ఓమ్ ఓమ్ యామ్ ఓమ్ సుదర్శనాయ అస్త్రాయఫట్।
 భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః

ధ్యానమ్. అనంతస్య చ సంప్రోక్షైఃసహస్రఫణమండలైః।
 సహస్రమకుటైరూర్ధ్వేసమ్యగాచ్ఛాద్యః ఛత్రవత్॥
 త్రివృతే సర్పదేహోర్ధ్వే సమాసీనం హరిం పరమ్।
 వామం పాదం సమాకుంచ్య దక్షిణం సంప్రసార్యచ॥
 సర్పదేహోర్ధ్వతః పాణిం దక్షిణం న్యస్యవిస్తృతమ్।
 వామం కుంచితజానుర్ధ్వే న్యస్య సమ్యక్ప్రసారితమ్॥
 శంఖచక్రధరం దేవం శ్రీ భూమిసహితం ప్రభుమ్।
 వైకుంఠాధిపతిం దేవమాదిమూర్తిం భజామ్యహమ్ ॥

¹అర్కాశ్వాభం కిరీటాన్వితమకరలసత్కుండలం దీ ప్తిరాజ -
 త్కేయూరం కౌస్తుభాభాశబళరుచిహరం స్వర్ణపితాంబరం చ।
 నానారత్నాంశుభిన్నాభరణశతయుతం శ్రీకరాశ్లిష్టపార్శ్వమ్
 వందేదోష్ష్వజ్జచక్రాంబురుహదరగదం విశ్వవంద్యం ముకుందమ్॥

శిఖామధ్యే తథాక్షోశ్చ ఆస్యే చ హృది చోదరే।

గుప్యేజాన్వోశ్చపాదే చ స్థానమష్టాక్షరస్య తు॥ ఇత్వక్షరన్యాసస్థానాని॥

ఓమ్ ఓమ్ నమః శిరసి।

ఓమ్ నమ్ నమః నేత్రయో।

ఓమ్ మోమ్ నమః ఆస్యే।

ఓమ్ నామ్ నమః హృదయే।

-
1. శేషోత్పల్లే నిషణ్ణం శ్రితవిపదపహం దక్షిణంసంప్రసార్యా -
 కుంచ్యశ్రీవామపాదం ప్రసృతవరకరం జానుశీర్షే నిధాయ
 సవ్యాన్యం న్యస్య శేషే హృదపరి ధృతఫణఛత్రకశ్శంఖచక్రే
 బిభ్రద్దేవ్యాదిభూషావరభృదవతు మామర్కభాస్వాదిదేవః.

ఓమ్ రామ్ నమః ఉదరే।
ఓమ్ ణామ్ నమః జాన్వోః।

ఓమ్ యామ్ నమః గుహ్యే।
ఓమ్ యామ్ నమః పాదయోః।

మానసికార్చనమ్ -

ప్రాణాయామైర్వికసితహృదయకమలాంతరాకాశే వైశ్వానరశిఖామధ్యే
పరంజ్యోతిర్జ్వాలారూపవత్స్వయమేవ పురుషః కృష్ణపిఙ్గళ ఊర్ధ్వరేతా విరూపాక్షో
విశ్వరూపః పరమానందవిగ్రహో భవేత్తం పరమయా భక్త్యాపశ్యేత్తస్యాసనం
పాద్యమాచామం ధూపో దీపోఘ్నం హవిః పానీయమిత్తుపచారాన్ మనసా
భావయేదేషా మానసి పూజా సర్వపాపప్రణాశినీ భవతి.

‘భగవన్ పుణ్డరీకాక్ష హృద్యాగస్తుమయా కృతమ్।

ఆత్మసాత్కురు దేవేశ బాహ్యే త్వాం సమ్యగర్చయే॥’ ఇతి సంప్రార్థ్య

“యథాదేహే తథాబేరే న్యాసకర్మ సమాచరేత్, శోషణదాహనప్లావన పిండికరణ
సుషిర సావయవీకరణ ప్రాణప్రతిష్ఠాశ్చ వర్జయేత్.”

హృదయం స్పృశన్నాత్మసూక్తం జప్త్వా

1. ధర్మకన్ధ సముద్భూతం జ్ఞాననాకసుశోభితమ్।
ఐశ్వర్యాష్టదశోపేతం పరం వైరాగ్యకర్ణికమ్॥
అధోముఖం తు హృత్పద్మం ప్రణవేనోర్ధ్వమున్నయేత్।
హృత్పుండరీకముకుళముద్భుత్య ప్రణవేన తు।
గాయత్ర్యా వికచం కృత్వా తత్రేంద్రాది దిగీశ్వరాన్॥
దశేష్షష్టసు సంస్మృత్య ద్వాత్రింశత్కేసరేషు చ।
శేషాన్ దేవాంతమభ్యర్చ్య కర్ణికాం ప్రకృతిం స్మరేత్॥
రశ్మిమాలావృతం ధ్యాత్వా తన్మధ్యే రవిమండలమ్।
తన్మధ్యే శశిబింబం చ స్రవత్ప్రీయాపశీతలమ్॥
తస్య మధ్యగతం ధ్యాయేత్త్రికోణం వహ్నిమండలమ్।
దుర్నిరీక్ష్యం సురైస్సర్వైర్జ్వాలామాలాపరీవృతమ్॥
‘ఉదుత్యం చిత్ర’ మిత్యక్త్వా కల్పయేద్భాస్కరస్య చ।
‘సోమగింరాజాన’ మిత్యక్త్వా ‘సోమో ధేను’ మితి బ్రువన్॥
‘అగ్నిం దూ’ తేతి మంత్రేణ కల్పయేన్మండలత్రయమ్।

హరిః ఓం ఆత్మాత్మా పరమాంతరాత్మామహ్యంతరాత్మా యశ్చాతిరాత్మా సత
 న్తరాత్మా వ్యావేష్టి విశ్వం సకలం బిభర్తి యోవ్యక్త పుణ్యస్సతునః ప్రధానః
 ప్రాణః ప్రణీతిస్స ఉదాన ఆదిర్వరదో వరాహో వ్యానశ్చ మే స్యా త్తపస్సా
 చ మూర్తిః కపిలో మునీన్ద్రో యశ్చాపానో హయశీర్షో నః॥
 యత్సర్వమశ్చా త్యజరస్సమగ్రగ్ం శ్రియమూర్త్యయక్తాం సతుమే సమాన్యః
 బలమాసురం యత్సతతం నిహంతా బ్రహ్మబుద్ధిర్మే గోపఈశ్వరః॥
 సవితాచ వీర్యమిన్దుశ్చ ధాతురసభూత భూతాభూతాస్సభూతాః
 ద్యౌర్మేఽస్తు మూర్ధోదరన్నభోవా భూమిర్యథాఽక్షి ర్వవృధేహమీశః
 అస్త్రీనిమేస్సురధపర్వతాఖ్యా భుజగాశ్చకేశా దివి యే చరన్తః
 ద్వానేత్రరూపా విధుష్యశ్చిముఖ్యౌ రుధిరం చ సారం సకలం చ తోయమ్
 స్నాయదో మే ఆసన్నాద్యౌర్ భృగుర్మే హృదయమస్తు
 సర్వే అన్యే మునయోఽజ్ఞభూతా వేదా మే ఆస్యం జిహ్వో మే సరస్వతీ॥
 దంతా మరుత ఉపజిహ్వోఉపశ్రుతిః వృషణౌమిత్రావరుణావుపస్థః
 ప్రజాపతిరాన్తామే వేదా శ్రుతిస్మృతీ మేధాధారణే॥

ప్రభామధ్యగతం పీఠం చతురశ్రం హిరణ్మయమ్॥
 రాజామణిగణజ్జ్వాలాదుష్ప్రేక్షం శుభముజ్జ్వలమ్
 తస్మద్ధ్యే చ ప్రభాం ధ్యాయేన్నిర్దామాం నిష్కళాం శుభామ్॥
 నీవారశూకవత్తన్ద్రం పీతా భాస్వత్యనూపమామ్
 తస్మాశ్శిఖాయా మధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః॥
 సుపర్ణపర్ణం రక్తాస్యం రక్తనేత్రం సుఖోద్వహమ్
 శుకపింఛాంబరధరం విష్ణుం ప్రణవరూపిణమ్॥
 కిరీటహారకేయూర ప్రలంబబ్రహ్మసూత్రిణమ్
 శ్రీ పతాంకం చతుర్బాహుం శంఖచక్రధరంపరమ్॥
 చరదం కటికం వాపి వామం కట్యవలంబితమ్
 దధత్సైమోదకిం పద్మం ధ్యాత్వాదేవం జనార్దనమ్॥
 ఆసనాద్భువనా రాణి మనసా తస్య భావయేత్
 పంచాక్షరీ మూనసీ పూజా సర్వపాపప్రణాశినీ॥
 భగవన్ పుండరీకాక్ష ప్రీత్యాయత్తు మయా కృతమ్
 'అత్యసాత్ముడు దేదేశ బాహ్యే త్వాం సమ్యగర్చయే॥'

స్వేదం మే వర్షం మూత్రకోశగ్ం సముద్రం పురీషంకాశ్చనమ్॥
సావిత్రి గాయత్రీమర్యాదా వేది హృత్పుణ్డరీకే విమలే ప్రవిష్టస్సకలస్సలక్ష్మీ
స్సవిభూతికాఙ్గో యత్సర్వం పుణ్యం మయ్యధిష్ఠానమస్తు॥
సర్వేషాం దేవానామాత్మకస్సర్వేషాం మునీనామాత్మక స్తపోమూర్తిరిహ
పుణ్యమూర్తిరాసన్న॥

ఇతి భూతశుద్ధిం కృత్వా, సంకల్ప్య, విఖనసమభ్యర్చ్య,

శ్రీగోవింద గోవింద గోవింద శుభే శోభనేముహూర్తే..... శ్రీవైఖానసభగవచ్ఛాస్త్ర
దివ్యకశ్యపప్రోక్తం విధిమవలమ్భ్య ప్రాతః కాలార్చనం కరిష్యే

శ్రీలక్ష్మీవల్ల భారంభాం విఖనోమునిమధ్యమామ్॥

అస్మదాచార్యపర్యంతాం వందే గురుపరమ్పరామ్॥

ఓమ్ వైఖానసాయాఽ చ్యుతసగ్గేశ్రయాయ॥

తపోఽ గ్రనిష్ఠాయ (చ) బ్రహ్మదర్శినే నమః॥

హేమాచ్ఛాదం స్ఫటికసదృశం విద్యుదూత్పత్తిభాజం

దివ్యానాథం కుశపరిలసత్కేతనం దండపాణిమ్॥

వేదారావం రురుమయమహావాహనం దోశ్చతుష్కం

విమ్ బీజంతం విఖనసమహం ప్రాప్తవంతం భజామి॥

కూర్మాసనే సమాసీనం కుండలాద్వైర్విభూషితమ్॥

శ్రావణే శ్రవణర్క్షేయం విష్ణుపూజావిశారదమ్॥

కమండల్వక్షమాలాభిర్దండేన సువిరాజితమ్॥

ధ్రువస్య దక్షిణే భాగే విఖనోమునిమాశ్రయే॥

ఓమ్ విఖనసే నమః॥

ఓమ్ తపోయుక్తాయ నమః॥

ఓమ్ సిద్ధిదాయ నమః॥

ఓమ్ సర్వదర్శినే నమః॥

పశ్చాత్సువర్ణవర్ణమితి యథాబేరం తథా ధ్యాత్వా

ఓం సువర్ణవర్ణం రక్తాస్యం రక్తనేత్రం సుఖోద్వహం శుఖపిచ్ఛామ్బురధిం
విష్ణుం ప్రణవాత్మకం (అవ్యయం) కిరీట కేయూరహారప్రలమ్బయజ్ఞోపవీతినః
శ్రీవత్సాజ్ఞం చతుర్భుజం శఙ్ఖచక్రధరం పరమాత్మానం పరాత్పరం దేవం
దేవ్యాది సపరిషత్కం ధ్యాయామి.

సువర్ణవర్ణాదితీ కౌతుకస్య మూర్ధనాభిపాదేషు క్రమేణ సన్న్యస్య

¹ సువర్ణవర్ణాదితీస్య మన్తస్య. కుత్సభృగ్వత్రయోఽముషయః. అనుష్టుప్ త్రిష్టుప్
జగత్యశ్చందాసి. అగ్న్యనిలసూర్యాదేవతాః. గాన్ధారఋషభషడ్జస్వరాః.
సామయజుర్బుక్ వేదా అధిపాః. సితహేమశ్యామనిభాః. షణ్ణపుంస్త్రీరూపాః.
సకిరీటజటాముకుటాః. రక్తశ్యామశ్వేతాంబరాః. ప్రసన్నసితసౌమ్యలోచనా ఇతి
ధ్యాత్వా

సువః, భువః, భూః.

1. (వ్యాహృతిన్యాసః) మూర్ధ్వి నాభౌ చ పాదాస్త ముత్తత్తి న్యాసఉచ్యతే ।
పాదేనాభౌ చ మూర్ధ్వంతం సంహృతి న్యాసఉచ్యతే
పాదేమూర్ధని నాభ్యంతం స్థితి న్యాసోఽభిధీయతే
స్థానకే న్యాస ఉత్తత్తి రాసీనే తు స్థితిర్భవేత్
శయనే సంహృతిర్వాసో విపరీతేతునిష్ఠలః ॥

సువరితి త్వతీయావ్యాహృతిః ఆగ్నేయా గాన్ధారస్వరా సామమయీ షణ్ణరూపా ఖడ్గధరా
సకిరీటా సితనిభా రక్తవసనా ప్రసన్నలోచనా తస్యాః కుత్సః ఋషిః అనుష్టుప్ ఛన్దః అగ్నిర్వేదా
బిమ్బస్య మూర్ధ్వి న్యాసే వినియోగః.

ఇతి ధ్యాత్వా బిమ్బస్య మూర్ధ్వి సువరితి విన్యస్య “సువః”

భువరితి ద్వితీయా వ్యాహృతిర్వాయవీ ఋషభస్వరా యజుర్మయీ పుంరూపా చర్మధరా
సజటా హేమనిభా శ్యామవసనా సితలోచనా తస్యాః భృగు ఋషిః త్రిష్టుప్ ఛన్దః వాయుర్వేదా
బింబస్య నాభౌ న్యాసే వినియోగః.

ఇతి ధ్యాత్వా బింబస్య నాభౌ భువరితి విన్యస్య “భువః”

భూరిత్యాద్యా వాహృతిః సౌరీ షడ్జస్వరా ఋజ్మయీ స్త్రీరూపా దండధరా సముకుటా శ్యామనిభా
శుక్లవసనా సౌమ్యలోచనా తస్యాః అత్రిఋషిః జగతీఛన్దః సూర్యోదేవతాబింబస్య పాదయో
న్యాసే వినియోగః.

ఇతి ధ్యాత్వా బిమ్బస్య పాదయోః భూరితి విన్యస్య “భూః”

1. యకారం పాదయోరంతరే పీఠే, అకారం హృదయే, బీజాక్షరం సన్నస్య
తం ప్రణవేన వేష్టయిత్వా “యమ్” “అమ్” “ఓమ్”

2. శ్రీభూమ్యోరప్యక్షరన్యాసం కుర్యాత్. “శ్రీమ్” “లమ్”

పఞ్చరస్థశ్చుక ఇవ నృత్తశయనక్రీడావిహారవాహనస్థ దేవ మత్పుజాం

1. పాదపీఠే యకారన్యాసమహామంత్రస్య అంతర్యామీ భగవాన్ ఋషిః దైవీ గాయత్రీ ఛందః
వాయుర్దేవతా దేవస్యపాదపీఠన్యాసే వినియోగః.

యకారం పుంరూపం కనకాభం సితామ్బరధరం ద్విభుజం పుష్పదణ్డధరమేతద్గుణసంయుక్తం
ధ్యాయ బిమ్బస్య పాదయోరంతరే పీఠే న్యస్య “యమ్”

హృదయే అకారన్యాసమహామంత్రస్య బ్రహ్మ ఋషిః దేవీగాయత్రీ ఛందః పరమపురుషోదేవతా
దేవస్య హృదయన్యాసే వినియోగః.

అకారం పుంరూపం కదమ్బకుసుమప్రభం పీతామ్బరధరం వైభవీశక్తి స్వరూపం
చతుర్భుజమభయకట్యవలమ్బితహస్తం పరాత్పరం శఙ్ఖచక్రధరమేవం ధ్యాయ బిమ్బస్య
హృదయేన్యస్య “అమ్”

ప్రణవస్యగోత్రమాధర్వణం పరంబ్రహ్మ ఋషిః దేవీ గాయత్రీ ఛందః పరమాత్మా దేవతా
యకారాకారయోః వేష్టనే వినియోగః. (ప్రణవస్య ఋషిః ప్రజాపతిః ఛందో గాయత్రం బ్రహ్మ
దేవతేతి మరీచిః.)

ప్రణవః త్ర్యక్షరః అకార ఉకారో మకార ఇతి తే యథాక్రమేణ ఋగ్యజుస్సామమయాః
సత్త్వరజస్తమోగుణాః శ్వేతపీతరక్తనిభాః భూర్భువస్స్వఃస్థితాః విష్ణుబ్రహ్మశానాధిదైవత్యా ఇతి ధ్యాయ
పూర్వోక్తపాదపీఠస్థం యకారం హృదయస్థమకారం చ తేన పృథక్పృథక్ప్రణవేనవేష్టయిత్వా.

“ఓమ్”-“ఓమ్”

2. శ్రియో యకారం పాదయోరంతరే పీఠేన్యస్య “యమ్”

హృదయే రుక్మవర్ణస్య శ్రీమ్బీజస్య మజ్జణఋషిః, గాయత్రీఛందః, శ్రీర్దేవతా, బిమ్బస్య
హృదయే న్యాసే వినియోగః. ఇతి ధ్యాత్వా శ్రీమ్ బీజం శ్రీదేవ్యాః హృదయే న్యస్య ప్రణవేనవేష్ట
యిత్వా (శ్రియేజాత ఇతి షడఙ్గన్యాసః.) “శ్రీమ్” “ఓమ్” “ఓమ్”

భూమ్యా యకారం పాదయోరంతరే పీఠేన్యస్య “యమ్”

హృదయేశుక్లవర్ణస్య లమ్ బీజస్య విశ్వామిత్రః ఋషిః అనుష్టుప్ఛందః భూమిర్దేవతా బిమ్బస్య
హృదయే న్యాసే వినియోగః. ఇతి ధ్యాత్వా లమ్ బీజం భూమిదేవ్యాః హృదయే న్యస్య ప్రణవేన
వేష్టయిత్వా (భూమిర్భూమేతి షడఙ్గన్యాసః) “లమ్” “ఓమ్” “ఓమ్”

గృహాణసుఖమాస్వేతి ప్రణమ్య 'గాయత్ర్యాధ్రువస్థానం ప్రోక్త్య
ఓమ్ (భూర్భువస్సువః) తత్సవితుర్వరేణీయం భర్గో దేవస్యధీమహి
ధియోయోనః ప్రచోదయాత్॥

సంయుక్తమేతదితి ధ్రువకౌతుక యోస్సమ్బుద్ధకూర్చం కౌతుకాగ్రం నిక్షిప్త్య
సంయుక్తమేతత్ క్షరతే క్షరన్తు వ్యక్తావ్యక్తం భవతే విశ్వమస్మాత్
అనీశ ఆత్మా బద్ధతే భోక్తృభావాత్ జ్ఞాత్వా దేవం ముచ్యతే సర్వపాపైః॥

భగవతో బలేనేతి దేవం ప్రార్థయేదితి విజ్ఞాయతే.

భగవతో బలేనా భగవతో వీర్యేణా భగవతస్తేజసా భగవతఃకర్మణా
భగవతానుగృహీతో భగవతాఽనుధ్యాతో భగవత్కర్మ కరిష్యామి
తద్భగవాసనుమస్యతామ్॥

ఇతి శ్రీవైఖానసే సృసింహవాజపేయాయే భగవదర్చాప్రకరణే
అనుక్రమణికాయాం తృతీయః ఖండాః.

శ్రీరామచంద్రాయ నమః

శ్రీ విభవసమహాగురవే నమః

శ్రీ భ గ వ ద్ రా వ్ర క రణ మ్

(అనుక్రమణికా)

చతుర్థః ఖణ్డః

ప్రణిధిం శఙ్ఖం వా గృహీత్వోత్పాతేన వారిణాఽపూర్య పుష్పాక్షతాన్
నిక్షిప్య తస్మధ్యే ప్రణవత్ర్యక్షరాణి సుసంలిఖ్యదేవం స్మృత్వా సమాహితో
హస్తద్వయేన ప్రణిధిముద్భృత్య దీపాద్దీపమివ ధ్రువబేరాత్ప్రణిధిజలే భక్త్యా
ప్రణవాత్మకం విష్ణుం పూర్వవత్సకలం ధ్యాత్వాఽపి వాహ్య తద్వాప్తం తోయం
ప్రణవేనేదంవిష్ణురాయాతు భగవానితి కౌతుకస్య మూర్ధ్ని విష్ణుమావాహయా
మీతి సంప్రాప్య కూర్చేనావాహ్య (ప్రాగాది) పురుషాదీనావాహ్య దక్షిణే శ్రియం
వామే హరిణీం చావాహయేత్.

1. అస్య దేవదేవస్య భగవతో నారాయణస్య. . . . శ్రీస్వామినః నిత్యార్చనాయాం భగవత్సన్నిధ్య
విశేషశక్తిసంపాదనార్థం ధ్రువాత్కృతకాదిషుచిందేషు మూర్త్యావాహనం కరిష్యే, ఇతి సజ్కల్ప్య

మూర్ధస్థానే లలాటే చ చక్షుర్ద్వాణి చ కర్ణయోః॥

వక్త్రే బాహుహృదోర్నాభ్యాం కామ్యాధారే చ పాదయోః॥

త్రిషోదశకళాన్యాసే స్థానాని ద్వాదశస్మృతాః॥ ఇతి

షడ్భాగై కేన చార్చాయాం సప్తకేన మహోత్సవే॥

స్తవనేష్టైకభాగేన బలౌతుదశభాగతః॥

ద్వాదశకైస పీఠాగ్నివిమానార్చన సంస్థితః॥, ఇతి వచ్చుధ్రువస్య వక్త్రబాహుహృదయ

-కామ్యపాదస్థానేభ్యః క్రమాద్విష్ణువ్యాపినారాయణాత్మకభోగదజీవకళాం, పురుషసత్వాత్మకక్షమా
జీవకళాం, సత్త్వానిరుద్ధాత్మకోదానజీవకళా మచ్యుతసర్వతేజోమయాత్మకోష్ణాజీవకళా
మనిరుద్ధసర్వదుష్టసంహారాత్మక హవ్యవాహజీవకళాం ప్రణవశిరస్కృత్యక్షరీమన్త్రమంత్రపల్ల
వానుసంహితానులోమవ్యాహృత్యుపహితాభిధానాం చలసంజ్ఞికాం ప్రణిధిజలే సుసంస్కృతే
సమాహితవాహ్య తాదృశీం ప్రణిధిస్థామేకైకాం కళాం పూర్వవత్ప్రణవశిరస్కృత్యాదిలక్షణ
విలోమవ్యాహృత్యుపహితాభిధానాం కౌతుకాది మూర్ధస్థావాహయేత్.

ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే శ్రేధా నిదధే వదం। సమూధమస్యపాగ్ం సురే॥

యథాః వారీశ్శతసస్సద్భావః కవీనాం పత్న్యః ప్రత్యా వరితాక్షరం చ।
భూయో భూత్యై భువస్సస్య పుష్ట్యై స్సాయీతయస్సజ్జతం స్సాపయామి॥
అభిర్గిర్భిర్భవతోనడినమాప్యాయయ హరివోవర్ధమానః।
యదా స్తోత్పభ్యో మహి గోత్రా రుజాః సి భూయిష్ట భాజో అధతే స్సామః।
బ్రహ్మ ప్రావాదిష్ట తన్నో మాహాసీత్॥

అశ్రావయ అస్తుశ్రౌషట్ యజ యేయజామహే వౌషట్ ఓమ్ హ్రీమ్ ఓమ్ భూర్భువస్సువః విష్ణువ్యాపినారాయణాత్మకభోగదజీవకళాం ధ్రువస్య వక్త్రస్థానాదాకృష్య ప్రణిధ్యాం జలే సన్నిధాపయామి వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

వారీశ్చతస్రః *అభిర్గిర్భిః* అశ్రావయ అస్తు శ్రౌషట్ యజ యే యజామహే వౌషట్ ఓమ్ హ్రీమ్ ఓమ్ భూర్భువస్సువః పురుష సత్తాత్మకక్షమాజీవకళాం ధ్రువస్య బాహుస్థానాదాకృష్య ప్రణిధ్యాం జలే సన్నిధాపయామి వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

వారీశ్చతస్రః *అభిర్గిర్భిః* అశ్రావయ అస్తు శ్రౌషట్ యజ యే యజామహే వౌషట్ ఓమ్ హ్రీమ్ ఓమ్ భూర్భువస్సువః సత్తానిరుద్ధాత్మకోదాసజీవకళాం ధ్రువస్య హృదయస్థానాదాకృష్య ప్రణిధ్యాం జలేసన్నిధాపయామి వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

వారీశ్చతస్రః*అభిర్గిర్భిః* అశ్రావయ అస్తు శ్రౌషట్ యజ యే యజామహే వౌషట్ ఓమ్ హ్రీమ్ ఓమ్ భూర్భువస్సువః అచ్యుతసర్వతేజోమయాత్మకోష్ఠాజీవకళాం ధ్రువస్య కామ్యస్థానాదాకృష్య ప్రణిధ్యాం జలేసన్నిధాపయామి వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

వారీశ్చతస్రః*అభిర్గిర్భిః* అశ్రావయ అస్తు శ్రౌషట్ యజ యేయజామహే వౌషట్ ఓమ్ హ్రీమ్ ఓమ్ భూర్భువస్సువః అనిరుద్ధసర్వసంహారాత్మకహవ్యవాహజీవకళాం ధ్రువస్య పాద స్థానాదాకృష్య ప్రణిధ్యాం జలే సన్నిధాపయామి వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

వారీశ్చతస్రః* అభిర్గిర్భిః* అశ్రావయ అస్తు శ్రౌషట్ యజ యేయజామహే వౌషట్ ఓమ్ హ్రీమ్ ఓమ్ సువర్భువర్భూః జమ్ ఓమ్ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే...సురే, ఆయాతు భగవాన్...భగవన్తమోమ్, విష్ణుస్సర్వేషామధిపతిః పరమః పురాణః, పరో లోకానామజితో జితాత్మన్ భవతే భవాయ స్వాహా॥, (ఓమ్ విష్ణుమావాహయాయామి ౧. పురుషమావాహయాయామి.)
యమ్ ఓమ్ విష్ణువ్యాపినారాయణాత్మక భోగదజీవకళాం కౌతుకస్య విష్ణోఃమూర్త్యావాహయాయామి వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

ఆయాతు భగవాన్ పురుషస్సగణస్సపైన్యస్స శ్రీ సహాయస్సహదేవతాభి-
రనుమన్యతామ్, యస్తు గరుడరథో నిత్యమృషిభిశ్చానుగామినం తమజం
పుణ్డరీకాక్షం భగవంతమోమ్, విష్ణు మావాహయామి (ఓమ్)
పురుషమావాహయామి, (ఓమ్) సత్యమావాహయామి, (ఓమ్)
అచ్యుతమావాహయామి, (ఓమ్) అనిరుద్ధమావాహయామి.

వారీశ్చతస్రః* ఆభిర్గర్భిః* ఆశ్రావయః అస్తు శ్రౌషట్ యజ యే యజామహే వౌషట్ ఓమ్
హ్రీమ్ ఓమ్ సువర్భువర్భాః డమ్ ఓమ్ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే* ఆయాతు భగవాన్*
విష్ణుస్సర్వేషామధిపతిః* (విష్ణుమావాహయామి సత్యమావాహయామి.) ణామ్ ఓమ్
పురుషసత్యాత్మకక్షమాజీవకళాముత్సవపురుషమూర్ధ్నావాహయామి. వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

వారీశ్చతస్రః* ఆభిర్గర్భిః* ఆశ్రావయః అస్తు శ్రౌషట్ యజ యేయజమహే వౌషట్ ఓమ్
హ్రీమ్ ఓమ్ సువర్భువర్భాః థమ్ ఓమ్ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే* ఆయాతు భగవాన్*
విష్ణుస్సర్వేషామధిపతిః* (విష్ణుమావాహయామి అచ్యుతమావాహయామి .) హేమ్ ఓమ్
సత్యానిరుద్ధాత్మకోదానజీవకళాం స్సప్తసత్యమూర్ధ్నావాహయామి. వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

వారీశ్చతస్రః* ఆభిర్గర్భిః* ఆశ్రావయః అస్తు శ్రౌషట్ యజ యేయజమహే వౌషట్ ఓమ్
హ్రీమ్ ఓమ్ సువర్భువర్భాః యమ్ ఓమ్ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే* ఆయాతుభగవాన్*
విష్ణుస్సర్వేషామధిపతిః* (విష్ణుమావాహయామి అనిరుద్ధమావాహయామి.) హిమ్ ఓమ్ అచ్యుత
సర్వతేజోమయాత్మకోష్ఠాజీవకళాం బల్యచ్యుతమూర్ధ్నావాహయామి వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

పంచమీం కవ్యవాహకళాం చతుర్థా మనసా విభజ్య ప్రథమాం

వారీశ్చతస్రః* ఆభిర్గర్భిః* ఆశ్రావయః అస్తు శ్రౌషట్ యజ యే యజామహే వౌషట్ ఓమ్
హ్రీమ్ ఓమ్ సువర్భువర్భాః క్షమ్ ఓమ్ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే* ఆయాతు భగవాన్*
విష్ణుస్సర్వేషామధిపతిః* (విష్ణుమావాహయామి) యామ్ ఓమ్ అనిరుద్ధసర్వసంహారాత్మకవిభక్త
హవ్యవాహజీవకళాం బలిపీఠమధ్యే అవాహయామి వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

ద్వితీయాం, వారీశ్చతస్రః* ఆభిర్గర్భిః* ఆశ్రావయః అస్తుశ్రౌషట్ యజ యేయజామహే
వౌషట్ ఓమ్ హ్రీమ్ ఓమ్ సువర్భువర్భాః క్షమ్ ఓమ్ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే* ఆయాతుభగవాన్*
విష్ణు స్సర్వేషామధిపతిః* (విష్ణుమావాహయామి) యామ్ ఓమ్ అనిరుద్ధసర్వసంహారాత్మకవిభక్త
హవ్యవాహజీవకళాం ధార్యాగ్నికుండే అవాహయామి వషట్ స్వాహా స్వధా నమః.

తృతీయాం, వారీశ్చతస్రః* ఆభిర్గర్భిః* ఆశ్రావయః అస్తు శ్రౌషట్ యజ యేయజామహే
వౌషట్ ఓమ్ హ్రీమ్ ఓమ్ సువర్భువర్భాః క్షమ్ ఓమ్ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే* ఆయాతు భగవాన్

శ్రీయే జాతశ్రియ అనిర్యాయ శ్రియం వయో జరితృభ్యో దధాతి
శ్రియం వసానా అమృతత్వమాయా భవన్తి సత్యా సమిధామితద్రా॥

*విష్ణుస్వర్ణామధిపతిః * (విష్ణుమావాహయాయామి) యామ్ ఓమ్ అనిరుద్ధసర్వసంహారాత్
విభక్త హవ్యవాహాదీపకళాం విమోచే అవాహయామి వషట్ స్తోత్రో స్తుధా సమా॥

చతుర్థం, వారిశ్చత్రాః * అధిగృహ్యః * అశ్రావయ అస్తు శ్రోవన్ యజ్ఞ యే యజ్ఞామహి హవ్య
ఓమ్ ఓమ్ ఓమ్ సువర్ణవర్షాః క్షమ్ ఓమ్ ఇదం విష్ణుర్నిత్రమే * ఆయాతు భగవాన్ *
విష్ణుస్వర్ణామధిపతిః * (విష్ణుమావాహయాయామి) యామ్ ఓమ్ ఓమ్ అనిరుద్ధసర్వసంహారాత్
విభక్త హవ్యవాహాదీపకళామర్చయే అవాహయామి వషట్ స్తోత్రో స్తుధా సమా॥

తథా శ్రీభూమ్యోరావాహనే ధ్రువశ్రీదేవ్యాః కౌతుక శ్రీదేవ్యాం శ్రియ ముత్సవ శ్రీదేవ్యా
ధృతిం సృవసశ్రీ దేవ్యాం పవిత్రీం బలి శ్రీదేవ్యాం ప్రమోదాదాయినీం, ధ్రువభూదేవ్యా
కౌతుకభూమ్యాంహరిణీం ఉత్సవభూమ్యాం పౌష్టిం సృవసభూమ్యాం క్షోణీం బలిభూమ్యాం
మహీమావాహయేత్ *

*అస్మిన్ పక్షే చలకలాగర్భతాపి పింబాపి పింబాష్టరాశ్ట్రేవ సమ్యక్ష్పక్షే “యథా కర్మణ ఏకస్య
కల్పితాః పంచ వహ్నయః॥ యథా చైకశరీరస్య వాయుపంచకకల్పనమ్॥ తథా చైక విమానస్య
పంచబేరాణి కల్పయే”దితి॥ భగవద్భగవదనంతా పేరమంపస్య ధ్రువకౌతుకసృవస-
-బలిపేరూపస్య క్రమాద్విష్ణుపురుషసత్వాద్యతాసేరుద్ధవామకమూర్తిసంపదకవ్యవహరః ప్రశ్నః
తదా ధ్రువస్య విష్ణురతి కౌతుకస్యపురుష తత్వోత్సవస్యపేరస్య సత్వరతి స్సృవసస్యచైత తి
బలిరనిరుద్ధరతి ప్రతినియతో వ్యవహరః అర్చనాకాలే తు హుర్వార్తసయే ధ్రువకళా-
క్రమాత్కౌతుకాదీపతుర్ము విష్ణుపురుషసత్వాద్యతరజానామాధానాత్కౌతుకోవిష్ణురౌత్సవః పురు-
స్సృవససత్వం బలిరమృత రతి ప్రతినియతవ్యవహరస్య సంకోచః ప్రాప్నోతే॥

కించ ‘అదిమూర్తేశ్వతుర్మూర్తిత్వాత్క్రమేణ విష్ణుర్మహావిష్ణు స్పదావిష్ణుర్వాహినారాయణ త-
చతుర్మూర్తయో భూమ్ని విష్ణోరంశః పురుషో మహావిష్ణోరంశస్సత్వా సదావిష్ణోరంశోఽప్యతే వ్యాపిణోఽ-
ంశోఽనిరుద్ధ రతి ధర్మాది ప్రాప్నోగర్భశ్చమూర్తా భిద్యతే, పురుషః పురుషాత్మకః పరమపురుషో
ధర్మమయ ఇతి, సత్వస్వత్యత్వతో జ్ఞానస్వర్వత్యతోమయః, అత్యద్యతోపరిమితజన్మశ్చర్యోజ్ఞో
-సత్వనిరుద్ధో మహాద్వైరాగ్యసంహారక బోధిత్వాది భగవద్భగీచివచనేన తత్రమంజరీశ్చ-
పురుషమావాహయామి సత్వమావాహయామ్యుత్తమావాహయామ్యనిరుద్ధమావాహయామ్యే-
త్వక్షేమ చతుర్ము మూర్త్యుం తదుర్వ పత్యాది నామాని సమయోజ్య మూర్త్య విష్ణుం దిక్షు చత్వారి నామా-
నోర్వా తత్తద్భింబేషు మూర్త్యావాహనం కేచిత్కుర్వన్తి తత్తక్షేసర్వతోపచారసమర్పణేషు పరమపురు-
షేరుపచార సమర్పణేయుగపదేషు సర్వేషాం పిమ్మానామర్చనం సిద్ధ్యతీతి తే వషట్ స్తోత్ర-
విచారణీయమిదం స్మరాన్మరే విష్ణుశ్చక్షే॥

ఆయాతు భగవతీ దేవీ శ్రీస్సవర్ణవర్ణా సగణా ససైన్యా పరమపురుషసహాయా
సహదేవతాభిరనుమన్యతామ్, యా పద్మాసనా పద్మహస్తా హంసనిర్యాఖ్యవాహినీ
నిత్య మృషిభిశ్చానుగామినీం తామజాం పుణ్డరీకనయనాం భగవతీ 'మోం
శ్రియమావాహయామి, ధృతిమావాహయామి, పవిత్రీమావాహయామి,
ప్రమోదాదాయినీమావాహయామి.

మేదినీ దేవీ వసున్ధరీ స్యాద్వసుధా దేవీ వాసవీ బ్రహ్మవర్చసః।

పితృణాం శ్రోత్రం విష్ణుర్మనః॥

ఆయాతు భగవతీ దేవీ హరిణీ శ్యామవర్ణా సగణా ససైన్యా
పరమపురుషసహాయా సహదేవతాభిరనుమన్యతామ్, యా ²నీలోత్పలాసనా
నీలోత్పల హస్తా మహాచాతకవాహినీ నిత్యమృషిభిశ్చానుగామినీం తామజాం
నీలోత్పలనేత్రీం భగవతీ 'మోం హరిణీమావాహయామి పౌష్టిమావాహయామి
⁴క్షోణీమావాహయామి మహీమావాహయామి

తతః పరం స్నాపనౌత్సవబలిబేరేషు త్రిష్వపి పూర్వవద్విష్ణోః శ్రియో
మహ్యేశావాహనం కుర్యాత్.

అథ మంత్రాసనం సజ్జల్ప్య

¹ప్రతద్విష్ణురస్తాసనమితి కుశదర్భపుష్పాన్యతమేనాసనమ్.

ప్రతద్విష్ణుస్తవ తే వీర్యాయ మృగో న భీమః కుచరోగిరిప్తాః।

యస్యోరుష త్రిషువిక్రమణేషు అధిక్షియన్తి భువనాని విశ్వా।

అస్తాసనగ్ం శుభం లోకే బ్రువీ శుద్ధస్తపోమయమ్।

తపశ్చాయుస్తథా యోగమస్తు తే పరమం పదమ్॥

విష్ణవేనమః ఆసనం దదామి¹. శ్రియేనమః ఆసనం దదామి. ౨.

హరిణ్యే నమః ఆసనం దదామి ౪.

1 ఈమ్.

2. ఉత్పలాసనా ఉత్పలహస్తా

3. గ్లామితి

4. క్షోణీం.

5. విష్ణవే నమః ఆసనం కల్పయామీతి వా పదేత్

1 'విశ్వాధికానా'మితి స్వాగతం సమ్ముఖీకరణమ్ '

విశ్వాధికానాం జననాదికర్తే ధాత్రే తపోయజ్ఞ సువేదమూర్తే

సుస్వాగతం యత్ర తు తత్ర యస్మా త్తతే పదగ్ంసూరిభిస్సాగతం తే

విష్ణవేనమః స్వాగతం దదామి¹ గ. శ్రియైనమః స్వాగతం దదామి ఋ.

హరిణ్యైనమః స్వాగతం దదామి ఋ.

'మనోభిమన్తే'త్యర్చనానుమానయాచనమ్ '

మనోభిమన్తా మానవస్సుధర్మా యన్మాతరం వచసో మానసేషు

అమోఘమోఘం ప్రతివేద వేద్యస్వకం జనానామనుమన్యతామిదమ్

విష్ణో అర్చనార్థం ప్రసీద,² పురుషఅర్చనార్థం ప్రసీద, సత్య అర్చనార్థం ప్రసీద.
అచ్యుత అర్చనార్థం ప్రసీద, అనిరుద్ధ అర్చనార్థం ప్రసీద, శ్రీః అర్చనార్థం ప్రసీద.
ధృతి అర్చనార్థం ప్రసీద, పవిత్ర అర్చనార్థం ప్రసీద, ప్రమోదాదాయినీ అర్చనార్థం
ప్రసీద, హరిణి అర్చనార్థం ప్రసీద, పౌష్టి అర్చనార్థం ప్రసీద, క్షోణి అర్చనార్థం
ప్రసీద, మహి అర్చనార్థం ప్రసీద.

1³ 'త్రీణి పదా, ఇన్ద్రోభిమన్తేతి పాదయోర్జలం సంస్రావయేత్పాద్యమ్ '

త్రీణి పదా విచక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః తతో ధర్మాణి ధారయన్

ఇన్ద్రోభిమన్తా మనవో వాయవశ్చాపస్సమగ్రా అభితో యస్య దద్యాత్

విష్ణో ఇమాన్ వైష్ణవాగ్ం స్తర్చయామి ప్రసీద దేవాధికతేజసైనమ్

విష్ణవే నమః పాద్యం దదామి గ. శ్రియై నమః పాద్యం దదామి ఋ.

హరిణ్యై నమః పాద్యం దదామి ఋ.

1. విష్ణోః స్వాగతం, శ్రియః స్వాగతం, మహ్యః స్వాగతమితి వా వదేత్.

2. విష్ణో భవానిదమర్చనమనుమన్యతామ్, శ్రీః భవతీ ఇదమర్చనమనుమన్యతామ్, హరిణి భవతీ
ఇదమర్చనమనుమన్యతామ్, ఇతి వా వదేత్.

3. త్వంస్త్రీతి పాద్యాభిమన్తణమితి పూర్వోక్తనయేనాభిమన్తితం పాద్యం దద్యాత్. మంత్రస్తు³¹
పుటే ద్రష్టవ్యః.

¹అమావాజస్య-త్రిదైవ ఇతి దేవస్య దక్షిణహస్తే ²స్పృశ్యమర్ఘ్యమ్ యోగే యోగే శన్నోదేవీ రిత్యాచమనీయంచ దద్యాత్. '

అమావాజస్య ప్రసవో జగమ్యాదా ద్యావాపుథివీ విశ్వశంభూ
ఆమాగంతాం పితరా మాతరా చామాసోమో అమృతత్వాయ గమ్యాత్॥
త్రిదైవః పృథివీమేష ఏతామ్ విచక్రమే శతర్చసం మహిత్యా
ప్రవిష్టురస్తు తవస స్తవీయాన్ త్వేషగ్గ్ంహ్యస్య స్థవిరస్య నామ॥

విష్ణవే నమః అర్ఘ్యం దదామి ౧. శ్రియై నమః అర్ఘ్యం దదామి ౪.

హరిణ్యై నమః అర్ఘ్యం దదామి ౪.

యోగే యోగే తవస్తరం వాజే వాజే హవామహే! సఖాయ ఇన్ద్రమూతయే॥
శన్నో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవన్తు పీతయే, శంయోరభిస్రవన్తు నః॥

విష్ణవే నమః ఆచమనీయం దదామి ౧. శ్రియై నమః ఆచమనీయం దదామి ౪.

హరిణ్యై నమః ఆచమనీయం దదామి ౪.

¹ఘృతాత్పరి-విచక్రమ ఇత్యాస్యవివరగతం యథా భావయే త్తథా ³తామ్బూలమ్

ఘృతాత్పరి మండ ఇవాఘ్న స్నేహః సర్వాధికస్సర్వథ తేషశర్వః!
సచేతనశ్చేతయతే స్వశక్త్యా ఏకో లోకాన్ గర్భవత్పాతు సర్వాన్॥
విచక్రమే పృథివీమేష ఏతామ్ క్షేత్రాయవిష్టుర్మనుషేదశస్యన్!
ద్రువాసో అస్య కీరయో జనాసః ఉరుక్షితిగ్ం సుజనిమా చకార॥

విష్ణవే నమః తామ్బూలం దదామి ౧. శ్రియై నమః తామ్బూలం దదామి ౪.

హరిణ్యై నమః తామ్బూలం దదామి. ౪.

¹ఇతి మంత్రాసనం పంచోపచారం విజ్ఞేయం భవతి.

1. అమావాజస్యేతి పాత్రశోధనే వినియజ్యతే ప్రాయః. అర్ఘ్యాభిమన్తణమగ్నిరిన్ద్రేత్తుక్తం సంపాద్య దేయమ్. మన్తస్తు ప్రాక్ పుటే ద్రష్టవ్యః.

2. అర్ఘ్య దాన ప్రకారః - దృశ్యం స్పృశ్యం చ నైవేద్యం త్రిధా ౨ ర్ఘ్యం పరికీర్తితమ్।
అలంకారాసనే దృశ్యం, స్పృశ్యం మంత్రాసనే తథా।
స్నానాసనే నివేద్యం స్వాత్మత్రాపి స్పృశ్యమేవవా।
3. తాంబూలద్రవ్యమ్ - మహాపిప్పలిపత్రంచ క్రముకస్యఫలానిచ
శుక్తిక్షారేణ సంయోజ్య తాంబూల మితి సంజ్ఞతమ్॥

అథ స్వావాసనం సంకల్పా

భూః ప్రపద్యే తతి దేవేశం చమస్మత్కృత్య పరంరంహ తతి పీరాదాదాయ
మాత్తం జప్త్వా ప్రతిద్విష్ణుస్తవత తతి స్వాస్థాసీదే దేవం సంస్థాప్య

భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే సువః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే
విరాజమానం తమజం ప్రపద్యే తేజోమయం తేజసామప్యస్మక్
సూక్ష్మాత్మానం తమసః పారభూతం భూత్యా విశ్వం పాతీయంతం ప్రపద్యే
విష్ణుం ప్రపద్యే పురుషం ప్రపద్యే సత్యం ప్రపద్యే
అచ్యుతం ప్రపద్యే అనిరుద్ధం ప్రపద్యే
పరంరంహ ఆస్థాస్యే గారుడంరంహ ఆస్థాస్యే గారుత్మన్తం రంహ ఆస్థాస్యే
సర్వం సర్వరంహో వైష్ణవమహమాస్థాస్యే
సప్తినో మిమితామ్. . . .

ప్రతిద్విష్ణుస్తవతే వీర్యాయ మృగోనభీమః కుచరోగిరిష్ఠాః
యస్యోరుషు త్రిషు విక్రమణేషు అధిక్షీయంతి భువనాని విశ్వాః

వేదాహమహాపాదావిత పాదుకే పురస్తాద్విష్ణుగ్ర్య పాద్యమాచమనందత్వా

వేదాహమేతం పురుషం మహాస్తమ్, అదిత్యవర్ధం తమసస్తుపారే
సర్వాణి రూపాణి విచిత్ర్య ధీరః, నామాని కృత్వా భివదన్యదాస్తే
ఉపాసహవధ్యవరోహమి

విష్ణుదే నమః పాదుకే రుదాహి .

త్రీణిపదా విచక్రమే విష్ణురోపా ఆదాభ్యుః తతో ధర్మాణి ధారయే

విష్ణుదే నమః పాద్యం రుదాహి . శ్రీయై నమః పాద్యం రుదాహి .
హరిత్యై నమః పాద్యం రుదాహి .

శన్నో దేవీ రభిష్టయ ఆపో భవన్తు పీతయే శంయోరభివ్రవన్తు సో

విష్ణుదే నమః అచమనీయం రుదాహి . శ్రీయై నమః అచమనీయం రుదాహి
హరిత్యై నమః అచమనీయం రుదాహి .

అన్నాద్యాయ, పూతస్తస్యేతి దస్తధావనమౌదుమ్భరేణ రౌప్యేణ వా కాష్ఠేన కరోతి.

అన్నాద్యాయ వ్యూహధ్వం దీర్ఘాయురహమన్నాదో భూయాసమ్।

పూత స్తస్యపారే...। విష్ణవే నమః దస్తధావనం కరోమి ౧.

శ్రియైనమః దస్తధావనం కరోమి ౪. హరిత్యైనమః దస్తధావనం కరోమి ౪.

ఇదం బ్రహ్మేతి ¹జిహ్వశోధనం, పూత స్తస్యేతి గండూషం, యన్మేగర్భ ఇతి ముఖప్రక్షాళనం, యోగే యోగే శన్నోదేవీరిత్యాచమనమ్.

ఇదం బ్రహ్మపునీమహే! బ్రహ్మ పునాతు।

విష్ణవేనమః జిహ్వశోధనం కరోమి ౧. శ్రియే నమః జిహ్వశోధనం కరోమి ౧.

హరిత్యైనమః జిహ్వశోధనం కరోమి ౪.

పూతస్తస్య పారే. . . .

విష్ణవేనమః గండూషం భావయామి ౧. శ్రియైనమః గండూషం భావయామి ౪.

హరిత్యే నమః గండూషం భావయామి ౪.

యన్మే గర్భే వసతః పాపముగ్రం యజ్ఞాయ మానస్య చకించదైర్ఘ్యమ్।

పాపం జాతస్య యస్య భవివర్తతో మే తస్య తత్పావమానీభిరహం పునామి।

విష్ణవే నమః ముఖప్రక్షాళనం కరోమి ౧. శ్రియైనమః ముఖప్రక్షాళనం కరోమి ౪.

హరిత్యైనమః ముఖ ప్రక్షాళనం కరోమి ౪.

యోగే యోగే. . . । శన్నో దేవీః ।

విష్ణవేనమః ఆచమనీయం దదామి ౧. శ్రియైనమః ఆచమనీయం దదామి ౪.

హరిత్యైనమః ఆచమనీయం దదామి ౪.

అతోదేవాదినా తైలోద్వర్తనం మూర్ధాదిపాద పర్యంతం కరోతి.

అతో దేవా అవన్తు నః. . . । ౬.

విష్ణవే నమః తైలోద్వర్తనం కరోమి ౧. శ్రియైనమః తైలోద్వర్తనం కరోమి ౪.

హరిత్యైనమః తైలోద్వర్తనం కరోమి ౪.

తీంత్రిణీరస శిలాచూర్ణ ఖండశీక పలాలభస్మాఽ మలకాదిభిః పరిలిఖితమిత్యజ్ఞ

1. తేనమేతపతేనమేజ్వల తేనమేదీదిహియావద్దేవాః ॥

శోధనం కరోతి.

అష్టమ్యాం చ నవమ్యాం చ చతుర్దశ్యాం చ పర్వణిః।

అభ్యంజనం చ దంతానాం ధావనం వర్జయేత్తథా॥ ఇతి క్రియాధికారే భృగవః

పరిలిఖితగ్ం రక్షః పరిలిఖితా అరాతయః।

పరిలిఖితగ్ం సోఽస్తి యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం చ వయం ద్వీష్ణః॥
విష్ణవే నమః అఙ్గశోధనం కరోమి ౧. శ్రియైనమః అఙ్గశోధనం కరోమి ౨.
హరిత్యైనమః అఙ్గశోధనం కరోమి ౪.

వారీశ్చతస్ర ఇతి వారిణా సంస్సాప్య¹

వారీశ్చతస్రః సదృశః కవీనాం పత్యుః ప్రత్యావరితాక్షరంచ।

1. “నమో వరుణః శుద్ధ ఇతి క్షీరేణా, గ్నా ఆయాహీతి ఘృతేన, దధిక్రావ్ణి ఇతి దధ్నా, భూరనిలయా ఇతి గన్ధతోయేనా, గ్నిమీశ ఇతి మధునా, యాః ఫలిసీర్యా ఇతి నాళికేరోదకేన, శ్రియే జాతశః హరిద్రోదకేన, గంధద్వారామిషేతోర్జేత్వేతి గన్ధతోయేన చాస్తరాస్తరా వారీశ్చతస్ర ఇతి శుద్ధతోయేన ప్రత్యేకం సంస్సాప్య”.

నమో వరుణశ్శుద్ధశ్శుద్ధోహమస్మి, శుద్ధో బ్రహ్మ వీరో హరి ర్మధా శుద్ధః పంచభూతాస్తథా శుద్ధాశ్శుద్ధోహమస్మి, బ్రహ్మై హమస్మి హరిరస్మి ఈశ ఈశోఽస్మి భవంభవామహే॥
విష్ణుం క్షీరేణ స్సాపయామి శ్రియం క్షీరేణ స్సాపయామి ౨. హరిణీం క్షీరేణ స్సాపయామి ౪.
వారీశ్చతస్రః ౧. ౨. ౪.

అగ్న ఆయాహీతయే గృణానో హవ్యదాతయే, నిహోతాసథ్వి బర్హిషి॥
విష్ణుం ఘృతేన స్సాపయామి శ్రియం ౧. ఘృతేన స్సాపయామి ౨. హరిణీం ఘృతేన స్సాపయామి ౪.
వారీశ్చతస్రః ౧. ౪. ౪.

దధిక్రావ్ణి అకారిషమ్, జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః॥
సురభినోముఖాకరత్ , ప్రణ ఆయుగ్ంషి తారిషత్॥
విష్ణుం దధ్నా స్సాపయామి ౧. శ్రియం దధ్నా స్సాపయామి ౨. హరిణీం దధ్నా స్సాపయామి ౪.
వారీశ్చతస్రః ౧. ౪. ౪.

భూరనిలయ భూతయా (భూతయా) పరిషించామి।

భువస్సుఘ మ్నయా ప్రాణవత్యా చ పరిషించామి॥

స్వరమృతవత్యా జోతిష్మత్యా చ పరిషించామి।

భూయో భూత్యే భువనస్య పుష్ట్యై స్నాయీత యస్స క్షతం స్నాపయామి॥

పిష్ఠం వారిణా స్నాపయామి ౧. శ్రియం వారిణా స్నాపయామి ౪.
హరిణీం వారిణా స్నాపయామి ౪.

తాగ్నిం సవితుర్మరేణ్యస్య చిత్రామాహం వృణే సుమతిం విశ్వజన్యామ్।
యామస్య రణ్యో అదుహత్ర పీనాగ్ం సహస్రధారాం పయసా మహిం గామ్॥
పిష్ఠం గన్ధతోయేన స్నాపయామి ౧. శ్రియం గన్ధతోయేన స్నాపయామి ౪. వారిణీం
గన్ధతోయేన స్నాపయామి ౪. వారీశ్చ తస్యః ౧. ౪. ౪.

అగ్నిమీశే పురోహితం యజ్ఞస్య దేవమృత్విజమ్। హోతారం రత్నధాతమమ్॥
పిష్ఠం మధునా స్నాపయామి ౧. శ్రియం మధునా స్నాపయామి ౪. హరిణీం మధునా
స్నాపయామి ౪. వారీశ్చ తస్యః ౧. ౪. ౪.

యాః ఫలీసీర్యా అఫలా అపుష్పాయాశ్చ పుష్పిణీః।
భృహస్పతి ప్రసూతాస్తానో ముఞ్చన్తుగ్ం హసః॥
పిష్ఠం నాళికేరోదకేన స్నాపయామి ౧. శ్రియం నాళికేరోదకేన స్నాపయామి ౪.
హరిణీం నాళికేరోదకేన స్నాపయామి ౪. వారీశ్చ తస్యః ౧. ౪. ౪.

శ్రియేజాతః శ్రియ ఆసిర్యాయ శ్రియం వయో జరితృభ్యో దధాతి।
శ్రియం హసానా అమృతతృహూయః భవన్తి సత్యాసమిధా మిత్రదౌ॥
పిష్ఠం హరిద్రోదకేన స్నాపయామి ౧. శ్రియం హరిద్రోదకేన స్నాపయామి ౪.
హరిణీం హరిద్రోదకేన స్నాపయామి ౪. వారీశ్చ తస్యః ౧. ౪. ౪.

గర్భద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషీణీమ్।
ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం త్వమిహోపహ్వయే శ్రియమ్॥
ఇషేతోరేత్తా వాయుపగ్ధో పాయుపగ్ధ దేవోపస్సవితా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ
అప్యాయుధ్మమఘ్నియా దేవభాగమూర్జస్వతీః పయస్వతీః ప్రజావతీరనమీవా అయక్షామావస్తేన
ఈశతమూఘశగ్ంసో రుద్రస్య హేతిః పరివో వృణక్తు ధ్రువా అస్మిన్ గోపతౌ స్యాతబహ్వీ
కృజమానస్య పహూన్ పాహి॥

యజ్ఞస్య హోవదసి ప్రత్యుష్టగ్ం రక్షః ప్రత్యుష్టా అరాతయః ప్రేయమగాద్ధిషణా బర్హిరచ్చ
మమనాశ్చ తా స్వధయా వితప్తాత ఆవహన్తి కవయః పురస్తాద్దేవేభ్యో జుష్టమిహ బర్హిరాసదే
దేవాయాం పరిహూతమసి పరేష పృథమసి దేవబర్హిహిమాత్మాన్వజ్మా తిర్యక్పర్వతే రాద్ధాసమాచ్ఛేత్తా
తే మహిమం మహిమో శ్చ తవల్శం విరోహ సహస్రవల్శా వివయగ్ం రుహేమ పృథివ్యా

పురుషసూక్తేన సంస్సాప్య

ఓం సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్||
 స భూమిం విశ్వతో వృత్వా అత్యతిష్ఠద్దశాబ్లుళమ్||
 పురుష ఏవేదగ్ం సర్వమ్ యద్భూతం యచ్ఛ భవ్యమ్||
 ఉతామృతత్వస్యేశానః యదన్నేనాతిరోహతి||
 ఏతావానస్యమహిమా అతో జ్యాయాగ్ంశ్చపూరుషః||
 పాదోఽస్య విశ్వాభూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి||
 త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః పాదోఽస్యేహాభవాత్పునః||
 తతో విష్యజ్వక్రామత్ సాశనానశనే అభి||
 తస్మాద్విరాడజాయత విరాజో అధిపూరుషః||
 స జాతో అత్యరిచ్యత పశ్చాద్భూమిమథో పురః||
 యత్పురుషేణ హవిషా దేవాయజ్ఞమతన్వత||
 వసంతో అస్యాసీదాజ్యమ్ గ్రీష్మణధృశ్శరద్ధవిః||
 సప్తాస్యాసౌ పరిధయః త్రిస్సప్త సమిధః కృతాః||
 దేవాయద్యజ్ఞం తన్వానాః అబర్హ్మ పురుషం పశుమ్||
 తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రౌక్షన్ పురుషం జాతమగ్రతః||
 తేన దేవా అయజన్త సాధ్యా ఋషయశ్చ యే||

స్సంపుచః పాహి సుసంభృతాత్వా సంభరామ్యదిత్యై రాస్నాసీన్ద్రాణ్యై సన్నహనం పూషాతే
 గ్రధ్నాతు స తే మాస్థాదిన్ద్రస్య త్వా బాహుభ్యాముద్యచ్ఛేబృహస్పతేర్మూర్ధ్నా హరామ్యుర్వనరిక్షమ్
 దేవజ్ఞమమసి

శున్దధ్వం దైవ్యాయ కర్మణే దేవయజ్ఞాయై మాతరిశ్వనో ఘర్మోఽసి ద్యౌరసి పృథ్వీ
 విశ్వధాయా అసి పరమేణ ధామ్నా దృగ్ంహస్వ మాహోర్వసూనాం పవిత్రమసి శత
 వసూనాం పవిత్రమసి సహస్రధారగ్ం హుతస్సోకోహతో ద్రప్తోఽగ్నే బృహతే నా
 స్వాహా ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ం సా విశ్వాయుస్సావిశ్వవ్యావాస్సా విశ్వకర్మా సంపుచ్ఛద్ధవ్యమ్
 రూర్మిణీర్మధుమత్తమా మన్ద్రాధనస్యసాతయే సోమేనత్వాతనచ్ఛీన్ద్రాయ దధి విష్ణో హవ్యగ్ం
 విష్ణుం గన్ధతోయేన స్నాపయామి ౧. శ్రియం గన్ధతోయేన స్నాపయామి ౪.
 హరిణీం గన్ధతో యేన స్నాపయామి ౪. వారీశ్చతస్రః ౧. ౪. ౪.

తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః॥ సమ్భుతం పృషదాజ్యమ్॥
 పశుగ్ స్త్రాగ్ శ్చక్రే వాయవ్యాన్ అరణ్యాన్ గ్రామ్యాశ్చ యే॥
 తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః॥ ఋచస్సామానిజజ్ఞిరే॥
 ఛన్దాగ్ంసి జజ్ఞిరే తస్మాత్ యజు స్తస్మాదజాయత॥
 తస్మాదశ్వా అజాయంత యే కే చోభయాదతః॥
 గావో హజజ్ఞి రే తస్మాత్ తస్మాజ్జాతా అజావయః॥
 యత్పురుషం వ్యదధుః కతిథా వ్యకల్పయన్॥
 ముఖం కిమస్య కౌ బాహూ కావూరూ పాదావృచ్యేతే॥
 బ్రాహ్మణోఽస్యముఖమాసీత్ బాహూ రాజన్యః కృతః॥
 ఊరూ తదస్యయద్వైశ్యః పద్భ్యాగ్ం శూద్రో అజాయత॥
 చన్ద్రమా మనసో జాతః॥ చక్షోస్సూర్యో అజాయత॥
 ముఖాదిన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ ప్రాణాద్వాయురజాయత॥
 నాభ్యా ఆసీదన్తరిక్షమ్ శీర్ష్ణో ద్యౌస్సమవర్తత॥
 పద్భ్యాం భూమిర్దిశశ్రోత్రాత్ తథా లోకాగ్ం అకల్పయన్॥
 వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమ్ ఆదిత్యవర్ణం తమసన్తు పారే॥
 సర్వాణి రూపాణి విచిత్ర్య ధీరః॥ నామాని కృత్వాఽభివదన్ యదాస్తే॥
 ధాతా పురస్తాద్యముదాజహార శక్రః ప్రవిద్వాన్ ప్రదిశశ్చతస్రః॥
 తమేవం విద్వానమృత ఇహ భవతి నాన్యః పన్థా అయనాయ విద్యతే॥
 యజ్ఞేన యజ్ఞమయజన్తదేవాః తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్॥
 తేహ నాకం మహిమానస్సచ న్తే యత్ర పూర్వే సాధ్యాస్సన్తి దేవాః॥

విష్ణుం వారిణా స్నాపయామి ౫. శ్రియం వారిణా స్నాపయామి ౪.

హరిణీం వారిణా స్నాపయామి ౪.

మిత్రస్సుపర్ణ ఇతి ప్లోతేన విమృజ్య

మిత్రస్సుపర్ణశ్చన్ద్ర ఇన్ద్రోఽథ రుద్ర స్తప్తావిష్ణుస్సవితాగోపతి స్వమ్॥
 త్వం విష్ణుర్భూతాని తుత్రాసి దైత్యస్త్యయా వృతం జగదుత్పేన గర్భః॥

విష్ణుం ప్లోతేన విమృజామి. 1 గ. శ్రియం ప్లోతేన విమృజామి ౨.
హరిణీం ప్లోతేన విమృజామి ౪. 1

భూరసి భూరిత్యాదినా జీవస్థానే ప్రతిష్ఠాప్య "స్పృశ్యమర్థం నివేదయామి
'స్నానాసన' మష్టోపచారం విజ్ఞేయం భవతి", రాత్రౌ స్నానాసనమభ్యుక్షణం
నేష్టం తస్మాం సన్ధ్యారక్షాలంకార దీపా ఉచితా ఇతి విశేషః.

భూరసి భూ ప్రతిష్ఠిత్యై ॥

త్రిదేవః పృథివీం. విష్ణవేనమః అర్ఘ్యం నివేదయామి గ.

శ్రియై నమః అర్ఘ్యం నివేదయామి ౪. హరిణ్యై నమః అర్ఘ్యం నివేదయామి ౨.

తతోలజ్జారాసనం సంకల్ప్య తేజోవత్స్యావః, విష్ణోర్నుకమితి శ్వేతపీత కృష్ణరక్త
(చిత్రశ్యామ) వస్త్రైరలంకరోతి

తేజోవత్స్యావః సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్భాహుభ్యామ్ పూష్టోహస్తాభ్యామ్
విష్ణోర్నుకం వీర్యాణి ప్రవోచం యః పార్థివాని విమమేరజాగ్ంసి యో
అస్మభాయదుత్తరగ్ం సధస్థం విచక్రమాణస్త్రేధోరుగాయో
విష్ణోరరాటమసి విష్ణోః పృష్ఠమసి విష్ణోశ్చ ప్రేస్థో విష్ణోస్సూరసి
విష్ణోర్ద్రువమసి వైష్ణవమసి విష్ణవే త్వా॥

విష్ణ వేనమః వస్త్రం దదామి గ. శ్రియై నమః వస్త్రం దదామి ౪.

హరిణ్యై నమః వస్త్రం దదామి ౪.

సోమస్య తనూరసీత్కుత్తరీయమ్

సోమస్య తనూరసి తనువం మే పాహి॥

స్వామాతనూరావిశ శివో మా తనూరావిశ॥ విష్ణోర్నుకం॥

విష్ణవేనమః ఉత్తరీయం దదామి గ. శ్రియై నమః ఉత్తరీయం దదామి ౪.

హరిణ్యై నమః ఉత్తరీయం దదామి ౪.

(ఇదం బ్రహ్మేతి పవిత్రం ప్రణవేనోర్ద్వపుండ్రం విష్ణోర్నుకమితి తిలకమ్

ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే॥ బ్రహ్మ పునాతు॥ విష్ణోర్నుకం॥

విష్ణవే నమః పవిత్రం దదామి ౧.

“ఓమ్” విష్ణోర్ముకం॥

విష్ణవే నమః ఊర్ధ్వపుండ్రం ధారయామి ౧. శ్రీయై నమః ఊర్ధ్వపుండ్రం ధారయామి ౨.

హరిత్యై నమః ఊర్ధ్వపుండ్రం ధారయామి ౩.

విష్ణోర్ముకం వీర్యాణి ॥

విష్ణవే నమః తిలకం ధారయామి ౧. శ్రీయై నమః తిలకం ధారయామి ౨.

హరిత్యై నమః తిలకం ధారయామి ౩.)

భూతో భూతేష్విత్యాభరణమ్

భూతో భూతేషు చరతి ప్రవిష్టస్స భూతానామధిపతిర్భూవః

తస్య మృత్యో చరతి రాజసూయగ్ం స రాజారాజ్యమనుమన్యతామిదమ్॥

విష్ణోర్ముకం॥ *

విష్ణవే నమః ఆభరణం దదామి ౧. శ్రీయై నమః ఆభరణం దదామి ౨.

హరిత్యై నమః ఆభరణం దదామి ౩.

అగ్నిం దూతమిత్కుపవీతం దద్యాదేతేషాం విష్ణోర్ముకమిత్యనువర్తతే.

అగ్నిం దూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసమ్॥

అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుమ్॥ విష్ణోర్ముకం॥

విష్ణవే నమః ఉపవీతం దదామి ౧.

పూర్వపత్వాద్భూచమనం చ దద్యాత్.

త్రీణి పదా విచక్రమే॥ ఇంద్రోభిమన్తా ॥

విష్ణవే నమః పాద్యం దదామి ౧. శ్రీయై నమః పాద్యం దదామి ౨.

హరిత్యై నమః పాద్యం దదామి ౩.

యోగే యోగే ॥ శన్నో దేవీః ॥

విష్ణవే నమః ఆచమనీయం దదామి ౧. శ్రీయై నమః ఆచమనీయం దదామి ౨.

హరిత్యై నమః ఆచమనీయం దదామి ౩.

విష్ణవే నమః పురమహిమాస్సమనస ఇతి మూర్ధ్ని భుజయోశ్చుచక్రయోః

పాదయోశ్చ పాద్యం దదామి ౪.

తద్విష్ణోః పరమం పదం ॥

ఇమాస్సుమనసః శ్రేష్ఠా దివ్యపుష్పాధివాసితాః॥

పూతా బ్రహ్మ పవిత్రేణ పూతాస్సూర్యస్యరశ్మిభిః॥

1. విష్ణవే నమః పుష్పాణి దదామి గ. శ్రీయై నమః పుష్పాణి దదామి య. హరిత్యై నమః పుష్పాణి దదామి య.

తద్విప్రాస ఇమే గన్ధా ఇతి లలాటే గన్ధేనోర్ధ్వాగ్రమాలిప్య బాహ్వోర్వక్షసి కంఠే నాభేరూర్ధ్వే వా తేనాలంకుర్యాత్.

తద్విప్రాసో విపన్యవః ॥ ఇమే గన్ధాస్సురభినో దివ్య గన్ధాధివాసితాః॥

పూతా బ్రహ్మపవిత్రేణ పూతాస్సూర్యస్య రశ్మిభిః॥

2. విష్ణవే నమః గన్ధం దదామి గ. శ్రీయై నమః గన్ధం దదామి య. హరిత్యై నమః గన్ధం దదామి య.

యదాంజనమిత్యంజనమ్

యదాంజనం త్రైకకుదం జాతగ్ం హిమవత ఉపరి॥

తేనవామాంజే తేజసే వర్చసే భగాయ చ॥

విష్ణవే నమః అంజనం దదామి గ. శ్రీయైనమః అంజనం దదామి య. హరిత్యైనమః అంజనం దదామి య.

దేవస్యత్వేత్యాదర్శం దర్శయిత్వా పుష్పన్యాసం కుర్యాత్.

దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్ పూష్ణో హస్తాభ్యామ్॥

విష్ణవే నమః ఆదర్శం దర్శయామి గ. శ్రీయైనమః ఆదర్శం దర్శయామి య. హరిత్యైనమః ఆదర్శం దర్శయామి య.

ద్రువపీఠే పుష్పన్యాసః

ద్రువపాదయోర్మధ్యే ఓమ్ విష్ణవే నమః,

1. సంహితాసు ప్రాయశః పుష్పన్యాసస్య ప్రాక్ సంబంధ కుర్చన్యాసాదేవ విధానం పూర్వమేవోక్తమ్, ఏకభేరార్చనే మరీచి భగవత్పాదమతమనురుధ్య పుష్పన్యాసః పుష్పవిగ్రహత్వార్చనానాం కాలిక స్సమ్మద్యతే, తదనుస్మత్పాత్రాపి కేచిత్పుష్పన్యాససమ్పాదనం పుష్పవిగ్రహత్వార్చనానాం వోచితమితితే చుస్మనే.

2. విష్ణుం గన్ధేనాలంకరోమీతి వా వదేత్.

ప్రాగాది చతుర్దిక్షుక్రమేణ -

ఓమ్ పురుషాయ నమః। ఓమ్ సత్యాయ నమః।

ఓమ్ అచ్యుతాయ నమః। ఓమ్ అనిరుద్ధాయ నమః।

ఆగ్నేయాది - ఓమ్ కపిలాయ నమః। ఓమ్ యజ్ఞాయ నమః।

ఓమ్ నారాయణాయ నమః। ఓమ్ పుణ్యాయ నమః।

ద్వితీయా వరణే ప్రాగాది -

ఓమ్ వారాహాయ నమః। ఓమ్ నారసింహాయనమః।

ఓమ్ వామనాయ నమః। ఓమ్ త్రివిక్రమాయ నమః।

ఆగ్నేయాది - ఓమ్ సుభద్రాయ నమః। ఓమ్ ఈశితాత్మనే నమః।

ఓమ్ సర్వోద్వహాయనమః। ఓమ్ సర్వవిద్యేశ్వరాయ నమః।

తృతీయావరణే ప్రాగాది -

ఓమ్ ఇంద్రాయ నమః। ఓమ్ యమాయ నమః।

ఓమ్ వరుణాయ నమః। ఓమ్ కుబేరాయనమః।

ఆగ్నేయాది

ఓమ్ అగ్నయే నమః। ఓమ్ నిర్ ఋతయేనమః।

ఓమ్ వాయవేనమః। ఓమ్ ఈశానాయనమః।

శ్రీదేవ్యాః - ఓమ్ శ్రియై నమః। ఓమ్ ధృత్యైనమః।

ఓమ్ పవిత్ర్యై నమః। ఓమ్ ప్రమోదాదాయిన్యైనమః।

ఘాదేవ్యాః - ఓమ్ హరిత్యైనమః। ఓమ్ పౌష్ఠ్యై నమః।

ఓమ్ క్షోద్యై నమః। ఓమ్ మహ్యైనమః।

కౌతుకపీఠే పుష్పన్యాసః

కౌతుకపీఠే ప్రాగాది -

ఓమ్ సుభద్రాయ నమః। ఓమ్ హయాత్మకాయ నమః।

ఓమ్ రామదేవాయ నమః। ఓమ్ పుణ్యదేవాయ నమః।

ఆగ్నేయాది - ఓమ్ సర్వాయ నమః। ఓమ్ సుఖావహాయ నమః।

ఓమ్ సంవహాయ నమః। ఓమ్ సువహాయ నమః।

ద్వితీయావరణే ప్రాగాది -

ఓమ్ మిత్రం ప్రపద్యే ఓమ్ అత్రిం ప్రపద్యే

ఓమ్ శివం ప్రపద్యే ఓమ్ విశ్వం ప్రపద్యే॥

ఆగ్నేయాది - ఓమ్ సనాతనం ప్రపద్యే ఓమ్ సనన్దనం ప్రపద్యే

ఓమ్ సనత్కుమారం ప్రపద్యే ఓమ్ సనకం ప్రపద్యే

తృతీయావరణే ప్రాగాది -

ఓమ్ ఇంద్రాయ నమః ఓమ్ యమాయ నమః

ఓమ్ వరుణాయ నమః ఓమ్ కుబేరాయ నమః

ఆగ్నేయాది - ఓమ్ అగ్నయే నమః ఓమ్ నిర్ఋతయే నమః

ఓమ్ వాయవే నమః ఓమ్ ఈశానాయ నమః

పుష్పన్యాసదేవా ద్రువకౌతుకపీఠసమాశ్రితాః ప్రథమావరణే ద్వితీయావరణే చ స్థితా బహిర్ముఖాః, తృతీయావరణే లోకపాలా దేవాభిముఖాస్తమర్శసిద్ధా నామ్నా ప్రణవాది నమోఽస్తం పుష్పన్యాసః. ఏతేషామేకాదశోపచారైర్వరణభవతి.

పుష్పన్యాసదేవేభ్యః ఆసనం దదామి

స్వాగతం దదామి

పాద్యం దదామి

పుష్పాణి దదామి

ధూపం దదామి

అర్ఘ్యం నివేదయామి

దేవా అనుమన్యంతామ్

ఆచమనీయం దదామి

గంధం దదామి

దీపం దర్శయామి

ఆచమనీయం దదామి

దక్షిణే - ఓమ్ మార్కండేయం ప్రపద్యే ఉత్తరే - ఓమ్ భృగుం ప్రపద్యే

ఢిత్తిపార్శ్వే దక్షిణే - ఓమ్ బ్రహ్మణం ప్రపద్యే ఉత్తరే - ఓమ్ గంగాధరం ప్రపద్యే

ద్వారప్రదేశే దక్షిణే - ఓమ్ ధాత్రే నమః ఉత్తరే - ఓమ్ విధాత్రే నమః

అధః - ఓమ్ భువంగాయ నమః ఊర్ధ్వే - ఓమ్ పతజ్గాయ నమః

పక్షిణకవాటే - ఓమ్ పతిరాయ నమః ఉత్తరకవాటే - ఓమ్ వరుణాయ నమః

వక్షిణద్వారదేశే - ఓమ్ మణికాయ నమః॥ ఉత్తరద్వారదేశే - ఓమ్ సంధ్యాయై నమః॥

అస్తరాళే - ఓమ్ న్యక్షాయ నమః॥ ఓమ్ ఇన్ద్రాయ నమః॥

ద్వితీయద్వారే - ఓమ్ విఖనసే నమః॥ ఓమ్ తాపసాయ నమః॥

తృతీయద్వారే - ఓమ్ కిష్కిన్దాయ నమః॥ ఓమ్ తీర్థాయ నమః॥

సోపానమధ్యే - ఓమ్ శ్రీభూతాయ నమః॥ ఓమ్ గరుడాయ నమః॥

ఆగ్నేయ్యాం - ఓమ్ హవిరక్షకాయ నమః॥ ఓమ్ అగ్నయే నమః॥

దక్షిణే - ఓమ్ వివస్వతే నమః॥ ఓమ్ వైవస్వతాయ నమః॥

నైర్ఋత్యాం - ఓమ్ నిర్ఋతయే నమః॥ ఓమ్ బలిరక్షకాయ నమః॥

పశ్చిమే - ఓమ్ మిత్రాయ నమః॥ ఓమ్ వరుణాయ నమః॥

వాయవ్యే - ఓమ్ పుష్పేశాయ నమః॥ ఓమ్ మరుతే నమః॥

ఉత్తరే - ఓమ్ క్షత్రే నమః॥ ఓమ్ కుబేరాయ నమః॥

ఐశాన్యాం - ఓమ్ ఈశానాయ నమః॥ ఓమ్ భాస్కరాయ నమః॥

భూతపీఠే ప్రాగాది చతుర్దిక్ష్ -

ఓమ్ చక్రాయ నమః॥ ఓమ్ ధ్వజాయ నమః॥ ఓమ్ శఙ్ఖాయ నమః॥

ఓమ్ యూథాధిపాయ నమః॥ ఓమ్ అక్షహస్తే నమః॥

గోపుర ద్వారదక్షిణవామయోః -

ఓమ్ నాగరాజాయ నమః॥ ఓమ్ గణేశాయ నమః॥

ఇత్యేతేషాం నామమనైరర్చనం కుర్యాదితి పుష్పన్యాసః.

పశ్చాత్ అభ్యంతరం ప్రవిశ్యభూరనిలయేతి ద్వారప్రక్షాళనం చరేత్.

భూరనిలయా భూతయా భూతయా పరిషించామి భువస్సుషుమ్నయా

ప్రాణవత్సా చ పరిషించామి స్వరమృతవత్సా జ్యోతిష్మత్సా చ పరిషించామి॥

తాగ్ం సవితుర్వరేణ్యస్య చిత్రామాహం వృణే సుమతిం విశ్వజన్యామ్॥

యామస్యకణ్వో అదుహత్రృపీనాగ్ం సహస్రధారాం పయసాం మహీం గామ్॥

ధర్మాయేతి దక్షిణే జ్ఞానాయేతి మధ్యమే ఐశ్వర్యాయేతి వామే పుష్పాణి నిక్షిప్య.

ఓమ్ ధర్మాయ నమః ద్వారదక్షిణే, జ్ఞానాయ నమః ద్వారమధ్యమే,

ఓమ్ ఐశ్వర్యాయ నమః ద్వారవామే. ధర్మాదిభ్యః పుష్పం దదామి॥

ద్వారవాచుభాగే సర్వత్ర రక్షార్థం సేనాధిపతిమర్మయేదితి విజ్ఞాయతే.
 అగ్నేయో యస్మాద్యజామహే త్వా విశ్వే సదాత్వం మహి తోనుశంభో
 వైరాజన్తే సుహంతం నిధత్వామ్॥

ప్రేషామధీశో విబుధానామనాదిః॥ యా మేశస్తాం ధనితాం దధాతు॥
 ఓంవిష్ణుక్వేనం ప్రపద్యే ॥ పుష్పాణి దదామి.

ఇతి శ్రీవైఖానసే స్మరింహవాజపేయాయే భగవదర్పాప్రకరణే
 అనుక్రమణికాయాం చతుర్థః ఖండః.

శ్రీరామచంద్రాయ నమః

శ్రీ విభనసమహాగురవే నమః

శ్రీ భ గ వ ద్ రా ప్ర క ర ణ మ్

(అనుక్రమణికా)

పచ్చామః ఖణ్డః

అథ పాదౌ ప్రక్షాళ్యాచమ్యార్చాస్థానముపవిశ్య పరోమాత్రయా బృహస్పతిరిమే
ధూపా ఇతి చతుర్దిక్షు ధూపం ధూపయేత్.

పరోమాత్రయా తను వావృధాన నతేమహిత్య మన్వశ్చువన్తి

ఉభే తే విద్య రజసీ పృథివ్యా విష్ణో దేవత్వం పరమస్య విధేః॥

బృహస్పతిర్దేవానామిమం యజ్ఞం బృహతో మే దధాతు

బృహస్పతివీతయే॥ (బృహస్పతిస్సోమం దధాతు బృహస్పతిర్యజ్ఞం దధాతు

బృహస్పతివీతయే॥ బృహస్పతే అతి యదర్యోర్వార్హమద్విభాతిక్రతు మజ్జనేషు

యద్దీదయచ్ఛవసర్త ప్రజా తతదస్మాసు ద్రవిణం ధేహి చిత్రమ్॥ ఉపయామ

గృహీతోఽసి బృహస్పతే త్వష తే యోనిః॥ బృహస్పతివీతయే॥)

ఇమే ధూపాస్సురభినో దివ్యధూపాధివాసితాః॥

పూతా బ్రహ్మపవిత్రేణపూతాస్సూర్యస్య రశ్మిభిః॥

విష్ణవే నమః ధూపం ధూపయామి ౧. శ్రీయై నమః ధూపం ధూపయామి ౪.

హరిత్యై నమః ధూపం ధూపయామి ౨.

విష్ణోః కర్మాణి, శుభ్రాజ్యోతిరితి పార్శ్వయోర్దీపం దర్శయేత్.

విష్ణోః కర్మాణి ॥ శుభ్రాజ్యోతిశ్చ దేవానాం ॥

విష్ణవే నమః దీపం దర్శయామి ౧. శ్రీయై నమః దీపం దర్శయామి ౪.

హరిత్యై నమః దీపం దర్శయామి ౨.

1 విష్ణవే నమః ధూపేన ధూపయామి, ధూపం దదామీతి వా వదేత్.

త్రిదైవ, ఇంద్రియాణీతి నేత్రయోర్దర్శయేదీక్షణార్హమ్

త్రిదైవః పృథివీమ్ ॥

ఇంద్రియాణి శతక్రతో యాతేజనేషు పంచసుః ఇంద్రతానిత ఆవృణే॥
విష్ణవే నమః అర్ఘ్యం నివేదయామి ౧. శ్రీయై నమః అర్ఘ్యం నివేదయామి
హరిత్యై నమః అర్ఘ్యం నివేదయామి ౪.

(ఔత్సవం బేరమాసాద్య ఆసనస్నానవస్త్రాలంకార పాద్యాచమనపుష్పగంధాచ
దీపార్ఘ్యాచమనాని దద్యాత్.)

ప్రతద్విష్ణుః విష్ణవేనమః ఆసనం దదామి ౧. శ్రీయై నమః ఆసనం దదామి
హరిత్యై నమః ఆసనం దదామి ౪.

ఆపోహిష్ఠామయో భువః తాన ఊర్జై దధాతనః మహేరణాయ చక్షసే॥
యోవశ్శివతమో రసః తస్య భాజయతే హనః ఉశతీరివ మాతరః॥
తస్మా అరజ్గమామవః యస్య క్షయాయ జిన్వథః ఆపో జనయథాచ న॥
విష్ణవే నమః స్నానాయాభ్యుక్షణం కరోమి ౧. ౪. ౪.

(తేజోవత్స్వావః విష్ణవే నమః వస్త్రం దదామి) ౧. ౪. ౪.

త్రీణి పదా ఇంద్రోభిమన్తా విష్ణవే నమః పాద్యం దదామి ౧. ౪. ౪.
యోగే యోగే శన్నో దేవీః విష్ణవే నమః ఆచమనీయం దదామి ౧. ౪. ౪.
తద్విష్ణోః పరమం ఇమాస్సుమనసః విష్ణవే నమః పుష్పాణి
దదామి ౧. ౪. ౪. తద్విప్రాసః ఇమే గన్ధాః

విష్ణవే నమః గన్ధం దదామి ౧. ౪. ౪.

(పరోమాత్రయా బృహస్పతిర్దేవానాం ఇమే ధూపాః ॥)

విష్ణవే నమః ధూపం దదామి ౧. ౪. ౪.

(విష్ణోః కర్మాణి శుభ్రాజ్యోతిః విష్ణవేనమః దీపం దర్శయామి¹ ౧. ౪. ౪.
త్రిదైవః పృథివీం ఇంద్రియాణి శతక్రతో విష్ణవే నమః అర్ఘ్యం
నివేదయామి² ౧. ౪. ౪.

1 విష్ణవేనమః దీపం దదామీతి వా వదేత్.

2 స్మృత్యం దృశ్యం నివేదయమితి త్రివిధే ర్హ్యే స్నానాసనవిహితజ్ఞైవ నివేద్యత్వపరమా

యోగే యోగే శన్నో దేవీః । విష్ణవేనమః ఆచమనీయం దదామి ౫. ౪. ౪.

తథైవ స్నాపనం బేరం బలిబేరం చాసాద్య పూర్వోక్తైశ్చవబేరో
చితానేవోపచారాన్ దద్యాత్. ¹తథాపంచబేరేభ్యోఽతిరిక్తాన్ బింబ విశేషానపి
యథానుశాసనం సప్తవింశతివిగ్రహైరష్టవిగ్రహైర్వార్చయేత్. న తత్రావాహనమ్.
తథైవ సాళగ్రామశ్రీమూర్తీనామర్చనం భవతి². తేషామష్టోపచారాః.

శ్రీమహావిష్ణుం శుద్ధోదకేన స్నాపయామి (ఇతి సంస్నాప్య)

పాద్యమాచమనం పుష్పం గన్ధం ధూపం దీపమర్ఘ్యమాచమనం దదామి.

వార్ఘ్యంనివేదయామీత్యుచితమ్. తథాప్యర్ఘ్యత్యావిశేషాదిహాపి కేచిత్ప్రయుజ్యతే. ఇహోర్ఘ్యం దదామీతి
వా వదేత్. తథామన్త్రాసనేపిద్రష్టవ్యమ్.

1 'అర్చయేల్లాకికం బేరం స ప్తవింశతివిగ్రహై'రితి భగవద్భుగువచనేన సప్తవింశతివిగ్రహారాధ్యః
లొకికబేరః పరామృశ్యతే. లొకికత్వం చ బేరస్య తదాలయవిహిత ద్రువాది బేరపంచకభిన్న
విష్ణుబింబత్వమేవ. స ప్తవింశతి విగ్రహాస్తు ఆసనస్వాగతాఽను మానపాద్యాచమనపుష్పగన్ధధూపదీపార్ఘ్య
-చమన స్నానష్టోత్రవస్తోత్రరీయాభరణ యజ్ఞోపవీత పాద్యాచమనపుష్పగన్ధధూపదీపాచమనహవిః
పానీయాచమనముఖవాసాః.

'లొకికం చావతారం చేత్పూజయేదష్టవిగ్రహై' రితివచనేనాష్టవిగ్రహైరారాధ్యం బేరాంతరంలొకికం
జ్ఞాప్యతే. తస్య వచనస్యాయమర్థః. ఇదం చ బేరాంతరం పూర్వోదితా ద్విలక్షణమ్.
తద్విలక్షణ్యమవతారశబ్దేనోచ్యతే. యద్యయం లొకికో బేరోఽవతారభేదస్య రామకృష్ణాదేః స్వాత్మదా
తస్య పూజా విగ్రహైరష్టభిరేవ భవతీతి.

సవనీతేపి శయనాసన ప్రస్తావే లొకికబేరః పర్యతే.

'కౌతుకం బలిబేరం వా అన్యల్లోకికమేవవా।

అథ వా కృష్ణరూపం వా నిత్యం శయనతల్పకే॥' ఇత్యాదినా.

2. సాళగ్రామార్చనే ఆవాహనం నిషిద్ధతే. యథోచితైరుపచారైరారాధనం పురాణాదిషు బహుశో
మహిమానువర్ణనం చ ప్రస్తూయతే. తథా మరీచి భగవత్పాదైరప్యానన్దసంహితాయాం శ్రోతః
సాళగ్రామసంవాద ఉక్తః

'వైఖానసా మత్కలయా ప్రదీప్తాస్తస్మాత్తేషాం త ప్తచక్రం హి నిష్టమ్ ।

నిష్టం యద్వన్మన్త సంస్కార పూర్వ మాహ్వానం మే వ్యక్తచక్రే శిలాయామ్'॥ ఇతి.
సాళగ్రామమూర్తిం శ్రీమూ ర్తిరితి శిష్టా వ్యవహర ని.

దేవస్యాగ్రే త్రిపాదోపరి నీరాజనకుంభం నిధాయ శుచీవోహవ్యా ఇతి ప్రోక్ష
కుంభే వరుణం పిధానే చన్ద్రం చతుర్దశేషు ప్రాగాది క్రమేణ వారాహం నారసింహం
వామనం త్రివిక్రమమిత్యావాహ్యోష్టోపచారైరభ్యర్చ్య, వర్తికాయాం శ్రియం ధూమే
భవం జ్వలనే శ్రియం సమారాధ్యేషజ్వలం సంప్రాప్య పుష్పగన్ధాక్షతైః పూజయిత్వా
సురభిముద్రాం ప్రదర్శ్య

శుచీవోహవ్యా ।

కుంభే వరుణమావాహయామి, పిధానే చన్ద్రమావాహయామి,
చతుర్దశేషు ప్రాగాది, వారాహమావాహయామి, నారసింహమావాహయామి,
వామనమావాహయామి, త్రివిక్రమమావాహయామి,
ఆవాహితేభ్యో దేవేభ్యః పాద్యాచమనపుష్పగన్ధధూపదీపార్ఘ్వాచమనాన్య ష్టోపచారాన్
దదామి.

వర్తికాయాం శ్రియమావాహయామి, ధూమే భవ మావాహయామి,
జ్వాలాయాం శ్రియమావాహయామి। ఆవాహితేభ్యో దేవేభ్యః
పాద్యాచమనపుష్పగన్ధధూపదీపార్ఘ్వాచమనాని దదామి.

విష్ణుస్త్వాం రక్షత్వీతి కరాభ్యాం కుంభముద్ధృత్యేదం విష్ణుః, శ్రియేజాతః
శుభ్రాజ్యోతిరితి మూర్ధాదిపాదపర్యంతం సర్వలోకహితార్థం లలాటాంతం
తద్రామసమృద్ధార్థం నేత్రాంతం స్థానయజమానప్రభురాజవిజయార్థం చ త్రి
ప్రదక్షిణం భ్రామయేత్.

విష్ణుస్త్వాం రక్షతు చక్ర ఊర్ధ్వం ధనుః పూర్వం శక్తి ర్దక్షిణమపరం గదోదీచీం
నందకోధస్తాద్వాసుకి ర న్తరేష్వితరేస్త్రాః। విఘ్నో విఘ్నాధీశో ప్రసాదాదిష్టో
భయాద్దుఃఖాద్యమోవరుణో విక్రమాత్। కుబేరోర్ధక్షయాచ్ఛ్రీస్సర్వాభ్యః ఊనాభ్యః
స్సమ్యక్కుమనసస్సర్వే రక్షన్తు॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే ॥

శ్రియేజాతః శ్రియ అనిర్యాయ॥ శుభ్రాజ్యోతిశ్చ దేవానాం ॥ 3.

విష్ణవే నమః నీరాజనం దర్శయామి ౪. శ్రియైనమః నీరాజనం దర్శయామి ౪.
హరిణ్యైనమః నీరాజనం దర్శయామి ౪.

(తద్దీపం పరిచారకహస్తే విసృజేత్సోఽపి సర్వవాద్యసర్వాలంకారసంయుక్తం
విమాన ప్రదక్షిణం కృత్వా తద్దీపం భూతపుష్పే విసృజేత్).

యోగే యోగే ఇత్యాచమనీయం దత్వా ద్వాదశాష్టాక్షరాభ్యాం విష్ణుగాయత్ర్యా
పుష్పాంజలిం దద్యాత్.

యోగే యోగే ॥ శన్నో దేవీః ॥

విష్ణవే నమః ఆచమనీయం దదామి గ. శ్రీయైనమః ఆచమనీయం దదామి ఁ.
హరిణ్యై నమః ఆచమనీయం దదామి ఁ.

**ఓమ్ నమో భగవతే వాసుదేవాయ, ఓమ్ నమో నారాయణాయ,
ఓమ్ నారాయణాయ విద్యుహే వాసుదేవాయ ధీమహి,
తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్.**

విష్ణవే నమః పుష్పాంజలిం దదామి గ. శ్రీయైనమః పుష్పాంజలిం దదామి ఁ.
హరిణ్యై నమః పుష్పాంజలిం దదామి ఁ.

(సోమం రాజానమితి ఛత్రం దేవస్య మూర్ధోపరి ధారయేత్.

సోమగ్ం రాజానం ॥

విష్ణవే నమః ఛత్రం ధారయామి గ. శ్రీయై నమః ఛత్రం ధారయామి ఁ.
హరిణ్యై నమః ఛత్రం ధారయామి ఁ.

మరుతః పరమాత్మేతి చామరవ్యజనాదిభిః పార్శ్వయోస్సంవీజ్య

మరుతః పరమాత్మా పరమా గతిః పరం బ్రహ్మ పరం యోగమ్॥

పరమాత్మానం మన్యే అజరం యోగ్నిరహమన్నం వాయవే॥

విష్ణవే నమః చామరై ర్వీజయామి గ. శ్రీయైనమః చామరై ర్వీజయామి ఁ.
హరిణ్యై నమః చామరై ర్వీజయామి ఁ.

వాయుపరీజలశయనీ స్వయంధారాసత్యం ధోపరిమేదినీ

సోపరిధత్తంగాయ॥

విష్ణవే నమః తాలవృంతాదిభిర్వీజయామి గ. ఁ. ఁ.

దేవస్య త్వేత్యాదర్శం ముఖే దర్శయతి.

దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే, అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్, పూష్ణో హస్తాభ్యామ్
విష్ణవే నమః ఆదర్శం దర్శయామి ౫. (శియై నమః ఆదర్శం దర్శయామి ౫.
హరిఙ్గై నమః ఆదర్శం దర్శయామి ౪.)

మాత్రాదానమ్

కాంస్యపాత్రే ద్రోణతండులం పూరయిత్వా తదర్థం పాదం పాదార్థం వ
తిలసంయుక్తం కృత్వా కదళీఫలాదీన్ సువర్ణం తామ్బూలం విన్యస్య
¹(నారాచముద్రాం దర్శయిత్వా) అర్చకమాహూయ గన్ధమాల్యాదిభిః సంపూజ్య
ఘృతాత్పరీతి మాత్రాదానం దేవస్య దక్షిణహస్తే నాభిమృశ్య దదాతి.

ఘృతాత్పరి మణ్డ ఇవ ... గోత్రాయ ... శర్మణే శ్రీ వైఖానస సూత్రాయ
యజుశ్శాఖాధ్యాయినే శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపిణే అర్చకాయ తుభ్యమిదం
మాత్రాదానమర్చనా సాద్గుణ్య సంపాదనాయుత హం సంప్రదదే
(ఇదం న మమ).

సోఽర్చకో దేవస్య త్వేతి ప్రతిగృహ్య మన్తపుష్పమక్షతం దేవస్య మూర్త్యై
పాదయోశ్చ ప్రక్షిప్య నిత్యైశ్వర్యో భవేత్త్యాశాస్తే.

దేవస్య త్వా ||

²ఋగ్యజుస్సామాధర్వణ శ్రీవైఖానసకల్పసూత్రేతిహాసపురాణగాథా మీమాంసా
స్తోత్ర పంచాంగశ్రవణ (స్తోత్ర్య) మృదఙ్గపణవమర్దకనిస్సాళాదీన్ దేవం త్రావత్
న్మృతం చ దర్శయేత్.

1 నారాచముద్రా - స్పృశే దంగుష్ఠమూలంచ యుగపన్మధ్యమాదిభిః।
తర్జన్యాః ప్రథమం పర్వం తథాంగుష్ఠాగ్రయోజనమ్।
ఏషానారాచముద్రాస్యా త్సర్వకామ్య ఫలప్రదా
మాత్రాదానే ప్రశస్త్యా నిత్యం దేవస్యహర్షదా॥

2 'వేదపారాయణాదీని పురాణస్తుతిమేవ చ। దేవస్యాఽపరభాగేతుహోషయే ద్వేద మన్తవా.
బ్రాహ్మణైర్విష్ణుభక్తైశ్చ యథాఽచార్యపురస్సర॥' మిత్త్య పచారనిర్ణయ నిరూపక శ్రీయోగేశ్వరే
దశమాధ్యాయస్థ వచనైర్భక్తానామితరేషాం బ్రాహ్మణాదీనాం తత్కాలే సమవాయే తేజః
స్తోత్రకరణాదావన్వయం తత్కరణేఽర్చకస్య పురోగామిత్వం చ సూచ్యతే.

ఋగ్వేదః - హరిః ఓమ్, హరిః ఓమ్.

అగ్నిమీశే పురోహితం యజ్ఞస్య దేవమృత్విజమ్। హోతారం రత్నధాతమమ్॥

యజుర్వేదః :- హరిః ఓమ్, హరిః ఓమ్

ఇషేత్వోర్జ్జేత్వా వాయవస్థోపాయవస్థ దేవోవస్సవితాప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ
కర్మణ ఆప్యాయధ్వమఘ్నియా దేవభాగమూర్ధస్వతీః పయస్వతీః ప్రజావతీ
రనమీవా అయక్షామావ స్తేన ఈశతమాఽఘశగ్ంసో రుద్రస్య హేతిః
పరివో వృణక్తు ద్రువాఅస్మిన్ గోపతాస్యాత బహ్వీర్యజమానస్య పశూన్ పాహి.

సామవేదః - హరిః ఓమ్, హరిః ఓమ్,

అగ్నాయాహి వీతయే గృణానోహవ్యదాతయే। నిహోతా సద్ధి బర్హిషి॥

అథర్వవేదః - హరిః ఓమ్, హరిః ఓమ్

శన్నోదేవీరభిష్టయ ఆపో భవన్తు పీతయే। శంయోరభిస్రవన్తు నః॥

ఉపనిషత్ - హరిః ఓమ్, హరిః ఓమ్,

ఓమిత్యగ్రే వ్యాహరేత్। నమ ఇతి పశ్చాత్। నారాయణాయేత్యుపరిష్కాత్।
ఓమిత్యేకాక్షరమ్। నమ ఇతి ద్వే అక్షరే। నారాయణాయేతి పంచాక్షరాణి।
ఏతద్వై నారాయణస్యాష్టాక్షరం పదమ్। యోహవై నారాయణస్యాష్టాక్షరం
పదమధ్యేతి। అనపబ్రువస్సర్వమాయురేతి। విస్తతే ప్రాజాపత్యమ్ రాయస్సోషం
గోపత్యమ్। తతోమృతత్వమశ్నుతే తతోమృతత్వమశ్నుత ఇతి। య ఏవం
వేద। ఇత్యుపనిషత్॥

పారమాత్మికమ్ :- హరిః ఓమ్, హరిః ఓమ్.

విష్ణుస్సర్వేషామధిపతిః పరమః పురాణః।

పరో లోకానామజితో జితాత్మన్ భవతే భవాయ స్వాహా॥

శ్రీవైఖానసకల్పసూత్రమ్ :- హరిః ఓమ్,

అథనిషేకాదిసంస్కారాన్ వ్యాఖ్యాస్యామః।

ఋతుసంక్లమన గర్భాధాన పుంసువన సీమంత విష్ణుబలి జాతకర్మత్థాన

నామకరణాన్న ప్రాశన ప్రవాసాగమన పిణ్డవర్ధన చౌళోపనయన పారాయణ-
-వ్రతబంధవిసర్గోపాకర్మ సమావర్తన పాణిగ్రహణానీత్యష్టాదశ సంస్కారా
శ్చారీరాః।

అథాగ్నోనిత్యహోమా న్తే విష్ణోర్ని త్యార్చా సర్వదేవార్చా భవతి అగ్నిర్వైదేవానా-
మవమో విష్ణుః పరమ స్తదంతరేణ సర్వాఅన్యదేవతాః, ఇతి బ్రాహ్మణం।
తస్మాద్గృహే పరమం విష్ణుం ప్రతిష్ఠాప్య సాయం ప్రాతర్హోమాస్తేర్చయతి।
యజ్ఞేషు విహీనం తత్సంపూర్ణం భవతి।

ద్విజాతిరతన్ద్రితో నిత్యం గృహే దేవాయతనే వా భక్త్యా భగవంతం నారాయణ
మర్చయే తద్విష్ణోః పరమం పదం గచ్ఛతీతి విజ్ఞాయతే॥

భగవచ్ఛ్రవమ్ -

మరీచిం మహామునిం స్వశిష్యోర్పితకుశాసనే సమాసీనం సర్వజ్ఞం జితేంద్రియం
శుద్ధం నానాలోకనివాసిన్ ధర్మసంసక్తాః ఋషయః సమాగమ్యానమ్య భగవన్
కేన మార్గేణ కైర్మనైః కం దేవమర్చయంతః కాన్ లోకాన్ గమిష్యంతీత్యుచుః।

మరీచిరువాచ, సుప్రసన్నం పరమాత్మానం నారాయణం ధ్యాత్వా భివన్త్య
శ్రుత్యనుకూలేనమార్గేణ చతుర్వేదోద్భవైర్మనై స్తమర్చయంతః శ్రుతిభిరభిహితం
శాశ్వత మతీంద్రియం పరాత్పరం దేవై రసభిలక్ష్మ్యం తద్విష్ణోః పరమం పదం
గచ్ఛేయురితి।

శ్రీమద్రామాయణమ్ :-

ఓమ్, తపస్సోధ్యాయనిరతం తపస్వీ వాగ్విదాం వరమ్।

నారదం పరిపప్రచ్ఛ వాల్మీకిర్మునిపుంగవమ్॥

ఇచ్ఛామోహి మహాబాహుం రఘువీరం మహాబలమ్।

గజేన మహతా యాంతం రామం ఛత్రావృతానసమ్॥

తం దృష్ట్వా శత్రుహంతారం మహర్షీణాం సుఖావహమ్।

బభూవ హృష్టా వైదేహీ భర్తారం పరిషస్వజే॥

తరుణౌ రూపసంపన్నౌ సుకుమారౌ మహాబలౌ।

పుండరీకవిశాలాక్షౌ చీరకృష్ణాజినాంబరౌ॥
ఫలమూలాశినౌ దాంతౌ తాపసౌ ధర్మచారిణౌ॥
పుత్రౌ దశరథస్యాస్త్రాం భ్రాతరౌ రామలక్ష్మణౌ॥

శ్రీభాగవతమ్ -

ఓమ్, జన్మాద్యస్య యతోఽస్వయాదితరతశ్చార్థేష్వభిజ్ఞస్వరాట్॥
తేనే బ్రహ్మ హృదాయ ఆదికవయే ముహ్యంతి యత్సారయః॥
తేజోవారిమృదాం యథా వినిమయో యత్ర త్రిసర్గో మృషా॥
ధామ్నా స్వేన సదా నిర స్తకుహకం సత్యం పరం ధీమహి॥
తాసామూవిరభూచ్ఛౌరిస్సృయమాసముఖామ్బుజః॥
పీతామ్బురధరస్సగ్వీ సాక్షాన్మన్మథమన్మథః॥

శ్రీవిష్ణుపురాణమ్ -

ఓమ్, పరాశరం మునివరం కృత పౌర్వాహ్నికక్రియమ్॥
మైత్రేయః పరిపప్రచ్ఛ ప్రణిపత్యాభివాద్యచ॥
వర్ణాశ్రమాచారవతా పురుషేణ పరః పుమాన్॥
విష్ణురారాధ్యతే పన్థా నాన్యస్తత్తోష కారకః॥

శ్రీభారతమ్ -

ఓమ్ నారాయణం నమస్కృత్య నరం చైవ నరోత్తమమ్॥
దేవీం సరస్వతీం వ్యాసం తతో జయముదీరయేత్॥
ఓమ్, ధర్మక్షేత్రే కురుక్షేత్రే సమవేతా యుయుత్సవః॥
మామాకాః పాండవాశ్చైవ కిమకుర్వత సంజయ॥
మన్మనా భవ మద్భక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కరు॥
మామేవైష్యసి యుక్త్వైవ మాత్మానం మత్పురాయణః॥
సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ॥
అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మా శుచః॥

బ్రహ్మసూత్రమ్ -

ఓమ్, అథాఽ తో బ్రహ్మజిజ్ఞాసాః జన్మాద్యస్య యతః
శాస్త్రయోనిత్వాత్ ఈక్ష తేర్నాఽ శబ్దమ్

బ్రహ్మసూత్ర భాష్యమ్ -

నిరుపమగుణసిన్ధుర్నిత్యలక్ష్మీసమేతో

నిఖిలనిగమవేద్యో నిస్తులో వేఙ్మటేశః

నిజచరణసమర్పాఽ స క్త భక్తౌఘరక్షీ

నివసతు హృదయే మే స్వాఙ్మిభ క్తిం వితన్వన్॥

ప్రణమ్య విఖనోమునిం త్రియుగపుత్రమత్రిం భృగుం

మరీచిమథ కాశ్యపం మమగురూంశ్చ వైఖానసాన్॥

తదీయమతముత్తమం సమనుస్మత్య వైయాసికిం

గిరాం ప్రవివృణోమ్యహం శ్రుతిశిరోర్థవిద్యోతినీమ్॥

ఇహాఖిలు భగవాన్ కారుణికః, పారాశర్యః, సంస్మృతి సింధునిమజ్జచ్ఛేతః
వర్గోద్ధారణాయ ప్రవృత్తః, సమస్తోపనిషత్ప్రతిపాదితం, నిఖిలజగదేక శరణ్యమహా
పాపమత్వానవధికకృపాలుత్పాది కల్యాణగుణాకర పరమపురుషోపాసన
ప్రఖ్యాపయితుం చతురధ్యాయాత్మకం శారీరకం నిర్మమే, అత్రాకా
శ్రీమన్నారాయణవాచక ఇతి ప్రథమం ప్రయుక్తః, అక్షరాణామకారోఽస్మి
భగవద్వచనాదకారస్య తదాత్మకత్వం చ విదితమ్, అథ శబ్దస్య మణ్డళార్థ
మానస్తర్యార్థత్వం చ ఏకవృత్తగతఫలద్వయవద్బోధ్యమ్, మణ్డళార్థ
పరబ్రహ్మణః పరమపురుష స్వైవ యుక్తతరమ్॥

పంచాంగశ్రవణమ్ -

తిథిర్వారశ్చ నక్షత్రం యోగః కరణమేవ చ ।

కాలో విష్ణుమయః పక్షమాస ర్వుబ్దాయనాభిధః ॥¹

1 దేవస్యాదర్శనానంతరం 'దేవస్య దర్శయిత్వా తు స్తోత్రం వేదైః క్రమాచ్చరేత్' స్తోత్రం
సమాయుక్తం దేశభాషాశ్చశ్రావయేత్॥ ఇతి సంహితాంతరసంవాదాదత్ర తత్త్వే
తత్తద్దేశీయాభిర్భాషాభిః స్తోత్రమనుమన్యతే. యథా ద్రామిదదేశే ద్రామిద్యాం భాషాయాం రచితం

మంగళమ్ -

శ్రియః కాంతాయ కల్యాణనిధయే నిధయేర్థినామ్ ।

శ్రీవేంకట నివాసాయ శ్రీనివాసాయ మజ్జకమ్ ॥

అతోదేవాః ౯. విష్ణవే నమః సృతందర్శయామి ౧.౪.౪.

ఇత్యలంకారాసనం దశోపచారం విజ్ఞేయం భవతి.

(పృథుకకదళీఫలపాయసాఽ పూప గుడలాజదధినాళి కేరచూతఫలాదీని విస్మయ్య

'విశ్వభేషజమన్త్రేణ దేవస్య దక్షిణహస్తే స్పర్శయన్ వదనే నివేదయేత్.)

తముష్టుహి యః స్విషుస్సుధన్వా యో విశ్వస్య క్షయతి భేషజస్య

యక్ష్యామహే సౌమనసాయ నమోభిర్దేవమసురం దువస్య॥

అయం మే హస్తో భగవానయం మే భగవత్కరః॥

అయం మే విశ్వభేషజోఽయం శివాభిమర్శనః॥

విష్ణవే నమః ఫలమపూపాది నివేదయామి ౧. శ్రియై నమః ఫలమపూపాది

నివేదయామి ౪. హరిణై నమః ఫలమపూపాదినివేదయామి ౪.

యోగే యోగ ఇత్యాచమనం విచక్రమ ఇతి తామ్బూలం ముఖాంతముద్భుత్య
నివేద్య విష్ణుగాయత్ర్యా పుష్పాంజలిం దద్యాత్.

యోగే యోగే । విష్ణవే నమః ఆచమనీయం దదామి ౧. శ్రియై నమః

ఆచమనీయం దదామి ౪. హరిణై నమః ఆచమనీయం దదామి ౪.

విచక్రమే పృథివీమ్ ॥ విష్ణవే నమః తామ్బూలం నివేదయామి ౧. శ్రియై నమః

భగవత్కల్యాణగుణబోధకాన్ గాధావిశేషాన్ ఆంధ్రదేశే ఆంధ్ర్యాం భాషాయాం రచితాం స్తాద్యశ
ప్రబంధవిశేషాన్ కర్ణాటదేశే కర్ణాటభాషాయాం రచితాం స్తాద్యశగ్రంథవిశేషానిత్యాదిప్రకారేణ
దేశాంతరేషు తద్దేశీయభాషాప్రబంధాన్ శ్రావయేత్. తథా కృచిత్రచిదాచారే ప్యయం ప్రకారః పరిదృశ్యతే,
పాక్షికమిదం దేశ భాషాశ్రావణమ్ తథానుశాసనాత్. ఉక్తశ్లోకే చకారస్య తదర్థకత్వాచ్చ. నాయం
చకారోఽను క్తసముచ్చాయకః, బహుగ్రంథవిరోధాత్.

1 విశ్వభేషజం సుభేషజమ్, యథాస్థిత ఇదం మే విశ్వభేషజమ్।

అశ్చినాష్టావతాం యువమ్, ఇదమహగ్ం సేనాయాభిత్వరై ॥

త్వం జుషజభేషజం న వైశ్యానరాయ సుభేషజమ్। అథో అస్మభ్యగ్ం భేషజగ్ం సుభేషజమ్॥

అవాతవాహి భేషజం వివాత వాహి యద్రవః॥ త్వగ్ంహి విశ్వభేషజో దేవానాం దూతఈయసే॥

తామ్బూలం నివేదయామి ౪. హరిణ్యై నమః తామ్బూలం నివేదయామి ౫.
నారాయణాయ విద్యహే వాసుదేవాయ ధీమహి తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్
 విష్ణవే నమః పుష్పాంజలిం దదామి ౫. శ్రీయై నమః పుష్పాంజలిం దదామి ౬.
 హరిణ్యై నమః పుష్పాంజలిం దదామి ౭.

తతో భోజ్యాసనం సంకల్ప్య గుడమధుదధిక్షీరఘృతమిశ్రం 'మధుపర్కం
 యన్మధునో మధవ్యమితి నివేద్యాచమనం దద్యాత్.

**యన్మధునో మధవ్యం పరమమన్నాద్యం వీర్యమ్ । తేనాహంమధునో
 మధవ్యేన పరమేణాన్నాద్యేన వీర్యేణ పరమోఽన్నాదో మధవ్యో సాని॥**
 విష్ణవే నమః మధుపర్కం నివేదయామి ౮. శ్రీయై నమః మధుపర్కం నివేదయామి ౯.
 హరిణ్యై నమః మధుపర్కం నివేదయామి ౧౦.

యోగే యోగే । విష్ణవే నమః ఆచమనీయం దదామి ౧౧. శ్రీయై నమః
 ఆచమనీయం దదామి ౧౨. హరిణ్యై నమః ఆచమనీయం దదామి ౧౩.

అథావనీదమితి మండలాన్యపలిప్య

అథావనీదం పరమం పవిత్రం సురేశవీర్యాదిదమస్తు రక్షా

ఆయాన్తు దేవాః పితృభిస్సహాత్రాస్మిన్ స్థలే సన్నిధిం ధత్తలిప్తే॥

(ఆమావాజ్యస్యేతి హవిఃపాత్రాణి సంశోధ్య) పుష్పాద్వైరధిదేవ మాదిత్య మభ్యర్చ్య
 ఆదిత్యం ప్రపద్యే, భాస్కరం ప్రపద్యే, సూర్యం ప్రపద్యే,
 మారాణ్డం ప్రపద్యే, వివస్వంతం ప్రపద్యే॥

పుష్పాదీన్ సంశోధ్య దేవస్య త్వేతి హవిః, పాత్రం చ గోఘృతేనాఽభిఘృత్య
దేవస్యత్వా సవితుః । హవిరభిఘారయామి, పాత్రమభిఘార యామి॥

అమృతోపస్తరణమసీత్యన్నం యుక్తం పాత్రేషు ప్రక్షిప్య

అమృతోపస్తరణమసి॥

ఫలదధిగుడోపదంశాదీన్ విష్ణుగాయత్ర్యా¹ విన్యస్య

నారాయణాయ విద్యహే వాసుదేవాయ ధీమహి తన్నోవిష్ణుః ప్రచోదయాత్॥

యత్తేసుసీమ ఇతి గోఘృతమాస్రావ్య

యత్తే సుసీమే హృదయం దివి చంద్రమసి శ్రితమ్॥

తస్యాఽమృతత్వస్యేశానో మాహం పౌత్రమఘగ్ం రుదమ్॥

వేదతే భూమి హృదయం దివి చంద్రమసి శ్రితమ్॥

తథాఽమృతత్వస్యేశానో మాహం పౌత్రమఘగ్ం రుదమ్॥

అష్టక్షరేణ మస్త్రేణ తుళసీం నిక్షిప్య పుష్పాద్భిః ప్రోక్ష్య పరిషిచ్య

ఓమ్ నమో నారాయణాయ॥

ఓమ్ తత్సవితుర్వరేణీయం భర్గో దేవస్య ధీమహి ధియోయోనః ప్రచోదయాత్॥

అన్నసూక్తేనాభిమృశ్య² (సురభిముద్రాం ప్రదర్శ్య) తదస్య ప్రియం (సుహస్త్వయంభూః) ఇతి విష్ణవే సర్వం హవిర్నివేదయేత్.

1 వరం విష్ణుర్వరేణీయం భర్గో మాయా చ ధీమహి. తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాదితి విష్ణుగాయత్రీమహా కేవలచార్యాః ప్రయుంజతే.

2 అత్రాస్మదా క్షాభిమర్శనానంతరం యత్తే సుసీమ ఇత్యభిఘారణం కృచిద్భుశ్యతే. యథా క్షిమాపికారే భ్యగ్ం.

అమూవాజేతి మస్త్రేణ హవిః పాత్రాణి శోధయేత్॥

రసిం తత్ర సమభ్యర్చ్య పునశ్చాపి విశోదయేత్॥

అపిఘర్మ ఘృతేనైవ దేవస్య త్సేతి మస్త్రతః॥

అమృతాపస్తరైశ్చక్వా హవిః ప్రక్షిప్య తత్ర వై॥

నాయత్రిమస్త్ర ముచ్చార్మ సూపై స్ఫుర్హేపదుంశకమ్॥

అన్నసూక్తేన మస్త్రేణ హవీంపి చాభిమృశ్య చ॥

మృతపాత్రం తతో గృహ్య త్రిపాదోపరి సంస్థితమ్॥

యత్తే సుసీమ ఇత్యర్చ్యై ఘృతమూహ్రాపయేత్ప్రసః॥ ఇత్యాది.

3 పోత్రమృగ్యం సమం రుత్రాగ్రే భూతస్య జాతః పతిరేక అసీత్ సదాధార పృథివీం ద్యాముతేమాం

పస్త్రే దేవాయ హవిపాదేభుః పురుషాయ నమః పాయసం నివేదయామి.

అహి పుష్టిం పుష్టిపత్తదాత్మహ ప్రజాం రమయతు ప్రజాపతయే పుష్టిపతయేఽగ్ని పతయే

సూర్యపతయే కామూయాన్యాద్యాయ సత్యాయ నమః తిలౌదనం నివేదయామి.

అహమస్మి ప్రథమజా ఋతస్య పూర్వం దేవేభ్యో అమృతస్యనాభిః॥
 యో మా దదాతి స ఇ దేవమావాః॥ అహమన్నమన్నమదస్తమద్వి॥
 పూర్వమగ్నే రపిదహత్యన్నమ్॥ యత్తా హాసాతే అహముత్తరేషు॥
 వ్యాత్తమస్య పశవస్సు జమ్భమ్॥ పశ్యన్తి ధీరాః ప్రచరన్తి పాకాః॥
 జహామ్యన్యం న జహామ్యన్యమ్॥ అహమన్నం వశమిచ్ఛరామి॥
 సమానమర్థం పర్యేమి భుంజత్ కోమామన్నం మనుష్యో దయేత॥
 పరాకే అన్నం నిహితంలోక ఏతత్ విశ్వేర్దేవైః పితృభిర్గుప్తమన్నమ్॥
 యదద్యతేలుప్యతే యత్పరోప్యతే శతతమీ సా తనూర్మే బభూవ॥
 మహాన్తా చరూ సకృద్దుగ్ధేన పప్రౌ దివం చ పృథ్వి పృథివీం చ సాకమ్॥
 తత్సంపిబన్తో న మినన్తి వేధసః॥ నై తద్బూయో భవతి నో కనీయః॥
 అన్నం ప్రాణమన్నమపానమాహుః॥ అన్నం మృత్యుం తము జీవాతుమాహుః॥
 అన్నం బ్రహ్మణో జరసంవదన్తి అన్నమాహుః ప్రజననం ప్రజానామ్॥
 మోఘమన్నంవిన్దతే అప్రచేతాః॥ సత్యం బ్రవీమి వధ ఇత్సతస్య॥
 నార్యమణం పుష్యతి నో సఖాయమ్॥ కేవలాఘో భవతి కేవలాదీ॥
 అహంమేఘః స్తనయన్ వర్షన్నస్మి మామద స్తహమద్భన్యాన్॥
 అహగ్ంసదమృతో భవామి మదాదిత్యా అధి సర్వే తపన్తి॥
 తదస్య ప్రియమభిపాథో అశ్యాం నరో యత్ర దేవయవో మదన్తి॥
 ఉరుక్రమస్య స హి బన్ధురిద్ధా విష్ణోః పదే పరమే మధ్వఉత్సః॥
 (సుభూస్వయం భూః ప్రథమం మహత్యర్థవే దధేహగర్భమృత్వియమ్॥
 యతో జాతః ప్రజాపతిః॥) విష్ణవే నమః హవిర్ని వేదయామి ౧.

సమావపర్తి పృథివీ సముషా సముసూర్య స్సమువిశ్వమిదం జగత్ వైశ్వానరజ్యోతిర్బూయాసం
 పిభుం కామం వ్యక్తవై భూః॥ అచ్యుతాయ నమః గౌళ్యం నివేదయామి.
 శ్రీణి పదా విచక్రమే వి ష్ణు ర్గో పా అదాభ్యః తతో ధర్మాణి ధారయన్॥ అనిరుద్ధాయ నమః
 యావకం నివేదయామి. ఇతి హవిర్దానే విశేషః.
 పంచమో ర్విభ్యః ప్రత్యేకం హవిర్దాన పక్షే తేషామాచమనదానేర్థదానే చ మన్తాః పృథగుప్య స్తే
 పురుషాదీనాం క్రమేణా పోహిష్ఠేతి యోగేయోగ ఇతి సమానే వృక్ష ఇతి పవిత్రస్త ఇత్యాచమనం తథా
 హవిర్దానగర్భ ఇతీదమూపశ్చివాఇతి నారాయణాయ విద్యుహ ఇతి కయానశ్చిత్ర ఇత్యర్థదానం చ భవతి.

శ్రియై నమః హవిర్ని వేదయామి ౪. హరిణ్యై నమః హవిర్నివేదయామి. ౪.

జెత్సవాదీన్ బేరాన్ లౌకికాన్ బింబాన్ సాళ గ్రామాంశ్చాసాద్య పృథక్పృథక్సవి
-రపూపాదికం చ నివేద్య

తదస్య ప్రియం॥ సుభూస్వయమ్భూః॥

విష్ణవే నమః హవిర్ని వేదయామి ౫. ౪. ౪.

సుభూఃస్వయమ్భూరిత్యపూపాదీన్ నివేద్య

సుభూస్వయమ్భూః ॥ విష్ణవే నమః అపూపాదీన్ నివేదయామి. ౫.౪.౪.

పృథుకకదళీపాయససక్తులాజగుడదధినాళికేరపనసాదీన్ విశ్వభేషజమన్త్రేణ
నివేదయేత్. విష్ణవే నమః అపూపాదీన్ నివేదయామి ౫.౪.౪.

తముష్టుహియః స్వీషుః ॥ విష్ణవే నమః పృథుకాదీని నివేదయామి. ౫.

శ్రియై నమః పృథుకాదీని నివేదయామి ౪. హరిణ్యై నమః పృథుకాదీని
నివేదయామి ౪.

అపక్వాని చ సర్వాణ్యప్టాక్షరేణ నివేదయేత్.

ఓమ్ నమో నారాయణాయ. విష్ణవే నమః ఫలాదికం నివేదయామి ౫.

శ్రియై నమః ఫలాదికం నివేదయామి ౪. హరిణ్యై నమః ఫలాదికం నివేదయామి ౪.

ఇదం విష్ణురితి స్వాదుశీతలం సురభి పానీయం దత్వాఽన్తః పరిషేకం గందూషం
పాద్యమాచమనం చ దద్యాత్.

ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే ॥ విష్ణవే నమః స్వాదుశీతలం సురభి పానీయం
దదామి ౫. శ్రియై నమః స్వాదు శీతలం సురభి పానీయం దదామి ౪. హరిణ్యై
నమః స్వాదు శీతలం సురభి పానీయం దదామి ౪.

“ఓమ్” అన్తః పరిషేకం కరోమి.

పూతస్తస్య ॥ విష్ణవే నమః గందూషం భావయామి ౫. శ్రియై నమః
గందూషం భావయామి ౪. హరిణ్యై నమః గందూషం భావయామి ౪.

త్రీణి పదా ॥ విష్ణవే నమః పాద్యం దదామి ౫. శ్రియై నమః పాద్యం
దదామి ౪. హరిణ్యై నమః పాద్యం దదామి ౪.

శన్నో దేవీ: ॥ విష్ణవే నమః ఆచమనీయం దదామి గ. శ్రీయై నమః
ఆచమనీయం దదామి య. హరిణ్యై నమః ఆచమనీయం దదామి య.
ఘృతాత్పరి విచక్రమ ఇతి (పాండరపిప్పలీపత్రవజ్రఘనసారాఘ్న
శుక్తిక్షారయుతం) దక్షిణాసహితం ముఖవాసం ప్రదాయ

ఘృతాత్పరి ॥ విచక్రమే ॥

విష్ణవే నమః ముఖవాసం దదామి గ. శ్రీయై నమః ముఖవాసం దదామి య.
హరిణ్యై నమః ముఖవాసం దదామి య.
ఔత్సవాదీన్ బేరానన్యాంశ్చాసాద్య పానీయాచమనముఖవాసాన్
పృథక్పృథగ్దధ్యాత్.

ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే ॥ విష్ణవే నమః పానీయం దదామి గ. య. య.

యోగే యోగే॥ శన్నో దేవీ: ॥ విష్ణవే నమః ఆచమనీయం దదామి గ. య. య.

ఘృతాత్పరి ॥ విచక్రమే ॥ విష్ణవే నమః ముఖవాసం నివేదయామి గ. య. య.

ద్వాదశాష్టాక్షరాభ్యాం పుష్పాంజలిం దత్వా

ఓమ్ నమో భగవతే వాసుదేవాయ, ఓమ్ నమో నారాయణాయ,

ఓమ్ ప్రణవస్వరూపిణే భగవతే వాసుదేవాయనమః.

ఓమ్ ప్రణవస్వరూపిణే నారాయణాయ నమః.

విష్ణవే నమః పుష్పాంజలిం దదామి గ. శ్రీయై నమః పుష్పాంజలిం దదామి య.
హరిణ్యై నమః పుష్పాంజలిం దదామి య.

భూః ప్రపద్య ఇత్యపచారాన్ క్షమస్వేతి ప్రణమ్య వైష్ణవైస్సూక్తైస్సంస్తూయా
-లంకారదీపం దర్శయేత్.

భూఃప్రపద్యే ॥ విష్ణుం ప్రపద్యే గ. శ్రీయై నమః య. హరిణ్యై నమః య.
విష్ణుం ప్రణమామి గ. శ్రీయం ప్రణమామి య. హరిణీం ప్రణమామి య.

¹ ఉపచారాపదేశేన కృతానహరహర్మయా

అపచారానిమాన్ సర్వాన్ క్షమస్వ పురుషోత్తమ॥

తే దేవా ఇదం విష్ణువ్రీణిపదా విష్ణోః కర్మాణి తద్విష్ణోః పరమం పదం
తద్విప్రాసః ॥ విష్ణోర్నృకం తదస్యప్రియం ప్రతద్విష్ణుః పరోమాత్రయా
విచక్రమే త్రిరేవః॥

పహస్సరీషం దేవం విశ్వాక్షం విశ్వశమ్భువమ్
విశ్వం నారాయణం దేవమక్షరం పరమం ప్రభుమ్॥
విశ్వతః పరమం నిత్యం విశ్వం నారాయణగ్ం హరిమ్
విశ్వమేవేదం పురుష స్తద్విశ్వ ముపణీవతి॥
పతిం విశ్వస్యాత్మేశ్వరగ్ం శాశ్వతగ్ం శివమచ్యుతమ్
నారాయణం మహాజ్ఞేయం విశ్వాత్మానం పరాయణమ్॥

అదాచి కృతో య స్తం క్షమస్మ పురుషోత్తమ॥
అదాచి వా మజ్జనై ర్వాపి మమ బస్సుభిరేవ వా
అదాచి కతుం యత్తత్ క్షమస్మ పురుషోత్తమ॥
అదాచి వా తదమూర్త్యైర్వా రాజభ్యత్కై ర్విధాపివా ।
అదాచి కతుం యత్తత్ క్షమస్మ పురుషోత్తమ॥
అదాచి కతుం కేనాపి త కైర్వా పరిచారయైః
అదాచి కతుం యత్తత్ క్షమస్మ పురుషోత్తమ॥
అదాచి క్షై ర్మై ర్వా తదా వాదిత్రవాదకైః
అదాచి కతుం యత్తత్ క్షమస్మ పురుషోత్తమ॥
అదాచి కతుం కేనాపి వేదా వేదిత్రావేదిత్రైః
అదాచి కతుం కేనాపి తత్ క్షమస్మ త్తం జనార్దన॥
అదాచి కతుం కేనాపి దేవం ప్రసేది భగవన్మయైః
అదాచి కతుం కేనాపి విష్ణో ప్రశాన్తం సర్వమస్మై నః॥
అదాచి కతుం కేనాపి బ్రహ్మై రపి హుజసమ్
అదాచి కతుం కేనాపి తత్ క్షమస్మ జగత్పతే॥
అదాచి కతుం కేనాపి మమత్వై ర్విధావేదిత్రైః
అదాచి కతుం కేనాపి తదమూర్త్యై ర్విధావేదిత్రైః
అదాచి కతుం కేనాపి విష్ణో ప్రశాన్తం సర్వమస్మై తే॥
అదాచి కతుం కేనాపి తదమూర్త్యై ర్విధావేదిత్రైః
అదాచి కతుం కేనాపి తదమూర్త్యై ర్విధావేదిత్రైః

నారాయణ పరంబ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణః పరః।
 నారాయణ పరోక్షోతిరాత్మా నారాయణః పరః॥
 యచ్చ కించిజ్జగత్యస్మిన్ దృశ్యతే శ్రూయతేఽపి వా।
 అన్తర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణః స్థితః॥
 అనన్తమవ్యయం కవిగ్ం సముద్రేఽన్తం విశ్వశమ్భువమ్।
 పద్మకోశప్రతీకాశగ్ం హృదయం చాప్యథోముఖమ్॥
 అథోనిష్ఠ్వా వితస్యాన్తు నాభ్యాముపరి తిష్ఠతి।
 హృదయం తద్విజానీయాద్విశ్వస్యాయతనం మహత్।
 సన్తతగ్ం సిరాభిస్తులమ్భత్యాకోశసన్నిభమ్॥
 తస్యాన్తే సుషిషిరగ్ం సూక్ష్మం తస్మిన్ త్వర్వం ప్రతిష్ఠితమ్।
 తస్య మధ్యే మహానగ్నిర్విశ్వార్చిర్విశ్వతోముఖః॥
 సోఽగ్రభుగ్విభజ నిష్ఠన్నాహారమజరః కవిః।
 సన్తాపయతి స్వం దేహమాపాదతలమస్తకమ్।
 తస్య మధ్యే వహ్నిశిఖా అణీయోర్ధ్వా వ్యవస్థితః॥
 నీలతోయదమధ్యస్థా విద్యుల్లేఖేవ భాస్వరా।
 నీవారశూకవత్తన్వీ పీతాభా స్యాత్తనూపమా॥
 తస్యాశ్శిఖాయా మధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః।
 స బ్రహ్మ సశివస్సేన్ద్రసోస్సీఽక్షరః పరమస్వరాట్॥
 ఋతగ్ం సత్యం పరం బ్రహ్మ పురుషం కృష్ణపిఙ్గలమ్।
 ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపాయవై నమః॥
 ఓం నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి।
 తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్॥ ఏకాక్షరం త్వక్షరితాఽసి సోమే ॥

విష్ణవే నమః స్తోత్రైః స్తోమి ౧. శ్రియే నమః స్తోత్రైః స్తోమి ౪.

హరిణ్యై నమః స్తోత్రైః స్తోమి ౪.

శుభ్రాజ్యోతిశ్చదేవానాం ॥ విష్ణవేనమః అలంకార దీపం దర్శయామి ౧. శ్రియే
 నమః అలంకారదీపం దర్శయామి ౪. హరిణ్యై నమః అలంకారదీపం దర్శయామి ౪.

హోమస్థానం గత్వా ప్రాణానాయమ్య సంకల్ప్య
అస్య దేవదేవస్య భగవతో మహాపురుషస్య శ్రియః పతేః పురుషో త్తమస్య శ్రీ
స్వామినః ప్రీత్యర్థం నిత్యార్చనాయాం ప్రాతర్హోమం కరిష్యామి.

ఉపావరోహేతి సమిధం నిధాయాగ్నిం ప్రజ్వాల్య
ఉపావరోహజాతవేదః పున స్త్వం దేవేభ్యో హవ్యం వహనః ప్రజానన్
అయుః ప్రజాగ్ం రయిమస్మాసు ధేహ్యజస్రో దీదిహి నో దురోణే॥

తత్సవితురితివేదిం పరిమృజ్య
ఓం తత్సవితుర్వరేణీయం భర్గోదేవస్య ధీమహి ధియో యో నః ప్రచోదయాత్॥

చత్వారి శృంగేత్యగ్నిం ధ్యాత్వాఽగ్నయ ఇత్యాదిభిరలంకృత్య పుష్పం గంధం
తథా ధూపందీపమర్ఘ్యం హుతమితి షడుపచారాన్ కృత్వా బ్రహ్మసోమావభ్యర్చ్య

ఓం చత్వారి శృంగాత్రయో అస్య పాదా ద్వే శీర్షే సప్తహస్తాసోఽఅస్య
త్రిధా బద్ధో వృషభో రోరవీతి మహోదేవో మర్త్యాగ్ం ఆవివేశ॥

అగ్నయే నమః! హుతవహాయ నమః! హుతాశినే నమః! కృష్ణవర్తునే నమః!
దేవముఖాయనమః! సప్తజిహ్వాయనమః! వైశ్వానరాయ నమః! జాతవేదసే నమః!
అగ్నయే నమః పుష్పం గంధం ధూపం దీపమర్ఘ్యం హవిశ్చ దదామి.

దక్షిణే - ఓమ్ బ్రహ్మణే నమః! ప్రజాపతయే నమః!

పితామహాయ నమః! హిరణ్యగర్భాయ నమః॥

ఉత్తరే - ఓమ్ సోమాయ నమః! యజ్ఞాజ్ఞాయ నమః!

ఇంద్రవే నమః! చంద్రాయనమః॥ అష్టోపచారాః ॥

పరిషిచ్యాజ్యచరుభ్యా¹మతోదేవాద్వైర్మూర్తిమంత్రైశ్చ జుహుయాత్.

ఓం విష్ణవేస్వాహా! అతోదేవాఅవస్తు...సప్తధామభిస్వాహా॥

ఇదం విష్ణుః ... సురే స్వాహా॥ త్రీణిపదా ... ధారయన్స్వాహా॥

విష్ణోః కర్మాణి...సఖా స్వాహా ॥ తద్విష్ణోః పరమం...ఆతతగ్గ్స్వాహా॥

¹ తత్రాజ్యచరుభ్యామితి పృథక్పృథగ్గోమం కేచిదిచ్చన్తి. సాజ్యేన చరుణాహోమ ఇతి ప్రచురః
పక్షః. తదా వైష్ణవైర్మూర్తిరాజ్యహోమోమూర్తిమన్తై శ్చరుహోమ ఇతిఖిలాధికారే భృగుః.

తద్విప్రాసః...వదగ్ స్వాహా ॥ విష్ణోర్ముకం వీర్యాణి...విష్ణవే త్వా స్వాహా
 తదస్య ప్రియం...పరమే మధ్వ ఉత్స స్వాహా॥
 ప్రతద్విష్ణుస్తవతే ... భువనానివిశ్వా స్వాహా॥
 పరోమాత్రయా...పరమస్య విత్నే స్వాహా॥
 విచక్రమే పృథివీం...సుజనిమా చకార స్వాహా॥
 త్రిర్దేవః పృథివీం...స్థవిరస్య నామ స్వాహా॥
 సహస్రశీర్షా పురుషః...దశాంగులగ్ స్వాహా॥
 పురుషఏవేదగ్ సర్వం...అతిరోహతిస్వాహా॥ ఏతావానస్య ... దివిస్వాహా
 త్రిపాదూర్ధ్వ ...అభిస్వాహా॥ తస్మాద్విరాట్ ...పురస్వాహా॥
 యత్పురుషేణ ...హవిస్స్వాహా॥ సప్తాస్యాసన్ ...పశుగ్ స్వాహా॥
 తం యజ్ఞం...ఋషయశ్చయే స్వాహా॥
 తస్మాద్యజ్ఞాత్ ... గ్రామ్యాశ్చ యే స్వాహా॥ తస్మాద్యజ్ఞాత్ ...అజాయత స్వాహా
 తస్మా దశ్వాః ... అజావయస్స్వాహా॥ యత్పురుషం ... ఉచ్యేతే స్వాహా
 బ్రాహ్మణోఽస్య...అజాయత స్వాహా॥ చంద్రమాః.. వాయురజాయత స్వాహా
 నాభ్యా ఆసీత్ .అకల్పయన్ స్వాహా॥ వేదాహమేతం. . యదాస్తే స్వాహా
 ధాతాపురస్తాత్ ... అయనాయ విద్యతే స్వాహా॥
 యజ్ఞేన యజ్ఞం...స్స న్ని దేవా స్వాహా॥
 ఓం విష్ణవే స్వాహా॥ పురుషాయ స్వాహా సత్యాయ స్వాహా
 అచ్యుతాయ స్వాహా అనిరుద్ధాయ స్వాహా శ్రియై స్వాహా
 ధృత్యై స్వాహా పవిత్ర్యై స్వాహా ప్రమోదాదాయిన్యైస్వాహా
 హరిత్యై స్వాహా పౌష్ట్యై స్వాహా క్షోద్యై స్వాహా
 మహ్యైస్వాహా కపిలాయ స్వాహా యజ్ఞాయ స్వాహా
 నారాయణాయ స్వాహా పుణ్యాయ స్వాహా వారాహాయ స్వాహా
 నారసింహాయ స్వాహా వామనాయస్వాహా త్రివిక్రమాయస్వాహా
 సుభద్రాయస్వాహా ఈశితాత్మనే స్వాహా సర్వోద్భవాయ స్వాహా
 సర్వవిద్యేశ్వరాయ స్వాహా ఇంద్రాయ స్వాహా యమాయ స్వాహా

వరుణాయ స్వాహా	కుబేరాయ స్వాహా	అగ్నయే స్వాహా
నిర్ముతయే స్వాహా	వాయవే స్వాహా	ఈశానాయ స్వాహా
హయాత్మకాయ స్వాహా	రామదేవాయ స్వాహా	పుణ్యదేవాయ స్వాహా
సర్వాయ స్వాహా	సుఖావహాయ స్వాహా	సంవహాయ స్వాహా
సుహాయ స్వాహా	శివాయ స్వాహా	విశ్వాయ స్వాహా
మిత్రాయ స్వాహా	అత్రయే స్వాహా॥	సనత్కుమారాయ స్వాహా
సనకాయ స్వాహా	సనాతనాయ స్వాహా॥	సనన్దనాయ స్వాహా
ఇంద్రాయ స్వాహా	యమాయ స్వాహా॥	వరుణాయ స్వాహా
కుబేరాయ స్వాహా	అగ్నయే స్వాహా॥	నిర్ముతయే స్వాహా
వాయవే స్వాహా॥	ఈశానాయ స్వాహా॥	మార్కండేయాయ స్వాహా
భృగవే స్వాహా	బ్రహ్మణే స్వాహా॥	శంకరాయ స్వాహా
ధాత్రే స్వాహా	విధాత్రే స్వాహా	భువన్జాయ స్వాహా
పతంజాయ స్వాహా	పతిరాయ స్వాహా॥	వరుణాయ స్వాహా
ధర్మాయ స్వాహా	జానాయ స్వాహా	ఐశ్వర్యాయ స్వాహా॥
గజలక్ష్మ్యే స్వాహా॥	మణికాయ స్వాహా	సన్ధ్యాయై స్వాహా
విభవస్యే స్వాహా	తాపసాయ స్వాహా	నృక్షాయ స్వాహా
ఇంద్రాయ స్వాహా	విష్వక్సేనాయ స్వాహా	కిష్కిన్ధాయ స్వాహా
తీర్థాయ స్వాహా	శ్రీభూతాయ స్వాహా	గరుడాయ స్వాహా
హవిరక్షకాయ స్వాహా	అగ్నయే స్వాహా	వివస్వతే స్వాహా
వైవస్వతాయ స్వాహా	నిర్ముతయే స్వాహా	బలిరక్షకాయ స్వాహా
మిత్రాయ స్వాహా	వరుణాయ స్వాహా	పుష్పేశాయ స్వాహా
మరుతే స్వాహా	క్షత్త్రే స్వాహా	కుబేరాయ స్వాహా
ఈశానాయ స్వాహా	భాస్కరాయ స్వాహా	చక్రాయ స్వాహా
ధ్వజాయ స్వాహా	శంఖాయ స్వాహా	యూథాధిపాయ స్వాహా
అక్షహస్తే స్వాహా	నాగరాజాయ స్వాహా	గణేశాయ స్వాహా॥

సమారాధనవైకల్యప్రాయశ్చిత్తార్థం చతుర్వేదాదిమంత్రైరాజ్యేనహుత్వా.

ఓం అగ్నిమితే పురోహితం ... రత్నధాతమగ్న్ స్వాహా
 ఓం ఇషే త్వోద్దేత్వా ... పశూన్ పాహి స్వాహా॥
 ఓం అగ్న ఆయాహి ... బర్హిషి స్వాహా॥
 ఓం శన్నో దేవీ... అభివ్రవస్తునస్వాహా॥

స్వరాక్షరమాత్రావృత్యయ ప్రాయశ్చిత్తార్థమాజ్యేనవాహ్మతీర్థ్వా
 ఓమ్ భూస్వాహా ఓమ్ భువస్వాహా ఓమ్ సువస్వాహా
 ఓమ్ భూర్భువస్సువస్వాహా॥
 అదితే న్వమగ్న్ స్థాః అనుమతేఽన్వమగ్న్ స్థాః
 సర్వతేఽన్వమగ్న్ స్థాః దేవసవితః ప్రాసావీః॥

భూతిస్త్వేతి భస్మ గృహీత్వా లలాటహిక్మ బాహుకంఠాదీనాదిత్యస్సోమో నమః
 ఇత్యుర్ద్వారమాలిప్యేత్మానం ప్రోక్షే

భూతిస్మాతే లభతే నిత్యం సర్వయజ్ఞకృతం భవేత్
 అగ్నిమారుతయోర్భూతిః॥ ఆదిత్యస్సోమో నమః॥
 త్రాయుషం జమదగ్నైః కశ్యపస్య త్రాయుషమ్
 యద్దేవానాం త్రాయుషంతన్మే అస్తు త్రాయుషమ్
 దీర్ఘాయుత్వాయ బలాయ శతం చ వర్చసే త్రాయుషమ్
 అపో హిష్ఠామయో భువః తాన ఊర్ధ్వే దధాతన మహేరజాయ చక్షసే
 యోవశ్శివతమో రసః తస్య భాజయతే హనః ఉశతీరివ మాతరః॥
 తస్మా అరణ్యమామవః యస్య క్షయాయ జిన్వథ అపో జనయథాచ హః॥

ఉద్వయమిత్యాదినాఽదిత్యమగ్నిం చోపస్తాయ

ఉద్వయం తమసస్పరిపశ్యంతో జ్యోతిరుత్తరమ్
 దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరు త్రమమ్॥
 ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవం వహన్తి కేతవః దృశే విశ్వా య సూర్యమ్
 చిత్రం దేవానా ముదగాదనీకం చక్షుర్మితస్య వరుణస్యాగ్నేః॥
 అప్రా ద్యావాభృథివీ అ న్తరిక్షగ్ం సూర్య అత్మా జగత స్తస్మషశ్చ॥

తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాచ్చుక్రముచ్చరత్

పశ్యేమ శరదశ్శతం జీవేమ శరదశ్శతం నన్దామ శరదశ్శతం మోదామ
శరదశ్శతం భవామ శరదశ్శతగ్ం త్రుణవామ శరదశ్శతం ప్రబ్రవామ
శరదశ్శతమజీతాస్యామశరదశ్శతం జ్యోక్తు సూర్యం దృశే
యఉదగాన్మహతోఽర్థ వాద్విభ్రాజమానస్సరిరస్య మధ్యాత్సమా వృషభో
లోహితాక్షస్సూర్యో విపశ్చిన్మనసా పునాతు॥

వైశ్వానరస్య రూపమ్ పృథివ్యాం పరిస్రసా॥ స్యోనమావిశన్తునః॥

అగ్నినాగ్నీ బ్రహ్మణా॥ ఆనశే వ్యానశే సర్వమాయు ర్వానశే॥

నర్మప్రజాం మే గోపాయ॥ అమృతత్వాయ జీవసే॥

జాతాం జనిష్యమాణాం చ॥ అమృతే సత్యే ప్రతిష్ఠితామ్॥

అథర్వపితుం మే గోపాయ॥ రసమన్నమిహాయుషే॥

అదభ్యా యోశీతతనో॥ అవిషం నః పితుం కృణు॥

శగ్గంస్య పశూన్ మే గోపాయ॥ ద్విపాదో యే చతుష్పదః॥

అష్టాశఫాశ్చ యఇహగ్నీ॥ యే చై కశఫా ఆశుగాః॥

సప్రథ సభాం మే గోపాయ॥ యే చ సభ్యాస్సభాసదః॥

తాన్నిన్ద్రియావతః కురు॥ సర్వ మాయురుపాసతామ్॥

అహే బుద్ధియ మంత్రం మే గోపాయ॥ యమృషయస్త్రయివిదా విదుః॥

ఋచస్సామాని యజుగ్ం పి సా హి శ్రీరమృతా సతామ్॥

చతుశ్శిఖండా యువతి స్సృపేశాః॥ ఘృతాప్రతీకా భువనస్య మధ్యే॥

మర్మజ్యమానా మహతే సౌభగాయ॥ మహ్యం ధుక్ష్వ యజమానయ కామాన్॥

ఇహైవసంతత్ర సతో వో అగ్నయః॥ ప్రాణేన వాచా మనసాబిభర్మి॥

తిరోమాస స్తమాయుర్మా ప్రహసీత్॥ జ్యోతిషా వో వైశ్వానరేణోపతిష్ఠే॥

పంచధాగ్నీన్ వ్యక్రామత్॥ విరాట్ సృష్టా ప్రజాపతే॥

ఊర్వా రోహద్రోహిణీ॥ యోనిరగ్నేః ప్రతిష్ఠితిః॥

నమోబ్రహ్మణే నమో అస్త్యగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః॥

నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి॥

అహమిన్దో భవామ్యహం విష్ణుస్సార్యస్సర్వాంతరాత్మా బ్రహ్మబ్రహ్మస్తరాత్మా
విరాడహం చతుర్ముఖః॥ యామహమగ్నో వపామ్యాహుతిమ్॥
తద్దేవానామమృతగ్ం షాణ్మాసికం తదసురాణాం విషగ్ం సద్యోనాశం భవతు॥
యన్మమహస్తం తద్విష్ణోరసురా స్తకమస్తు॥ యన్మస్తహీనం తదహీనం భవతు॥
తదృషీణాం తపసా పృథివ్యాః క్షమయా దేవా మునయో మామావిశంతామ్॥
శాస్త్రా మే వాచి సంవిశంతామ్॥ తదస్మాకం భూత్యై రయిమత్యై పుష్టిమత్యై॥
మనోనో భవతు వరో భవతు॥ సర్వమస్మాకగ్ం సంపదస్తు॥

యతే అగ్నే తేజస్తేనాహం తేజస్వీ భూయాసమ్॥
యతే అగ్నే వర్చస్తేనాహం వర్చస్వీ భూయాసమ్॥
యతే అగ్నే హరస్తేనాహగ్ం హరస్వీ భూయాసమ్॥
మయి మేధాం మయిప్రజాం మయ్యగ్ని స్తేజో దధాతు మయి మేధాం
మయి ప్రజాం మయిన్ద్ర ఇన్ద్రియం దధాతు మయి మేధాం మయిప్రజాం
మయి సూర్యో బ్రాహ్మో దధాతు॥

ఉపావరోహేతి సమిధం యావత్కృష్ణం తావత్తప్తా, ధ్రువపాదయోర్యధ్యే
విన్యసేదితి భోజ్యాసనం దశోపచారం విజ్ఞేయం భవతి॥

ఉపావరోహ జాతవేదః ॥

తతో యాత్రాసనం సంకల్ప్య స్వస్తిసూక్తం జపన్ బలిబేరమాదాయ రథంతరమసీతి
కౌతుకరథే చతురన్తే వా సమారోప్య వస్త్రమాల్యాద్యైరలంకృత్య నారాచరజ్ఞా
సుదృఢం బద్ధ్వా

స్వస్తిసోమిమితామ్ ॥ రథంతరమసి వామదేవ్యమసి భృహదసి॥

అజ్ఞోన్యజ్ఞావభితోరథం యోధ్వాన్తం వాతాగ్రమను సఞ్చరన్తే॥

దూరేహేతి రిన్ద్రియావాన్ పతత్రీ తేనోఽగ్నయః పప్రయః పారయన్తే॥
అయం వామశ్విసౌ రథో మా దుఃఖే మా సుఖే రిషత్॥

అరిష్టస్వస్తిగచ్ఛతు వివిఘ్నన్ పృతనా యతః॥

(అన్నబలిం ప్రకల్ప్య దేవాభిముఖే నిధాయ పూర్వవత్కౌతుకాద్బలౌ దేవం ధ్యాత్వా
యోగేశం, పరం బ్రహ్మాణం, పరమాత్మానం, భక్తవత్సలమిత్యావాహ్య

ఓం యోగేశమవాహయామి, పరంబ్రహ్మణమావాహయామి,
పరమాత్మానమావాహయామి, భ క్తవత్సలమావాహయామి)
విష్ణుస్త్వం రక్షత్వతి దేవస్య పాదౌ స్పృష్ట్వా జపతి.

విష్ణుస్త్వం రక్షతు॥

సోమం రాజానమితి ఛత్రం, మరుతః పరమాత్మేతి చామరం, వాయుపరీతి
తాలవృంతమన్యైర్ద్వజపతాకాదిపరిచ్ఛదైః పరివృతమగ్రే ఘంటారవశంఖభేరీనిస్సాళ
కాహళమృదఙ్గపణవమర్దళాదిభిశ్చ రాగశ్రుతియు క్తం పంచశబ్దయుతమాలయం
ప్రదక్షిణం కుర్యాత్.

సోమగ్ంరాజానం ॥	విష్ణవే నమః ఛత్రం ధారయామి శ.
మరుతః పరమాత్మా ॥	విష్ణవే నమః చామరైర్వీజయామి శ.
వాయుపరీ ॥	విష్ణవేనమః తాళవృన్తైర్వీజయామి శ.

శిష్యో నమ్రదేహస్తత్తద్దేశే మణికాదిద్వారపాలేభ్యః శ్రీభూతాద్యనపాయభ్యో
ద్గేవతాభ్యో విమానపాలేభ్యో మహాభూతాంతం ప్రణవాది నమోస్తేన తత్తన్నామ్నా
పూర్వముదకం పుష్పం బలిముదకం చ దద్యాద్దాత్రాదీనాం
నిత్యతృప్తానామర్చనమేవ న బలిరితి శాస్త్రానుశాసనమ్.

'బలికాలే చత్వార ఉపచారా విహితాః' తోయం పుష్పం బలిరాధావశ్యేతి.

ప్రథమద్వారదేశే మణికసంధ్యౌ, ద్వితీయద్వారే విఖనసతాపసౌ, అస్తరాశే
న్యక్షేన్ద్రౌ, తృతీయద్వారే కిష్కిన్ధతీర్థౌ, సోపానమధ్యే శ్రీభూతగరుడౌ, ఆగ్నేయ్యాం
హవిరక్షకమగ్నించ, దక్షిణే విచన్వద్వైవస్వతౌ, నైర్ఋత్యాం నిర్ఋతిబలిరక్షకౌ.
పశ్చిమే మిత్రావరుణౌ, వాయవ్యాం పుష్కేశమరుతౌ, ఉత్తరస్యాం క్షత్త్రకుబేరౌ,
ఐశాన్యామీశానభాస్కరౌ, భూతపీఠే (మధ్యే) ప్రాగాది చక్రధ్వజశంఖ
యూధాధిపాక్షహన్తూన్, గోపురద్వారదక్షిణవామయోర్నాగరాజగణేశావభ్యర్చ్య.
పీఠస్య దక్షిణే భాగే కాశ్యపో క్షప్రకారతః యేభూతా ఇతి భూతయక్షపిశాచనాగేభ్యో
బలిశేషం నిర్వపతి.

మణికాయ నమః, సన్ధ్యాయై నమః తోయం పుష్పం బలిం తోయం చ దదామి.

విఖనసే నమః, తాపసాయ నమః తోయం పుష్పం బలిం తోయం చ దదామి.
 న్యక్షాయ నమః, ఇంద్రాయ నమః తోయం పుష్పం బలిం తోయం చ దదామి.
 కిష్కిన్దాయనమః తీర్థాయనమః తోయం పుష్పం బలిం తోయం చ దదామి.
 శ్రీభూతాయనమః, గరుడాయ నమః తోయం పుష్పం బలిం తోయం చ దదామి.
 హవిరక్షకాయ నమః, అగ్నయే నమః తోయం పుష్పంబలిం తోయం చ దదామి.
 వివస్వతే నమః, వైవస్వతాయ నమః తోయం పుష్పం బలిం తోయం చ దదామి.
 నిర్ఋతయే నమః, బలిరక్షకాయనమః తోయం పుష్పం బలిం తోయంచ దదామి.
 పుష్పేశాయ నమః, మరుతే నమః తోయం పుష్పం బలిం తోయం చ దదామి.
 క్షత్తే నమః, కుబేరాయ నమః తోయం పుష్పంబలిం తోయం చ దదామి.
 ఈశానాయ నమః, భాస్కరాయనమః తోయం పుష్పం బలిం తోయం చ దదామి.
 చక్రాయ నమః, ధ్వజాయ నమః శంఖాయ నమః, యూథాధిపాయనమః.
 అక్షహస్తే నమః తోయం పుష్పం బలిం తోయం చ దదామి.
 నాగరాజాయనమః, గణేశాయ నమః తోయం పుష్పం బలిం తోయం చ దదామి.

యే భూతాఃప్రచరన్తి దివా నక్తం బలిమిచ్ఛంతో వితుదస్య ప్రేష్యాః॥

తేభ్యో బలిం పుష్టికామో హరామి మయి పుష్టిం పుష్టిపతిర్దధాతు॥

భూతేభ్యో నమః, యక్షేభ్యో నమః, రాక్షసేభ్యో నమః, పిశాచేభ్యో నమః, నాగేభ్యో
 నమః, బలిశేషం నిర్వపామి.

(పాత్రం పరిచారకహస్తే విసృజ్య) పాదౌప్రక్షాళ్యాచమ్య వాద్యస్తోత్ర్యనృత్తగీతాదీన్
 స్తత్తద్దేశభాషావిధానేన దేవం త్రిచూళికాయాం త్రిః ప్రదక్షిణం కారయత్వా
 సోపానమధ్యే ఆసనాదినీరాజనాంతమర్చయిత్వా

విష్ణవే నమః॥ ౧. ఆసనం స్వాగతమనుమానం పాద్యమాచమనం పుష్పం
 గంధం ధూపం దీపమర్ఘం దదామి. నీరాజనం దర్శయామి॥

అంతరాళే న్యక్షేంద్రమధ్యే సంస్థాప్య నారాచరజ్ఞం విసృజ్యార్ఘ్యాదికం దత్వా

విష్ణవే నమః ౧. అర్ఘ్యమాచమనీయం చ దదామి.

(హవిర్ని వేద్య) (బలిమాదాయ కౌతుకే దేవమోంకారేణ సమారోపయేత్. "దేవో
 యథోక్తం వినియుంజ్యాత్).

బలి వేదమాదాయ స్వస్థానే నివేశ్య పుష్పాంజలిం బహుశో దత్వా సుఖమాస్మ్యేతి
ప్రణమ్య¹ దక్షిణాం దద్యాత్².

ఓమ్ నమో భగవతే వాసుదేవాయ॥ ఓమ్ నమో నారాయణాయ॥

నమోబ్రహ్మణే నమో అస్త్యగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః॥

నమోవాచే నమోవాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి॥

నారాయణాయవిద్మహే ॥ విష్ణోసుఖమాస్మ్యు॥ విష్ణవే నమః ॥

ప్రణామం కరోమి ॥ ౪. ౪. ౪.

ఘృతాత్పరి ॥ విష్ణవే నమః దక్షిణాయుతం ముఖవాసం నివేదయామి ॥ ౪. ౪. ౪.

“బలికాలే యే సేవంతే తే పదే పదే యజ్ఞ ఫలం లభేరన్నితి శ్రుతిః”, వాద్యహీనే
వర్ష కాలే బలిదానం నై వేతి కేచిత్. ద్వారదేశే సమావాహ్య బలిదానం కుర్యాత్.

నయావత్పరివారేభ్యోబలిర్దేవేనదీయతే॥

తావద్యత్నైవ సంరక్షేద్విష్ణుతీర్థం విశేషతః॥

విష్ణోస్తీర్థం ప్రసాదం చ వినానిత్యానపాయినః॥

హోమబల్యుత్సవాత్పూర్వం వినియోగం నచార్హతి॥

‘పూజాంతే తుళసీతీర్థం పూజకః ప్రథమం పిబేత్’॥

అన్యథా వినియుక్తంచే త్తత్పూజా నిష్ఫలా భవేత్॥ ఇత్యర్చకపురస్కరం తీర్థాది
వినియోగో భవేదితి యాత్రాసనం పంచోపచారం విజ్ఞేయం భవతి. ³

(ఇతి ప్రాతఃకాలార్చనాప్రయోగః).

1 తత్ర ప్రణామప్రకారస్సంహితానూపదిశ్యతే విష్ణుసూ క్తేన మ స్తిష్ఠం సంపుటం ప్రహ్లాంగం
పంచాంగం దండాంగమితి పంచప్రణామాన్ కుర్యాత్. మస్తకేంజలౌ న్యస్తే స మస్తిష్ఠః॥
హృదయేంజలిపుటం న్యసేత్స సంపుటః॥ పాణీ వ్యత్యస్య హృదయే న్యస్యావనతగాత్రో
భవేత్ప్రహ్లాంగః॥ పాదాంగులిభ్యాం జానుభ్యాం వాసీనస్సాంజలిర్బాహౌ లలాటం నిదధ్యాత్స పంచాంగః॥
పాదౌ హస్తౌ ప్రసార్య సాంజలిర్బాత్వా ధోముఖో దండవచ్చయీత స దండాంగః ప్రణామ ఇతి.

2 అత్ర బల్యన న్తరమేవ పానీయమాచమనీయం చ బహుశః సంహితాసూపదిశ్యతే.

3 ఉక్తేః పంచభిరాసన్తైర్మన్తస్నానాలంకారభోజ్యయాత్రాభిధానైః ప్రాతరర్చనస్య సమాప్తత్వాదత్ర
కవాట బంధనప్రస్తావ ఉచితః, సూర్యస్త్యేతి కవాటబంధనము తరత్రోచ్యతే. కవాటబంధనం కృత్వా
ఉద్యయమిత్థాదిత్యముపస్థాయ గృహం గత్వా నిత్యకర్మాణి కుర్యాత్. అన్తవేళాయాం కవాటబంధనం
సూర్య స్త్యేతి మంత్రణోక్త్యా న్యకాలేషు ద్యావాపృథివ్యోరితి మన్త్రేణ తత్కుర్యాదితి క్వచిద్భ్యశ్యతే.

తతో రాత్రాశయనాసనం సంకల్ప్య బ్రాహ్మణానన్యాన్ భక్తజనాంశ్చవిస్మయః
వస్త్రమాల్యాదీన్విమోచ్యసూక్ష్మవస్త్రైరాచ్ఛాద్య పుష్పగంధాద్వైరలంకృత్యాహూతం
నివేద్య సర్వాషధిమిశ్రం కషాయతోయంప్రదాయ పానీయమూచమగ్రం
ముఖవాసం చ దత్వా

విష్ణవే నమః పుష్పాణి దదామి గ. శ్రియై నమః పుష్పాణి దదామి య.

హరిణ్యై నమః పుష్పాణి దదామి య.

విష్ణవే నమః గ. శ్రియై నమః య. హరిణ్యై నమః య. గంధం ధూపం దీపం

దదామి. సంభూస్త్వయమ్ముఖః ॥ విష్ణవే నమః అపూపం నివేదయామి య.

శ్రియై నమః అపూపం నివేదయామి య. హరిణ్యై నమః అపూపం నివేదయామి య.

యేతేశతం వరుణ యే సహస్రం యజ్ఞియాః పాశా వితతాః పురుత్రా

తేభ్యోన ఇన్ద్రస్సవితోతవిష్ణుర్విశ్వే దేవా ముంచన్తు మరుతః స్వస్త్వా॥

విష్ణవే నమః కషాయతోయం దదామి గ. య. య.

ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే ॥ విష్ణవే నమః పానీయం దదామి య.

శ్రియై నమః పానీయం దదామి య. హరిణ్యై నమః పానీయం దదామి య.

యోగేయోగే ॥ విష్ణవే నమః ఆచమనీయం దదామి గ. య. య.

విచక్రమే పృథివీం ॥ విష్ణవే నమః ముఖవాసం నివేదయామి గ. య. య.

శయనే శేషమభ్యర్చ్య యద్వైష్ణవమితిసోపధానే (తత్ప్రే) శాయయిత్వా శ్రియే జాతో

మేది నీ దేవీతి తత్తన్నూర్తిమన్త్రేణ శ్రీభూమ్యో సహ శాయయిత్వా

శయనే శేషమావాహయామి, శేషాయ నమః పుష్పాక్షతాన్ దదామి

యద్వైష్ణవోహగ్ం శయనే శయానం తత్సహ దేవై స్సహజుషిభిః

తత్సర్వదేవా అనుమన్యతాం ప్రోక్తో వైష్ణవోహగ్ం శయితం కరోమి॥¹

తగ్ం శయనే దేవేశం దైత్యనాశాయ తత్సర్వదేవై రనుమన్యతామ్

అవిఘ్నం పుణ్యగ్ం సమృద్ధతాం తద్భగవాననుమన్యతామ్॥

యద్వైష్ణవత్వగ్ం సమతాగ్ం సమత్వం వైష్ణవోహం వహతాం వహామి

1 తత్సర్వదేవతానుమతో వైష్ణవోహం శయితం శయానం కరోమి. తం శాయయే దేవై
దైత్యనాశాయ - విష్ణోరిదం జిష్ణు మహం ప్రపద్యే, ఇతి పార భేదః.

విష్ణోరహం జిష్ణు మహం ప్రపద్యే స్వాహా స్వధా వై శిరసా వహామి॥

సిన్ధోః పతిం వరుణం మావిదన్తు॥ శ్రియే జాతః ॥ మేదిసీ దేవీ¹॥

విష్ణవే నమః విష్ణుం శయనే శాయయామి గ. శ్రియే నమః శ్రియం శయనే శాయయామి య. హరిత్యై నమః హరిణీం శయనే శాయయామి య.

ధ్రువమస్త్రం సముచ్చరన్, అర్చితస్సుష్టుతశ్చేతి దేవం ధ్రువబేరే సమారోప్య

అశ్వాహార్షమన్తరభూర్ధ్రువ స్తిష్ఠావిచాచలిః॥

విశస్తాస్వసర్వా వాంఛ స్త్వస్మిన్ రాష్ట్రమధిశ్రయ॥

ఇహైవైధి మావ్యధిష్ఠాః పర్వత ఇవావిచాచలిః॥

ఇన్ద్రఇవేహ ధ్రువ స్తిష్ఠేహ రాష్ట్రముదారయ॥

ఇంద్ర ఏణమదీధర ద్రువం ధ్రువేణ హవిషా॥

తస్మై దేవా అధిబ్రువన్నయం చ బ్రహ్మణస్పతిః॥

ధ్రువా ద్యౌ ర్ధ్రువా పృథివీ ధ్రువం విశ్వమిదం జగత్॥

ధ్రువా హ పర్వతా ఇమే ధ్రువో రాజా విశామయమ్॥

ధ్రువ నై రాజా వరుణో ధ్రువం దేవో బృహస్పతిః॥

ధ్రువన్త ఇన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ రాష్ట్రం ధారయితాం ధ్రువమ్॥

ధ్రువం ధ్రువేణ హవిషా అభి సోమం మృశామసి॥

అథోత ఇన్ద్రః కేవలీర్విశో హిబలిహృతస్కరత్॥

అర్చితస్సుష్టుతశ్చాఽసి సుపర్ణ గరుడధ్వజ॥

చక్రపాణే మహాబాహో యధేష్ఠం వ స ఓమ్ నమః॥

విష్ణుం ధ్రువబేరే సమారోపయామి గ. య. య.

ప్రదక్షిణ? ప్రణామాన్కృత్వా సంస్తూయ పుష్పాంజలిం దద్యాదపరాధక్షమాపణం కుర్యాత్.

అతో దేవాః ౯ విష్ణోర్నకం ౯ సహస్రశీర్నా పురుషః ॥

సహస్రశీర్షం దేవం ॥ ఓమ్ వరం విష్ణుః॥

యోవాభూతే ర్భూతిరాసీత్సావానన్తం ప్రత్యానన్తం॥

సజుషన్ ప్రజామి సత్యం సత్యాయ స్వాహా॥

సత్యస్సత్యస్థస్సత్యలోకస్థస్సత్యస్సజ్జనిత్రమాసీత్|

సత్యం సత్యాయ రంహసే స్వాహా||

ఋతంసత్యమమితం పురాణమాదిం జనిత్రమమృతం సురేంద్రమ్|

సజ్జ్యోతిషాం జుషమాణం జుషస్వ స్వాహా||

అంరాజిమంతం సకలస్య గుప్తిం సోమే జుషంతమమృతం బిభర్తి|

రయిమత్సు పుష్టిం గుణవంతమత్ర తస్మై సుపుణ్యాయ వరదాయ పిత్రే స్వాహా||

మామాత్మగుప్తాం సత్యస్య సర్వస్య వితానరూపాం సజ్జాజుషస్తీ పరమాం

పవిత్రామ్| సంతారయంతీం స్వయ మప్రమత్తాం సంయోజయిత్రే వరదాయ

పిత్రే స్వాహా|| ఓమ్ నమో విష్ణవే || ఓమ్ నమో భగవతే వాసుదేవాయ||

ఓమ్ నమో నారాయణాయ||

నారాయణ నమస్తేస్తు కరుణాత్మన్ దయానిధే|

పాహి మాం కృపయా దేవ భక్తం తే భక్తవత్సల || ౧.

మమ కర్మవశాజ్ఞతో నానాయోనిషు మూఢధీః|

కర్మక్షయాదహం ప్రాప్తస్తవ పాదాబ్జపత్తనమ్ || ౨.

అద్య ప్రభృతి దాసోఽహం దేవదేవ జగత్పతే |

జన్మ మాభూజ్జగన్నాథ దేవదేవ జనార్దన || ౩.

సంసారార్థవమగ్నస్య త్వత్పాదాబ్జం వినా గతిః|

నాన్యదస్తి సముద్ధర్తుం మృత్యుసంసారసాగరాత్ || ౪.

మదీయధనదారాది సర్వభారస్సమర్పితః|

ఆత్మానం శేషభూతం హి రక్ష మాం శరణాగతమ్ || ౫.

ఉపచారాపదేశేన || విష్ణవే నమః స్తోత్రైః స్తోమి ౫. ౪. ౪.

ధ్రువసమారోపణానంతరం శయనమిత్యేకే. అన్త్యవేళాయాం సూర్యమే

కవాటబద్ధనం కరోతీతి విజ్ఞాయతే, ఇతిశయనాసనం పంచోపచారం విష్ణవే

భవతీత్యాహ భగవాన్ విఖనా ఇతి కాశ్యపః.

సూర్యస్వా పురస్తాత్పాతు కస్యాశ్చిదభిశస్త్యాః||

అకాలే దర్శనేత్వాయుః శ్రీపుత్రాశ్చ నశ్యంతి. స రుద్రస్య సేవాసమయః,
తస్మాత్ కాలే యోర్చయతి సేవతే వా స దీర్ఘాయుః శ్రీపుత్రదారగృహక్షేత్రరామ
యశస్సమ్మదశ్చేహలోకే చిరమనుభూయ దేహోవసానే సద్యశ్శంఖచక్రధరః
శ్యామలాఙ్గశ్చతుర్భుజోభూత్వా గగనే గరుడారూఢ స్సర్వదేవ(తా) నమస్కృతో
రవిమండలం భిత్వా తస్యోపరి చంద్రమండలం ధ్యాయన్ గతిమార్గేణ సర్వాన్
లోకానతీత్య సత్యస్థం సత్యలోకే ప్రతిష్ఠితమనాదిజగద్భీజమశేషవిశేషం
నిత్యానందమమృతరసపానవత్సర్వదాతృష్టికరం పునరావృత్తిరహితం శాశ్వతం పరం
జ్యోతిః ప్రవిశతీతి విజ్ఞాయతే.

ఇతి శ్రీ వైఖానసే నృసింహవాజపేయీయే భగవదర్చాప్రకరణే

అనుక్రమణికాయాం పంచమః ఖండః

గ్రన్థశ్చ సమాప్తః.

శ్రీ నృసింహవాజపేయిగురవే నమః.